

Jurnalul Oficial

al Uniunii Europene

C 182

Ediția
în limba română

Comunicări și informări

Anul 52
4 august 2009

<u>Numărul informării</u>	Cuprins	Pagina
I	<i>Rezoluții, recomandări și avize</i>	
	AVIZE	
	A 450-a sesiune plenară din 14 și 15 ianuarie 2009	
2009/C 182/01	Avizul Comitetului Economic și Social European privind dimensiunea socială și de mediu a pieței interne	1
2009/C 182/02	Avizul Comitetului Economic și Social European privind dimensiunea externă a politicii energetice a UE	8
2009/C 182/03	Avizul comitetului Economic și Social European privind instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO)	13
2009/C 182/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului cu privire la punerea în aplicare a principiului tratamentului egal al persoanelor, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală	19
III	<i>Acte pregătitoare</i>	
	CURTEA DE JUSTIȚIE	
	A 450-a sesiune plenară din 14 și 15 ianuarie 2009	
2009/C 182/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cerințele de omologare de tip pentru siguranța generală a autovehiculelor	24

RO

Preț: 18 EUR

(continuare în pagina următoare)

<u>Numărul informării</u>	<u>Cuprins (continuare)</u>	<u>Pagina</u>
2009/C 182/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Gândiți mai întâi la scară mică”: Prioritate pentru IMM-uri. Un „Small Business Act” pentru Europa	30
2009/C 182/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2006/116/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind durata de protecție a drepturilor de autor și a anumitor drepturi conexe	36
2009/C 182/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Consiliului privind cadrul legal comunitar aplicabil infrastructurilor europene de cercetare (ERI)	40
2009/C 182/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind echipamentele tehnice de aplicare a pesticidelor, de modificare a Directivei 2006/42/CE din 17 mai 2006 privind echipamentele tehnice	44
2009/C 182/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și al Consiliului privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării) (reformare)	46
2009/C 182/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 549/2004, (CE) nr. 550/2004, (CE) nr. 551/2004 și (CE) nr. 552/2004 pentru a îmbunătăți performanța și viabilitatea sistemului aviatic european	50
2009/C 182/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 717/2007 privind roaming-ul în rețelele publice de telefonie mobilă în interiorul Comunității și a Directivei 2002/21/CE privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice	56
2009/C 182/13	Avizul Comitetului Economic și Social European privind tema confruntării cu problemele legate de petrol	60
2009/C 182/14	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Agenda socială reînnoită: oportunități, acces și solidaritate în Europa secolului XXI	65
2009/C 182/15	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Consiliul European „Un plan european de redresare economică”	71
2009/C 182/16	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 98/8/CE privind comercializarea produselor biodestructive în vederea prelungirii anumitor termene	75
2009/C 182/17	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite componente și caracteristici ale tractoarelor agricole și forestiere pe roți (versiune codificată)	76
2009/C 182/18	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului privind regimul fiscal comun care se aplică societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre (versiune codificată)	77

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

A 450-a SESIUNE PLENARĂ DIN 14 ȘI 15 IANUARIE 2009

Avizul Comitetului Economic și Social European privind dimensiunea socială și de mediu a pieței interne

(2009/C 182/01)

Raportor: **Andrzej ADAMCZYK**

La 17 ianuarie 2008, în conformitate cu articolul 29, alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Dimensiunea socială și de mediu a pieței interne (aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 ianuarie 2009. Raportor: dl ADAMCZYK.

În cea de-a 450-a sesiune plenară (ședința din 14 ianuarie 2009), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 94 de voturi pentru, 29 de voturi împotriva și 15 abțineri.

1. Concluzii

1.1 Deși nu reprezintă un scop în sine, piața internă este un instrument care contribuie la sporirea bunăstării cetățenilor UE, determinând o creștere a prosperității acestora, a accesului lor la bunuri și servicii, îmbunătățind calitatea și siguranța locurilor de muncă și permițându-le să călătorească, să locuiască, să lucreze și să studieze oriunde pe teritoriul Uniunii.

1.2 Acest progres se află în corelație cu sporirea oportunităților oferite de piața internă atât pentru afaceri – datorită extinderii pieței pentru bunuri, servicii și a libertății investițiilor – cât și pentru lucrători, oferindu-le acestora posibilitatea fără precedent de a-și căuta un loc de muncă în orice stat UE.

1.3 Pentru ca Europa să rămână competitivă pe termen lung, piața internă trebuie să asigure o creștere durabilă și pe termen lung, ceea ce presupune să se aibă în vedere și dimensiunea sa de

mediu. Noile standarde, norme, produse și idei trebuie deci să țină seama de această provocare majoră, chiar dacă acest fapt va conduce la tensiuni inevitabile în anumite sectoare ale industriei; aceasta e însă cu puțință numai dacă economia europeană are șansa de a supraviețui, cu alte cuvinte, dacă nu este subminată competitivitatea pe termen scurt.

1.4 Obiectivul final este îmbunătățirea semnificativă a funcționării pieței interne într-o economie de piață socială, cu alte cuvinte, asigurarea unor condiții echitabile pentru toate părțile implicate și a funcționării acestora în același cadru juridic. Acest obiectiv este esențial pentru crearea condițiilor unei concurențe loiale, pentru crearea unui număr mai mare de locuri de muncă de calitate, prin integrarea dimensiunii sociale și a celei ecologice în piața internă, pentru sporirea competitivității economiei UE.

1.5 În abordarea procesului de aprofundare a pieței interne, instituțiile europene trebuie să ia în considerare interesele legitime ale întreprinderilor și necesitatea de a respecta drepturile sociale

fundamentale recunoscute prin legislația europeană, standardele internaționale în domeniul muncii și legislația statelor membre, inclusiv dreptul de a negocia în mod colectiv.

1.6 Funcționarea corespunzătoare a pieței interne necesită rezolvarea anumitor ambiguități privitoare la aplicarea legislației UE. Un cadru legislativ clar și previzibil reprezintă o condiție prealabilă pentru dezvoltarea ulterioară și aprofundarea pieței interne.

1.7 Mai precis, controversele suscitade de hotărârile recente ale Curții Europene de Justiție privind interpretarea juridică a Directivei privind detașarea lucrătorilor par să confere legitimitate solicitării de revizuire a directivei sau de încheiere a unui acord adițional între partenerii sociali.

1.8 Ca mediator între instituții și public, rețeaua SOLVIT ar putea fi extrem de importantă în acest sens. În general, însă, această rețea dispune de mult prea puține fonduri și personal, rolul și funcționarea acesteia trebuind să fie reexaminată.

2. Introducere

2.1 Deși încă în plină dezvoltare, piața internă înseamnă deja pentru cetățenii UE o sumă de beneficii tangibile și reprezintă, în sine, principala reușită a procesului de integrare europeană ⁽¹⁾. Deschiderea treptată a piețelor și eliminarea barierelor a adus însă cu sine și multiple dificultăți și probleme, care trebuie rezolvate înainte de a putea obține sprijin pentru aprofundarea în continuare a pieței interne.

2.2 Nu trebuie pierdut din vedere faptul că dezvoltarea pieței interne nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc de a ridica standardul de viață al cetățenilor Uniunii Europene, aducând o creștere a prosperității acestora, a accesului lor la bunuri și servicii, îmbunătățind calitatea și siguranța locurilor de muncă și permițându-le să călătorească, să locuiască și să lucreze liber oriunde pe teritoriul Uniunii ⁽²⁾. Aceste beneficii sunt indisolubil legate de libertatea crescută a întreprinderilor de a face afaceri, de exemplu prin lărgirea pieței de bunuri și servicii și prin libertatea investițiilor.

2.3 Eliminarea treptată a barierelor în domenii aflate în relație directă cu cele patru libertăți poate conduce la probleme și tensiuni acolo unde există încă diferențe semnificative între state; acestea apar mai ales în jurul unor chestiuni cum ar fi salariile, securitatea socială, legislația muncii și drepturile partenerilor sociali. Asemenea tensiuni pot fi eliminate, iar în unele cazuri sunt deja eliminate cu succes, cu ajutorul unor reglementări adiționale destinate:

- clarificării confuziei juridice generate de aplicarea reglementărilor din țări diferite;
- combaterii dumpingului social și a concurenței neloiale;

⁽¹⁾ COM(2007) 724 final

⁽²⁾ JO C 93, 27.4.2007, p. 25.

- protecției drepturilor consumatorilor ⁽³⁾;
- asigurării accesului efectiv la piața internă europeană pentru producătorii și furnizorii de bunuri, precum și pentru prestatorii de servicii;
- asigurării accesului la toate bunurile și serviciile și, în special, la serviciile de interes general, cu ajutorul politicilor de *acces universal* ⁽⁴⁾;
- promovării politicilor active destinate egalității între sexe și combaterii tuturor tipurilor de discriminare.

2.4 Pentru a asigura funcționarea adecvată a pieței interne, este necesară rezolvarea diverselor ambiguități cu privire la aplicarea legislației UE. Este absolut inacceptabil ca, în probleme de importanță vitală pentru partenerii sociali, aceștia să fie nevoiți să recurgă la Curtea Europeană de Justiție, ale cărei hotărâri sunt uneori fie o sursă de neînțelegere, fie de controverse.

2.5 În acest context, este de apreciat hotărârea Comisiei de a invita partenerii sociali și statele membre să discute problemele generate de recentele hotărâri ale Curții de Justiție și de a organiza un forum pentru a dezbate maniera optimă de a respecta drepturile sociale pe fundalul unei mobilități din ce în ce mai mari a forței de muncă ⁽⁵⁾.

3. Piața internă: beneficii și provocări

3.1 Piața internă a generat numeroase beneficii. Acestea includ avantaje pentru întreprinderi, pentru angajați și pentru publicul larg, care se bucură de funcționarea cu succes a pieței interne în multiple domenii. Reușitele indiscutabile ale pieței interne cuprind sporirea prosperității corelată cu creșterea PIB-ului, libertatea de a călători, locui, lucra sau studia în orice țară UE, lărgirea semnificativă a accesului la bunuri și servicii de înaltă calitate, adesea la un preț mai scăzut, lărgire legată de sporirea accesului producătorilor, agenților comerciali și prestatorilor de servicii pe piața internă, precum și, nu în ultimul rând, extinderea drepturilor consumatorului, în prezent aplicabile în toată zona UE, indiferent în ce țară s-a făcut achiziția.

3.2 Limitările impuse liberei circulații a persoanelor de către o parte dintre statele membre, sub forma unor „perioade de tranziție”, stârnete în continuare controverse, în ciuda duratelor reduse ale acestora. Se impune însă observația că protejarea pieței de muncă în statele care au impus perioade de tranziție s-a dovedit mai dificilă decât se prevăzuse; în același timp, exodul lucrătorilor calificați în căutare de locuri de muncă reprezintă o problemă reală pentru țările de origine ale acestora.

⁽³⁾ JO C 175, 27.7.2007, p. 14.

⁽⁴⁾ JO C 175, 27.7.2007, p. 14.

⁽⁵⁾ COM(2008) 412.

3.3 CESE consideră ⁽⁶⁾, cu toate acestea, că integrarea pieței muncii este cea mai bună soluție împotriva excluziunii sociale. Comisia ar trebui să colaboreze cu partenerii sociali pentru a utiliza mai eficient potențialul de forță de muncă al Europei în societățile actuale, care trec prin schimbări rapide. O problemă care trebuie rezolvată în continuare este cea a recunoașterii reciproce a calificărilor ⁽⁷⁾.

3.4 Beneficiile pentru întreprinderi includ accesul la o piață de mari dimensiuni, cu aproape 500 de milioane de locuitori, proceduri simplificate pentru comerțul transfrontalier și pentru înființarea întreprinderilor, o aplicare mai extinsă a standardelor și etichetării europene, precum și o colaborare și transferuri de tehnologie transfrontaliere îmbunătățite. Un alt beneficiu îl reprezintă accesul ușor la piețele de capital, deși funcționarea serviciilor financiare încă trebuie îmbunătățită. Toate aceste realizări ale pieței interne, indiferent dacă privesc mediul de afaceri sau direct publicul, aduc cu sine implicații sociale și provocări specifice.

3.5 Deși pare evident că introducerea pieței interne a generat o creștere economică fără precedent, cu un efect pozitiv și asupra bunăstării sociale publice, se dezbate încă mult chestiunea dacă gradul de deschidere a pieței și domeniul de aplicare a reglementărilor în anumite situații sunt dezirabile sau acceptabile din punct de vedere social. Controversele din jurul hotărârilor recente ale Curții Europene de Justiție (Viking ⁽⁸⁾, Laval ⁽⁹⁾, Ruffert ⁽¹⁰⁾), Comisia c. Luxemburgului ⁽¹¹⁾), dezbateră anterioară în jurul directivei privind serviciile, precum și problemele privitoare la deschiderea piețelor de muncă, dumpingul social, concurența neloyală și impactul pieței interne asupra funcționării modelului social european necesită cu siguranță o analiză și, posibil, decizii în direcția unei noi legislații sau a coreglementării.

3.6 Piața internă a condus la scăderea prețurilor pentru multe produse, ceea ce reprezintă un avantaj atât pentru consumator, cât și pentru competitivitatea economiei europene. Cu toate acestea, scăderea prețurilor are loc adesea în dezavantajul angajaților, care sunt disponibilizați ca urmare a restructurărilor întreprinderilor sau a delocalizării. De aceea, din punct de vedere social, este necesar un compromis între interesele consumatorilor (prețuri mici) și interesele salariaților, și anume siguranța locului de muncă, standardele de muncă și condițiile de muncă și de salarizare.

3.7 Creșterea economică generată de piața internă a contribuit, de asemenea, la crearea de noi locuri de muncă. Acest fenomen ar fi pozitiv, dacă nu ar fi vorba despre locuri de muncă cu un salariu adesea foarte scăzut, din cauza nevoii de competitivitate.

3.8 Trebuie accentuat în acest context că Europa și-a atins gradul ridicat de competitivitate mai cu seamă prin investiții în tehnologii noi, prin educarea și formarea lucrătorilor, prin îmbunătățirea organizării muncii, prin condiții mai bune privind sănătatea și siguranța la locul de muncă, precum și prin promovarea activă a dialogului și parteneriatului social. Pe de altă parte, dat fiind că salariații sunt, de asemenea, consumatori, creșterea competitivității economice prin limitarea costurilor salariale poate duce la o scădere a puterii de cumpărare sau, cu alte cuvinte, la scăderea consumului și limitarea creșterii economice.

3.9 Deschiderea parțială a pieței de muncă pentru imigranții economici prezintă, la rândul ei, o serie de probleme specifice. Unele state membre nu au reușit să integreze în mod adecvat valul de imigranți economici în acordurile colective de muncă și/sau în alte reglementări, prevederi legale sau practici, aceștia subminând astfel standardele de muncă locale și amplificând economia subterană. Acest fapt conduce la o deteriorare a condițiilor de lucru și la o erodare a dialogului social, generând dumping social și concurență neloyală; atât sindicatele cât și organizațiile patronale ar trebui să se opună ferm unor astfel de evoluții.

3.10 Anumite practici ale întreprinderilor care folosesc lucrători detașați au fost calificate de unele părți interesate drept dumping social și concurență neloyală. Mai mult, în hotărârile date în cauzele Viking, Laval, Ruffert și Comisia c. Luxemburgului, Curtea Europeană de Justiție a statuat că asemenea practici sunt legale și în conformitate cu Directiva privind detașarea lucrătorilor, ceea ce a dus la controverse majore, cu atât mai mult cu cât hotărârile sunt în evidentă contradicție cu scopul declarat al directivei. Pentru a promova oferta transfrontalieră de servicii sunt necesare o concurență loială și garantarea drepturilor salariaților. De aceea, se pare că pentru a asigura egalitatea de șanse, o concurență loială și respectarea drepturilor salariaților vor fi necesare noi inițiative legislative și negocieri adiționale între partenerii sociali, în special cu privire la problema lucrătorilor detașați.

3.11 Însă, înainte de elaborarea unor noi reglementări, Comitetul consideră ⁽¹²⁾ că se impune luarea urgentă a unor măsuri pentru a asigura aplicarea corectă a Directivei 96/71/CE, mai ales având în vedere că obiectivele acesteia nu au fost realizate pe deplin nici măcar după 10 ani de la data adoptării.

3.12 Chestiunea deschiderii pieței pentru servicii și problemele legate de serviciile de interes general – care sunt cuprinse, printre altele, în recent adoptata Directivă privind serviciile – rămân o problemă separată. Directiva se află în prezent în plin proces de punere în aplicare și, de aceea, impactul acesteia nu poate fi încă apreciat. Este însă limpede că dimensiunea socială a serviciilor de bază depășește net limitele problematicii salariaților și a dialogului social și că trebuie să cuprindă în aceeași măsură preocuparea privind asigurarea accesului tuturor la aceste servicii ⁽¹³⁾.

⁽⁶⁾ JO C 77, 31.3.2009, p. 15.

⁽⁷⁾ JO C 224, 30.8.2008, p. 100.

⁽⁸⁾ JO C 51, 23.2.2008, cauza C-438/05.

⁽⁹⁾ JO C 51, 23.2.2008, cauza C-341/05.

⁽¹⁰⁾ JO C 128, 24.5.2008, cauza C-346/06.

⁽¹¹⁾ JO C 209, 15.8.2008, cauza C-319/06.

⁽¹²⁾ JO C 151, 17.6.2008, p. 45.

⁽¹³⁾ JO C 161, 13.7.2007, p. 80.

3.13 În contextul recentelor creșteri de prețuri din Europa, problema accesibilității serviciilor de interes general este strâns legată de problema prețurilor acestora, mai cu seamă în ceea ce privește energia. Cu toate acestea, problema aprovizionării cu energie nu trebuie privită exclusiv pe fondul recentelor și – foarte probabil și a – viitoarelor creșteri de prețuri, ci și având în vedere aspectele de mediu ale consumului de energie.

4. Consecințele hotărârilor recente ale Curții de Justiție asupra pieței interne

4.1 Piața internă are nevoie de un set de reguli clare pentru a funcționa în mod corespunzător. Procesul de integrare al acesteia va depinde în mod substanțial de gradul în care se va putea obține un echilibru acceptabil între dimensiunile sale (economică, socială și de mediu), în cadrul unei legislații clare și previzibile.

4.2 Hotărârile recente ale Curții Europene de Justiție au suscitat controverse în rândul partenerilor sociali din întreaga Europă. Găsirea unor soluții clare pentru problemele controversate este esențială pentru restabilirea unei baze comune extrem de necesare încrederii publice.

4.2.1 În cauza Viking, Federația lucrătorilor din transportul internațional (ITF) și Sindicatul marinarilor din Finlanda au amenințat cu deschiderea unei acțiuni sindicale împotriva planului Viking Line de a permite unui vas finlandez să navigheze sub pavilion eston și de a înlocui echipajul cu mână de lucru mai ieftină din această țară. Curtea a decis că amenințarea cu greva pentru a forța un angajator să încheie un acord colectiv ar putea, în acest caz, să îngreudească libertatea de stabilire.

4.2.2 Cauza Laval privea o societate letonă care detașa lucrători în Suedia, conform condițiilor de muncă și de plată letone, cu mult sub condițiile stabilite prin acorduri colective în Suedia. Sindicatele suedeze au reacționat printr-o acțiune sindicală și prin organizarea unui boicot al livrărilor la Vaxholm. Curtea a apreciat că în situațiile în care se aplică Directiva privind detașarea lucrătorilor, este împotriva legii ca sindicatele să organizeze o acțiune sindicală din cauza unor condiții care depășesc pragul minim de protecție obligatoriu, stabilit prin directivă.

4.2.3 În cauza Ruffert, o societate germană a câștigat o licitație organizată de landul Niedersachsen pentru efectuarea unor lucrări de construcții într-o închisoare. Societatea germană a subcontractat lucrările unei societăți poloneze, care își plătea lucrătorii cu doar 47 % din salariul minim stabilit în acordul colectiv regional pe sector. Ca urmare, landul Niedersachsen a anulat contractul, însă în opinia CEJ, legea locală care-i obligă pe antreprenorii din domeniul construcțiilor să respecte acordurile colective nu este compatibilă cu Directiva privind detașarea lucrătorilor decât în cazul în care acordul este declarat a fi universal obligatoriu.

4.2.4 În cauza Luxemburg, CEJ a susținut plângerea Comisiei, hotărând că Luxemburgul a exagerat în punerea în aplicare a Directivei privind detașarea lucrătorilor în raport cu cerințele în vigoare în această țară pentru societățile locale, în ceea ce privește, printre altele, durata maximă de lucru și perioadele minime de odihnă, indexarea automată a salariilor și respectarea acordurilor colective.

4.3 Hotărârile din cauzele de mai sus au ridicat, de asemenea, semne de întrebare privind interpretarea dată de către Curtea Europeană de Justiție Directivei UE privind detașarea lucrătorilor. Aceste cauze au creat mari disensiuni și au fost considerate de către multe părți interesate ca reprezentând o promovare a dumpingului salarial. În toate aceste cauze, societăți străine au ignorat acordurile colective, prevederile legale sau practicile și reglementările în vigoare în țara în care își desfășurau activitatea, în detrimentul societăților locale și în dezavantajul salariaților.

4.4 Piața internă trebuie să fie o sursă de securitate juridică, nu una de ambiguitate. De aceea, este de o importanță crucială să fie stabilite principiile care trebuie revizuite, în acord cu litera, dar și cu spiritul legii, și să se ajungă la o bază comună clară.

5. Mecanisme și instrumente de îmbunătățire a funcționării pieței interne

5.1 Pieței interne i s-au adăugat treptat multiple mecanisme care să-i îmbunătățească funcționarea. Aceste mecanisme s-ar putea dovedi folositoare pentru evaluarea modurilor în care se poate ameliora integrarea dimensiunilor socială și de mediu în piața internă.

5.2 Discuțiile privind armonizarea și recunoașterea reciprocă au revenit în prim-plan în ultimii ani, în contextul ultimelor procese de extindere. Este aproape general acceptat faptul că armonizarea trebuie să se concentreze asupra a ceea ce este cu adevărat necesar și că este nerealist să se dorească o armonizare prea detaliată într-o Europă cu 27 de state. În schimb, recunoașterea reciprocă, deși reprezintă unul dintre pilonii pieței interne, este dată uitării. Armonizarea ar putea fi utilă pentru construirea modelului social european, însă dimensiunea socială rămâne în mare măsură în competența celor 27 de state membre, în cele mai multe cazuri cu susținerea deplină a partenerilor sociali și în conformitate cu principiul subsidiarității. Aceasta ar putea totuși fi de mare ajutor în domeniul mediului, stabilind norme pentru produse și procese, în conformitate cu obiectivele ambițioase pe care și le-a propus Uniunea.

5.3 Ca mediator între instituții și public, rețeaua SOLVIT ar putea fi extrem de importantă în acest sens. Aceasta este răspunzătoare de informare, consiliere și analiză problemelor privind piața internă, în beneficiul întreprinderilor, consumatorilor, lucrătorilor etc. din statele membre. Ea acumulează o cantitate vastă de

date și de expertiză. În general, însă, această rețea dispune de mult prea puține fonduri și personal, rolul și funcționarea sa trebuind să fie reevaluate.

5.4 „Noua abordare” a făcut ca legislativul european să nu fie foarte vizibil, acesta stabilind cerințele de bază și delegând aspectele tehnice către organismele răspunzătoare de standardizare. Deși această abordare nu poate fi aplicată în ceea ce privește dimensiunea socială, ea ar putea avea – și are într-adevăr deja – o importanță fundamentală în domeniul mediului (standarde de calitate etc. – ar fi util ca mai multe domenii relevante să fie actualizate de Comisie).

5.5 Principiul țării de origine continuă să fie o chestiune controversată, așa cum se poate observa și din nemulțumirea pe care aceasta o stârnește organizațiilor pentru drepturile consumatorilor. Acesta spune că, atunci când o acțiune sau un serviciu au loc într-o țară, dar beneficiarul acestora se află în altă țară, legea care se aplică este cea a țării în care se desfășoară acțiunea sau serviciul. Scopul acestui principiu este să stimuleze libera circulație a bunurilor și serviciilor și să încurajeze concurența transfrontalieră. Cu toate acestea, principiul a fost respins în cadrul dezbaterilor din jurul Directivei privind serviciile, fiindcă ar presupune ca statele să aplice regimuri juridice diferite întreprinderilor și persoanelor, în funcție de țara de origine a acestora.

5.6 Procesul Lamfalussy a oferit un bun exemplu pentru modul în care chestiunile de reglementare paneuropene ar putea fi ameliorate, întrucât a propus o interpretare mai consecventă și o convergență mai simplă a practicilor și tradițiilor naționale în chestiuni de reglementare specifice. Dincolo de exemplul serviciilor financiare, procesul Lamfalussy reprezintă un punct de referință pentru crearea unui sistem care asigură calitate și simplitate. Rămâne de văzut dacă acest proces este capabil să ofere un mecanism legislativ mai eficient în alte domenii, în special cel al mediului.

5.7 Clauza Monti se referă – în contextul liberei circulații a bunurilor – la faptul că interpretarea directivei nu trebuie să aducă atingere în vreun fel exercițiului libertăților fundamentale din UE, inclusiv dreptului de a recurge la acțiuni sindicale. Hotărârile recente ale Curții Europene de Justiție au ridicat semne de întrebare privind validitatea clauzei Monti și este important să se clarifice care sunt limitările acesteia și de ce.

6. Un cadru îmbunătățit pentru integrarea protecției mediului în piața internă

6.1 Atât energia cât și mediul au devenit – și vor rămâne în viitorul previzibil – priorități de frunte pentru guvernele și cetățenii Europei. Din păcate, protecția mediului este privită adesea ca reprezentând o povară asupra pieței, un nou set de condiții negative care afectează obligatoriu competitivitatea în afaceri.

6.2 Chiar în aceste condiții, opinia generală în momentul de față este că una dintre modalitățile cele mai eficiente de a asigura competitivitatea viitoare a Europei este să se facă progrese semnificative în conceperea de idei, produse și standarde care să răspundă uneia din cele mai importante provocări cu care se confruntă umanitatea în prezent, și, ca atare, în dezvoltarea unei piețe interne care să ia cu adevărat în considerare dimensiunea de mediu, componentă centrală a acestui obiectiv. Aceasta nu înseamnă însă că noile reglementări în acest domeniu nu vor genera în mod inevitabil tensiuni în anumite ramuri industriale, mai cu seamă dată fiind importanța crucială a competitivității pe termen scurt.

6.3 Tratatul de la Amsterdam a consolidat ideea că integrarea dimensiunii de mediu în alte politici este cheia promovării dezvoltării durabile. Comisia Europeană a căutat modalități de îmbunătățire a sinergiei dintre piața unică și chestiunile de mediu, luând în considerare măsuri precum achizițiile publice, evaluarea de impact concretă, standardizarea, raportarea financiară sau instrumentele economice cum ar fi taxele de mediu etc. Comisia a solicitat, de asemenea, informații privind noile sectoare și probleme care ar necesita măsuri de armonizare.

6.4 Până în prezent, dată fiind mulțimea sectoarelor și practicilor implicate în dimensiunea mediu-durabilitate, integrarea problematicii de mediu în piața unică nu a reprezentat o chestiune simplă. Aceasta afectează politici importante, precum energia și transporturile, în vreme ce problemele care priveau inițial doar libera circulație a bunurilor au fost extinse și asupra altor domenii. De aceea, și având în vedere importanța uriașă pe care o are mediul în agenda politică actuală, este necesar să se facă progrese mult mai substanțiale în acele chestiuni specifice care pot fi îmbunătățite și să se identifice instrumentele pieței interne cele mai adecvate pentru atingerea acestor obiective.

7. Observații finale

7.1 Piața internă este un obiectiv în lucru. Scopul final este să se construiască o piață internă fără bariere. O piață internă definitivată ar însemna ca toți participanții să aibă acces egal pe fiecare piață națională. Și, în cele din urmă, accesul egal la piețele fiecărui stat membru înseamnă, de asemenea, ca întreprinderile, lucrătorii și prestatorii de servicii să funcționeze în același cadru juridic, prin care să se asigure condiții echitabile și să se evite concurența neloială în cadrul granițelor Uniunii Europene, precum și subminarea competitivității pieței interne ca întreg.

7.2 Conform unui aviz al Comitetului⁽¹⁴⁾, succesul pieței interne este răspunderea comună a Uniunii Europene și a statelor membre, care trebuie să-și asume în mai mare măsură acest obiectiv. Trebuie accentuat, de asemenea, rolul jucat de către partenerii sociali în construirea și asigurarea punerii în aplicare a acesteia.

(14) JO C 77, 31.3.2009, p. 15.

7.3 Dezbateră actuală privind limitele integrării europene, inclusiv discuția recentă pe marginea Directivei privind serviciile, dovedește încă o dată cât de dificil este să se pună de acord principiile pieței interne cu necesitatea unor standarde sociale înalte, a protecției sociale, a unor servicii publice funcționale și accesibile și a unei concurențe loiale. Discuțiile cu privire la piața internă ar trebui să se concentreze în primul rând asupra găsirii unui răspuns la aceste întrebări legitime. În răspunsul la aceste întrebări, instituțiile europene trebuie să ia în calcul atât interesele legitime ale întreprinderilor, cât și faptul că libertățile economice trebuie să se supună reglementărilor pentru a garanta că exercițiul acestora nu subminează drepturile sociale fundamentale recunoscute prin legislația UE, standardele internaționale de muncă și legile statelor membre, inclusiv dreptul de a negocia și cel de a încheia și aplica acorduri colective.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

*Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI*

7.4 Recenta comunicare a Comisiei privind agenda socială reînnoită reamintește angajamentul ⁽¹⁵⁾ ferm al Europei față de crearea unor societăți armonioase, coezive și incluzive, care respectă drepturile fundamentale în cadrul unor economii sociale de piață sănătoase. Comisia își afirmă, de asemenea, angajamentul de a se asigura că nu există contradicții între libertățile fundamentale stabilite prin tratat și protecția drepturilor fundamentale.

7.5 Funcționarea pieței interne în conformitate cu dispozițiile Tratatului de la Lisabona rămâne să fie evaluată; prima evaluare CESE a textului tratatului sugerează însă că piața internă, fără să fi suferit modificări structurale, pare a fi definită dintr-o perspectivă mai socială.

⁽¹⁵⁾ COM(2008) 412.

ANEXĂ

la avizul Comitetului Economic și Social European

Textul care urmează, prezent în avizul inițial, a fost respins în favoarea unui amendament adoptat de către adunarea plenară, dar a obținut minimum un sfert din voturi.

1.4 Obiectivul final este eliminarea tuturor barierelor din calea funcționării pieței interne, cu alte cuvinte, asigurarea unor condiții echitabile pentru toate părțile implicate și a funcționării acestora în același cadru juridic. Acest obiectiv este esențial pentru crearea condițiilor unei concurențe loiale pentru toți participanții și pentru sporirea competitivității economiei UE.

Rezultat:	Voturi pentru: 79	Voturi împotriva: 46	Abțineri: 11
------------------	-------------------	----------------------	--------------

A fost, de asemenea, respins următorul amendament, care a obținut mai mult de o pătrime din voturi:

Punctul 4.3 – se elimină**Expunere de motive:**

CESE nu are competența de a pune în discuție hotărârile CEJ. Aceasta ar constitui un precedent periculos care ar conduce la slăbirea reputației Comitetului.

Rezultat:	Voturi pentru: 44	Voturi împotriva: 78	Abțineri: 14
------------------	-------------------	----------------------	--------------

Avizul Comitetului Economic și Social European privind dimensiunea externă a politicii energetice a UE

(2009/C 182/02)

Raportor: **dna SIRKEINEN**

În cadrul sesiunii sale plenare din 16 și 17 ianuarie 2008, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Dimensiunea externă a politicii energetice a UE.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 11 decembrie 2008. Raportor: dna SIRKEINEN.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 181 de voturi pentru, 4 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări: Spre o strategie energetică externă a UE

1.1 Energia se află de mult timp în centrul politicii internaționale. Ceilalți actori importanți ai scenei politice mondiale și-au definit agende solide în materie de energie, fie publice, fie ascunse. Energia este, de asemenea, utilizată ca instrument sau chiar ca armă în diferendele la nivel internațional.

— CESE consideră că, în calitatea sa de cea mai puternică unitate economică la nivel mondial, UE trebuie să își afirme de urgență rolul pe scena energetică mondială.

1.2 Cetățenii europeni sunt preocupați de securitatea aprovizionării cu energie, de prețurile ridicate și instabile ale acesteia, precum și, în general, de schimbările climatice și de evoluția mondială caracterizată prin lipsa de durabilitate. CESE consideră că UE trebuie să își definească o politică energetică externă clară și exhaustivă și, în special, să aibă voința și hotărârea de a o pune în aplicare.

— CESE propune ca politica energetică externă a UE să se sprijine pe următorii doi piloni:

— asigurarea aprovizionării cu energie a UE și

— o politică activă și responsabilă în materie de energie și climă.

1.3 Multe dintre elementele unei astfel de strategii există deja. Securitatea energetică a fost menționată de Consiliul European în concluziile sale din 15 și 16 octombrie 2008, iar în cea de-a doua revizuire strategică a politicii energetice din 13 noiembrie 2008 ⁽¹⁾, Comisia a prezentat noi propuneri pe această temă; acestea vor fi reluate de CESE, în amănunt, într-un aviz ulterior.

⁽¹⁾ Comunicarea Comisiei Europene: A doua revizuire a strategiei energetice „Un plan de acțiune UE pentru securitate și solidaritate energetică” SEC(2008) 2794, SEC(2008) 2795.

— CESE consideră că UE are nevoie atât de o strategie dezvoltată în ceea ce privește politica energetică externă, cât și de un plan de acțiune practic, care să ia în considerare, printre altele, observațiile care figurează în prezentul aviz.

— CESE recunoaște interdependența dintre furnizorii și utilizatorii de energie și solicită, în special, aplicarea principiului reciprocității în ceea ce privește accesul la rețele și condițiile pentru investiții, inclusiv accesul la investiții în amonte.

— Sunt în curs de elaborare mai multe proiecte de conducte vizând interconectarea Europei cu regiunea Caucazului, cu Asia și cu Rusia. Aceste proiecte sunt extrem de importante, însă s-ar putea chiar să nu fie suficiente pentru Europa pe termen mediu.

1.4 Până în prezent, politica energetică a UE s-a concentrat asupra creării unei piețe interne a energiei și, în special, a electricității și a gazelor naturale.

— CESE susține punctul de vedere conform căruia o politică energetică externă eficientă și performantă poate să aibă la bază doar o politică internă comună clară și o piață internă a energiei funcțională.

— CESE subliniază faptul că măsurile privind politica energetică internă pot reduce, în mod decisiv, dependența de energia externă și pot spori securitatea aprovizionării; este vorba, în special, de măsuri privind eficiența energetică, asigurarea unui mix energetic diversificat, investiții suficiente în infrastructură, precum și de măsuri vizând prevenirea crizei, spre exemplu prin mecanismele de avertizare rapidă, schimbul de informații și stocarea și înlocuirea.

1.5 Europa are responsabilitatea, dar și potențialul de a determina o schimbare profundă a culturii consumului de energie – cea de-a treia revoluție industrială.

— UE ar trebui să-și mențină poziția de lider în ceea ce privește politica globală în materie de climă și să recurgă la toate mijloacele disponibile pentru a asigura un viitor energetic durabil în țările în curs de dezvoltare.

1.6 În confruntarea cu provocările energetice pe termen scurt și pe termen lung, atât în interiorul UE, cât și la nivel global, este esențial să se recurgă la tehnologii noi și mai performante.

- CESE solicită UE, statelor membre și întreprinderilor să investească resurse suficiente în cercetare, dezvoltare și inovare, precum și într-o cooperare globală mai incluzivă, în materie de cercetare-dezvoltare în domeniul energetic.

1.7 Prevederile Tratatului de la Lisabona referitoare la politica energetică și la relațiile externe ar mări posibilitățile statelor membre ale UE de a acționa împreună și de a avea un rol mai puternic pe scena internațională în materie de politică energetică.

- CESE recomandă tuturor părților implicate să facă tot ceea ce pot pentru a găsi o soluție pentru intrarea în vigoare cât mai rapidă a Tratatului de la Lisabona.

1.8 Cerința cea mai importantă este ca statele membre ale UE să acționeze împreună. Prin urmare, strategia ar trebui să se bazeze pe o înțelegere clară a diferitelor roluri ce revin Uniunii, statelor membre și actorilor economici.

1.8.1 La nivel exterior, pur politic, competențele le revin statelor membre. În ceea ce privește provocarea care constă în adoptarea unei poziții comune, s-au înregistrat recent evoluții pozitive, în special în ceea ce privește relațiile cu Rusia.

- CESE îndeamnă statele membre să acționeze împreună în ceea ce privește politica externă și să ia măsuri pentru a evita ca energia să fie utilizată ca armă în diferendele la nivel internațional.

1.8.2 UE dispune de o politică comercială comună, bazată pe principii uniforme. Comisia este responsabilă de negocierile privind politica comercială, în temeiul mandatului ce i-a fost acordat de către Consiliu.

- CESE recomandă ca mandatele pentru negocieri multilaterale și pentru negocieri bilaterale cu anumite țări și regiuni să fie suficient de ambițioase, însă realizabile, astfel încât să se obțină rezultate palpabile în domeniul energiei.

1.8.3 Contractele de achiziționare, precum și contractele referitoare la infrastructură și la alte proiecte sunt încheiate și puse în aplicare de întreprinderi. Guvernele au, adesea, un rol esențial sau chiar decisiv în ceea ce privește negocierea acestor contracte.

- CESE recomandă ca, în contextul unor astfel de negocieri, reprezentanții guvernelor statelor membre ale UE să solicite, ca o condiție prealabilă pentru sprijinirea contractului, ca țara terță respectivă să aplice anumite norme piețelor sale, cum ar fi reciprocitatea, tratamentul egal, transparența și protecția investițiilor, precum și respectarea statului de drept și a drepturilor omului. CESE recomandă Consiliului să adopte un număr de principii în acest sens, care să se aplice tuturor negocierilor privind contractele încheiate cu țări terțe în materie de energie.

1.9 Obiectivul unei politici energetice externe este acela de a răspunde nevoilor și preocupărilor cetățenilor, atât în viața lor privată, cât și în cea profesională.

- CESE recomandă ca atât partenerii sociali, cât și organizațiile de mediu și alți reprezentanți ai societății civile să fie consultați și implicați activ în definirea politicii energetice externe. Capacitățile acestora de a sprijini dialogul și negocierile internaționale ar trebui exploatate pe deplin.

1.10 Societatea civilă organizată, precum și consiliile economice și sociale dispun de influență și au, prin urmare, propria responsabilitate pentru elaborarea unei politici energetice externe a UE.

- CESE recomandă organizațiilor societății civile să solicite, în mod insistent, guvernelor lor naționale și autorităților lor regionale să coopereze la nivel european în ceea ce privește aceste subiecte. Solidaritatea între europeni trebuie să primeze în fața intereselor restrânse, locale sau naționale, pentru că astfel se vor putea atinge mai bine obiectivele de securitate energetică și de responsabilitate la nivel internațional.

1.11 Dialogul și negocierile privind relațiile internaționale în materie de energie au loc în cadrul a diverse și numeroase foruri, având în vedere multitudinea de elemente geopolitice și diversitatea importantă a acestei teme. Un dialog deschis care să abordeze, în măsura posibilului, diversele aspecte ale acestui subiect ar contribui la o înțelegere mai largă și o implicare mai profundă din partea părților interesate.

- Chestiunea energetică ar trebui să se numere în mod sistematic printre punctele principale ale ordinii de zi a ședințelor CESE și a meselor rotunde ale Comitetului cu partenerii săi internaționali.

- CESE consideră că rolul său este de a organiza cu regularitate seminarii ample privind aspectele externe ale politicii energetice europene, în special cu implicarea organizațiilor societății civile din regiuni și țări terțe. Audierea organizată la 1 octombrie 2008, la Bruxelles, de Grupul de studiu „Dimensiunea externă a politicii energetice a UE” și-a dovedit deja caracterul util.

2. Introducere

2.1 Energia a devenit una dintre prioritățile politice la nivel mondial. Această realitate este accentuată de confruntările la nivel politic și chiar militar legate, în mod evident, de energie. Contextul îl constituie cererea tot mai mare, în principal în țările în curs de dezvoltare – în urma evoluției pozitive a nivelului de trai în aceste țări – și penuria preconizată a anumitor combustibili fosili. Mai mult, aprovizionarea cu petrol și gaze naturale este marcată de dependența ridicată de un număr limitat de țări producătoare și se prevede ca producția să se concentreze tot mai mult pe viitor.

2.2 Criza economică mondială este legată de prețul energiei. În urmă cu mai puțin de doi ani, prețul petrolului și, în consecință, al gazelor naturale, a început să crească puternic, determinând o inflație ridicată și probleme considerabile pentru consumatori și pentru societate în general. În prezent, prețul petrolului a scăzut dramatic, provocând, la rândul său, îngrijorare în ceea ce privește volumul suficient al producției și securitatea aprovizionării. În contextul lipsei de stabilitate, se așteaptă ca prețul energiei să crească, având în vedere echilibrul pieței și, în special, măsurile politice de combatere a schimbărilor climatice. Sărăcia energetică amenință grupurile cele mai defavorizate din societatea actuală.

2.3 În prezent, Uniunea Europeană importă 53 % din energia primară pe care o consumă. Dependența de import este de 40 % pentru combustibilii solizi, de 56 % pentru gazele naturale și de 82 % pentru petrol (cifre din 2005). Scenariul de referință al Comisiei, actualizat în 2007, preconizează pentru 2030 o rată totală de dependență de import de 67 %. În conformitate cu cea de-a doua revizuire strategică a politicii energetice, se prevede ca în 2020 importurile de combustibili fosili să se mențină aproximativ la nivelul actual, odată ce politicile UE în materie de climă și de energie vor fi puse pe deplin în aplicare.

2.4 UE importă din Rusia peste 40 % din gazele naturale și un sfert din petrolul pe care le consumă; se preconizează, în special, o creștere a importului de gaze naturale. După Rusia, următorii mari furnizori de petrol sunt Orientul Mijlociu și Norvegia, în timp ce, în cazul gazelor naturale, Rusia este urmată de Norvegia și apoi de Algeria. Dependența este reciprocă: furnizorii depind de cererea Uniunii Europene. Acesta este în special cazul Rusiei, dat fiind că peste jumătate din exporturile sale de energie au ca destinație UE.

2.5 Cifrele ridicate ale dependenței de importuri, precum și poziția dominantă a anumitor surse de import, care nu respectă toate aceleași reguli de piață și principii politice ca UE, au făcut ca problema securității energetice să devină una dintre prioritățile agendei UE. Urgența acestei probleme a fost accentuată de câteva întreruperi ale furnizării de energie provenind din Rusia, precum și de recente acțiuni militare din Georgia.

2.6 Energia nu reprezintă un sector omogen în ceea ce privește politica energetică sau dimensiunea sa externă. Petrolul este utilizat în special în transporturi și nu poate fi ușor înlocuit. UE face parte din piețele globale ale petrolului și, prin urmare, dispune de o marjă de manevră restrânsă. Alte surse energetice și tehnologii au utilizări diversificate și sunt, într-o mai mare măsură, interschimbabile. Cărbunele și uraniul sunt comercializate pe o piață mondială deschisă, în timp ce, în contextul creșterii rapide a cererii, al numărului redus de furnizori și al caracteristicilor specifice ale acestora, trebuie să se acorde atenție gazelor naturale.

2.7 În ultimii ani, Uniunea Europeană a întreprins diverse acțiuni pentru a-și asigura aprovizionarea externă cu energie.

2.8 Recent, Consiliul European din 15 și 16 octombrie 2008 a solicitat Comisiei să prezinte propuneri sau inițiative relevante în domeniul securității energetice, identificând șase priorități. Comisia a răspuns la această solicitare prin cea de-a doua revizuire strategică a politicii energetice. CESE va elabora un aviz separat, amănunțit, cu privire la acest document și la seria de măsuri corespunzătoare.

3. Elemente interne ale politicii energetice externe a UE

3.1 Numeroase acțiuni politice în cadrul UE și al statelor membre pot deschide calea spre o reducere a dependenței energetice exterioare și spre o îmbunătățire a securității energetice, ceea ce ar asigura UE o mai bună poziție în cadrul acțiunilor sale de politică energetică externă. Aceste măsuri nu vor fi reluate decât pe scurt în prezentul aviz, întrucât au fost analizate în amănunt în alte avize ale CESE.

3.2 Prima măsură constă în îmbunătățirea eficienței energetice, întrucât aceasta influențează evoluția cererii de energie și, prin urmare, dependența externă.

3.3 Printre alte măsuri se numără un mix energetic echilibrat și o diversificare a surselor de energie, orientată în special spre surse de energie indigene, cu emisii scăzute de dioxid de carbon, cum ar fi bioenergia, energia eoliană și cea nucleară.

3.4 În ceea ce privește combustibilii fosili, ar trebui îmbunătățite producția combinată de căldură și de energie cu o eficiență crescută, precum și captarea și stocarea dioxidului de carbon.

3.5 Ar trebui intensificată concurența pe piața gazelor naturale, prin promovarea dezvoltării de terminale de gaze naturale lichefiate (LNG) și de alte infrastructuri.

3.6 O piață internă funcțională a energiei contribuie la o utilizare eficientă a resurselor și la soluționarea eventualelor probleme de aprovizionare la nivel local sau regional. Sunt necesare investiții suficiente în infrastructură, precum și accesul liber la rețele și alte infrastructuri. Pentru o interconectare eficientă, este necesară cooperarea eficientă între autoritățile de reglementare din domeniul energetic.

3.7 Se impun măsuri specifice pentru a face față riscurilor legate de securitatea aprovizionării. Ar trebui create mecanisme eficiente de solidaritate și de avertizare rapidă, astfel încât să se poată acționa în comun în cazul unor crize energetice sau al unor întreruperi ale aprovizionării. La momentul oportun, CESE își va exprima opinia cu privire la recente propuneri ale Comisiei privind aceste subiecte.

3.8 CESE își exprimă sprijinul deosebit pentru măsuri eficiente, care să permită conectarea părților izolate ale Uniunii, în special a statelor baltice, la piața comună a energiei și să asigure o aprovizionare cu energie suficientă și diversificată.

4. Observațiile generale ale CESE cu privire la o politică energetică externă a UE

4.1 CESE definește următorii doi piloni pentru politica energetică externă:

- asigurarea aprovizionării cu energie a UE și
- o politică mondială activă și responsabilă în materie de energie și de climă.

4.2 Pentru astfel de politici, este necesară o abordare pe termen scurt și una pe termen lung. Pe termen scurt, dat fiind că înlocuirea pe scară largă a surselor de energie și a infrastructurilor necesită timp, este necesar să se sporească aprovizionarea cu energie, luându-se, în același timp, toate măsurile pe termen scurt pentru a reduce cererea. Pe termen lung, în momentul în care investițiile în cercetare și noile tehnologii vor da rezultate, cererea de energie va putea fi redusă și mai mult și, în special, sursele de energie limitate sau problematice vor putea fi înlocuite cu alte surse alternative.

4.3 Între timp, CESE preconizează că politicile în materie de schimbări climatice vor afecta profund peisajul energetic, și aceasta în sensul unor prețuri mai ridicate și al unei dependențe mai reduse de combustibilii fosili.

4.4 Noile tehnologii reprezintă cea mai bună formă de a mări intensitatea energetică și de a înlocui sursele de energie problematice. Aflându-se în avangarda politicilor în materie de energie și climă, Europa ar trebui să profite de ocazia care i se oferă, să dezvolte tehnologiile necesare, să ajute țările terțe să-și rezolve problemele și să creeze noi locuri de muncă. Pentru a atinge acest obiectiv, trebuie să se realizeze încă de pe acum investiții suficiente în cercetarea în domeniul energiei și în dezvoltarea tehnologiilor.

5. Asigurarea aprovizionării cu energie a UE

5.1 UE a depus numeroase eforturi la nivel bilateral și multilateral pentru a extinde normele proprii și a le pune în aplicare la nivel mondial, în special la partenerii săi în domeniul energetic, fără a înregistra însă, până în prezent, un prea mare succes. Este necesar să se ia măsuri mai hotărâte în acest sens.

5.2 Trebuie să se asigure de urgență reciprocitatea în ceea ce privește condițiile pentru investiții. Numeroase țări producătoare de energie au nevoie de investiții străine pentru a-și dezvolta sursele de energie și infrastructurile, însă nu vor beneficia de acestea atâta timp cât normele sunt inexistente, lipsite de claritate sau nu sunt puse în aplicare în mod sistematic. Prevederile Cartei energiei ar trebui menținute, iar abordări similare ar trebui incluse în viitoarele tratate bilaterale în materie de energie.

5.3 Același situație se aplică și altor chestiuni care țin de reglementare, cum ar fi tratamentul egal, libertatea contractuală și respectarea contractului, precum și accesul la infrastructura de tranzit.

5.4 UE ar trebui să solicite și să apere activ drepturile și posibilitățile întreprinderilor europene de a investi în amonte în dezvoltarea de surse de energie și infrastructuri.

5.5 Europa are nevoie de securitatea aprovizionării, în timp ce furnizorii săi, în special Rusia, afirmă că au nevoie de securitatea cererii, pentru a putea realiza investițiile necesare. Pentru a susține dezvoltarea de infrastructuri la scară largă, sunt adesea necesare contracte pe termen lung. Pentru a realiza un echilibru mai bun al forțelor, astfel de contracte trebuie elaborate într-un cadru european. Aceasta necesită un schimb de informații între statele membre și o strânsă cooperare cu actorii de pe piață.

5.6 Planul prioritar de interconectare al UE include un număr de proiecte de interconectare de amploare, inclusiv cu exteriorul – conducta Nabucco pentru transportul gazelor naturale din Marea Caspică către Europa Centrală. Aceste proiecte sunt extrem de importante, însă ar putea să nu fie suficiente pentru Europa pe termen mediu.

5.7 Conectarea UE cu regiunea Caucazului și cu Asia Centrală ar putea necesita, pe lângă proiectul Nabucco, mai multe conducte noi. UE ar trebui să prezinte propuneri pentru coordonarea proiectelor regionale de anvergură și să mobilizeze investiții publice și private.

5.8 CESE ia notă de cele șase acțiuni prioritare privind infrastructura, propuse de Comisie în cea de-a doua revizuire strategică a politicii energetice. Comitetul va adopta o poziție cu privire la acestea, precum și la Cartea verde „Către o rețea energetică europeană sigură, sustenabilă și competitivă” (2).

5.9 Dialogurile cu OPEC și cu Consiliul de Cooperare al Golfului trebuie aprofundate, iar acordurile cu Azerbaidjanul și Kazahstanul trebuie puse pe deplin în aplicare. Este necesar să se stabilească legături mai strânse cu țările producătoare din Asia Centrală, cum ar fi Turkmenistanul și Uzbekistanul, pentru a facilita transportul de resurse energetice din zona Mării Caspice către UE.

5.10 Importanța Africii ca furnizor de energie a crescut în mod considerabil. Orice parteneriat cu Africa trebuie să fie cuprinzător și să contribuie într-un mod echilibrat la dezvoltarea durabilă a economiilor producătorilor africani de petrol și de gaze naturale.

5.11 Cooperarea mediteraneeană, care se află în plină dezvoltare, joacă un rol important, acoperind diverse aspecte referitoare la energie – producție, tranzit și consum.

5.12 Importanța Dimensiunii Nordice va crește. Politica energetică externă a UE ar trebui să acorde o prioritate crescută zăcămintelor de petrol și gaze naturale din Oceanul Arctic și cooperării în regiunile nordice. În ceea ce privește cooperarea cu regiunea Mării Baltice, aceasta acoperă în principal țările utilizatoare de energie și țările de tranzit al acestora, pentru care interconectarea cu Rusia este esențială.

5.13 În cazul Rusiei, obiectivul ar trebui să constea în încheierea unui acord-cadru solid și cuprinzător, bazat pe principii de egalitate, înțelegere reciprocă și reciprocitate. Rusia ar trebui să autorizeze tranzitul de gaze naturale prin rețeaua rusă și să le permită întreprinderilor europene să investească în dezvoltarea rețelelor și a resurselor sale. Rusiei îi revine rolul de a atenua îngrijorările cu privire la fiabilitatea sa ca furnizor de energie; în ceea ce îi privește, partenerii săi europeni trebuie să-și respecte contractele și angajamentele.

5.14 UE ar trebui, de asemenea, să-și dezvolte cooperarea cu alți utilizatori de energie, atât în, cât și dincolo de cadrul Agenției Internaționale a Energiei.

(2) Carte verde „Către o rețea energetică europeană sigură, sustenabilă și competitivă” COM(2008)782 final.

6. O politică globală activă și responsabilă în materie de energie și climă

6.1 Cultura actuală a consumului de energie și-a făcut apariția în Europa și în Statele Unite odată cu prima revoluție industrială. Numeroase țări în curs de dezvoltare, care încearcă să-și îmbunătățească nivelul de viață, se află în prezent în aceeași etapă în care se afla Europa în urmă cu câteva decenii. Aceasta înseamnă o creștere rapidă a consumului de energie, ceea ce face parte din drepturile acestor țări și reprezintă un element necesar pentru securitatea la nivel mondial și pentru o dezvoltare pașnică. În momentul actual, Europa are responsabilitatea, dar și potențialul de a promova o schimbare profundă a culturii consumului de energie – cea de-a treia revoluție industrială.

6.2 La nivel mondial, peste 2 miliarde de persoane din țările în curs de dezvoltare trăiesc fără a avea acces la electricitate și trebuie să recurgă la lemn, bălegar și deșeuri agricole, astfel încât poluarea aerului din interiorul clădirilor reprezintă una dintre cele 10 cauze principale ale decesului prematur. Accesul acestor persoane la rețeaua electrică și la capacitatea de producție reprezintă una dintre principalele provocări la nivel mondial. Aceasta implică investiții enorme și o creștere considerabilă a consumului mondial de energie. Aceste investiții trebuie însă realizate, astfel încât să garanteze tuturor condiții de trai umane și decente și posibilitatea de a avea un nivel de viață mai ridicat.

6.3 UE și-a asumat, în mod legitim, rolul de lider în materie de politici privind schimbările climatice. Principalul obiectiv în acest domeniu ar trebui să fie acela de a se ajunge la un adevărat acord internațional, care să privească toate țările, dat fiind că atât efectele încălzirii globale, cât și creșterea emisiilor de gaze cu efect de seră se vor face resimțite cel mai mult în afara Europei. Conferința privind clima care va avea loc la Copenhaga în decembrie 2009 va reprezenta piatra de temelie a negocierilor la nivel mondial, iar UE ar trebui să se implice cât mai mult posibil în această conferință. Cu toate acestea, acțiunile unilaterale din partea UE ar însemna o povară insuportabilă pentru economia europeană.

6.4 UE a dezvoltat și continuă să dezvolte instrumente în vederea atenuării schimbărilor climatice – tehnologii care au la bază energiile din surse regenerabile și alte energii cu emisii scăzute de dioxid de carbon, precum și tehnologii eficiente din punct de vedere energetic. Aceste tehnologii ar trebui utilizate în mod eficient la nivel global, astfel încât să conducă la creșterea cererii de competențe și de produse europene, și să permită crearea de noi locuri de muncă.

6.5 CESE sprijină cu tărie ideea unui acord internațional privind eficiența energetică între principalele țări consumatoare de energie (Statele Unite, Canada, Japonia, Australia, India și China). Forumul care a făcut obiectul unui acord în cadrul G-8 în Japonia în iulie 2008 reprezintă un prim pas în această direcție. Trebuie însă să se garanteze că toți acești mari consumatori participă activ la acord și contribuie la acesta în mod echitabil. Acordul ar trebui să privească, pe lângă promovarea politicilor de eficiență energetică, dezvoltarea și difuzarea tehnologiilor și a energiilor din surse regenerabile și prevenirea dublului sistem de prețuri, adică recurgerea la subvenționarea prețurilor energiei pentru utilizatorii naționali, care conduce la irosirea unor cantități considerabile de energie.

6.6 UE ar trebui, de asemenea, să sprijine eficiența energetică în țările în curs de dezvoltare. Ar trebui să se evite investițiile în producția și consumul intensive de energie. Politicile de dezvoltare ale UE ar trebui mai bine utilizate în acest scop.

6.7 Sprijinirea programelor de educație și de formare ar trebui să reprezinte principalul instrument de cooperare în domeniul energiei cu țările în curs de dezvoltare.

6.8 CESE subliniază că orice cooperare, în special cu țările în curs de dezvoltare, trebuie să ia în considerare obiectivul de dezvoltare durabilă al acestor țări, inclusiv dezvoltarea democrației și respectul drepturilor omului.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul comitetului Economic și Social European privind instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO)

(2009/C 182/03)

Raportor: dl IULIANO

La 10 iulie 2008, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul său de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO) (aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 11 decembrie 2008. Raportor: dl IULIANO.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 15 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 115 voturi pentru și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Consolidarea drepturilor economice, sociale și culturale

CESE solicită ca politicile Uniunii Europene să acorde mai multă importanță drepturilor economice, sociale și culturale⁽¹⁾, prin folosirea instrumentelor geografice și tematice de care dispun, dintre acestea evidențiindu-se, ca instrument complementar, Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO).

Ca urmare a recente adoptări a Protocolului facultativ al Convenției internaționale a drepturilor economice, sociale și culturale a Națiunilor Unite, CESE solicită ca Uniunea Europeană să lanseze un apel în vederea ratificării și punerii universale în aplicare a Convenției și a Protocolului său. (a se vedea anexa 1).

1.2 Dialogul social și munca decentă – printre prioritățile IEDDO

În contextul afirmării drepturilor economice, sociale și culturale și ca o condiție *sine qua non* de menținere a păcii și a dezvoltării

(1) În Convenția internațională cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, la articolul 3, se afirmă că „statele părți la prezenta Convenție se angajează să asigure un drept egal al bărbaților și femeilor de a se bucura de toate drepturile economice, sociale și culturale care sunt enumerate în prezentul pact.”; de asemenea, în articolele 6-15, se recunosc drepturile următoare:

- dreptul la muncă;
- dreptul la condiții de muncă juste și prielnice;
- dreptul de a forma sindicate și de a se afilia la un sindicat;
- dreptul la securitate socială, inclusiv la asigurări sociale;
- dreptul familiei, al mamelor, copiilor și adolescenților la ocrotire și la asistență cât mai largi cu putință;
- dreptul la un nivel de trai corespunzător;
- dreptul fiecărei persoane de a se bucura de cel mai bun nivel de sănătate fizică și mentală pe care îl poate atinge;
- dreptul la educație și
- dreptul de a participa la viața culturală.

democratice în toate țările, CESE subliniază importanța protecției muncii sub toate aspectele (munca – element definitoriu pentru identitatea socială și pentru dreptul la cetățenie al oricărui individ)⁽²⁾. CESE pune în evidență legătura dintre protecția muncii și toate drepturile conexe, astfel cum sunt detaliate de Convențiile internaționale ale Organizația Internațională a Muncii (dreptul la muncă, dreptul la asociere și la negociere colectivă, nediscriminarea la locul de muncă, interzicerea muncii minorilor și a muncii forțate), pe care le recunoaște ca drepturi fundamentale ale omului. Prin urmare, „munca decentă” (conform definiției OIM) și dialogul social, condiții indispensabile pentru afirmarea și protecția dreptului la muncă, trebuie să își găsească recunoașterea cuvenită printre prioritățile IEDDO.

1.3 Sprijinul acordat partenerilor sociali

În acest context, partenerii sociali (organizațiile sindicale și cele patronale), în calitate de protagoniști ai dialogului social, trebuie considerați actori și interlocutori principali ai Uniunii Europene. Partenerii sociali trebuie integrați pe deplin în dialogul politic și trebuie să poată beneficia de sprijin direct.

1.4 Consolidarea rolului societății civile în procesele de consultare din domeniul drepturilor omului

CESE solicită, în general, ca, în cadrul politicii externe adoptate de UE, obiectivele promovării democrației și a drepturilor omului să se afle totdeauna pe primul plan și ca programele și instrumentele tematice să fie destinate în primul rând societății civile organizate, ori de câte ori este posibil.

CESE solicită așadar lansarea unui proces de reflecție instituțională cu privire la rolul societății civile în politica externă din domeniul drepturilor omului a UE și la posibilitatea unei implicări mai

(2) Articolul 23 din *Declarația universală a drepturilor omului*, referitor la munca decentă, reluat în articolele 6, 7 și 8 din *Convenția internațională cu privire la drepturile economice, sociale și culturale*, din 1966.

directe a societății civile în definirea și în punerea în aplicare a acestei politici. Consultarea societății civile organizate trebuie să aibă loc în mod sistematic, înainte de elaborarea documentelor strategice, inclusiv a documentelor strategice specifice fiecărei țări în parte.

1.5 Rolul CESE: orientare, monitorizare și evaluare

CESE solicită să fie implicat în mod oficial în procesul de consultare internă, înainte de planificarea strategică multianuală și anuală a IEDDO, pentru a putea transmite mai departe rezultatele activității pe care o desfășoară alături de partenerii săi din societatea civilă a țărilor terțe, cu care are relații privilegiate (Masa rotundă cu India, zona euromediteraneană, țările ACP etc.). De asemenea, solicită să fie consultat și cu ocazia evaluării intermediare și a bilanțurilor IEDDO.

CESE își propune să joace un rol activ în acest proces, biziindu-se pe experiența proprie și pe „rețelele” sale de referință (partenerii săi economici și sociali, consiliile economice și sociale).

CESE propune inițierea unui proces de reflecție cu privire la crearea unor „puncte focale” de sprijinire a pe apărătorilor drepturilor omului, prin intermediul cărora instituțiile și organismele UE vor putea lucra în rețea, fiecare în sfera de competență proprie.

De asemenea, CESE poate juca un rol important pentru societatea civilă, în cadrul monitorizării post-electorale, pentru consolidarea sistemelor democratice.

CESE propune să se urmeze exemplul Parlamentului European, prin crearea unui comitet de monitorizare al IEDDO, menit, pe de o parte, să răspundă solicitărilor urgente de consultare, în cadrul noilor proceduri aplicate pentru instrumentele financiare și, pe de altă parte, să asigure monitorizarea planificării și punerii în aplicare a IEDDO.

2. Uniunea Europeană și drepturile omului

2.1 Protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale reprezintă unul dintre obiectivele principale ale Uniunii Europene (UE), atât pe plan intern, cât și în relațiile sale cu țările terțe. Articolul 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană (1999) afirmă: „Uniunea se întemeiază pe principiile libertății, democrației, respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a statului de drept, principii care sunt comune statelor membre”. De asemenea, articolul 7 din același tratat prevede un mecanism de sancționare în caz de încălcare gravă și persistentă a acestor drepturi de către statele membre.

2.2 Articolul 11 din tratat se referă și la dimensiunea externă a UE în domeniul apărării drepturilor omului. Tratatul de la Nisa, adoptat în decembrie 2000, extinde ulterior obiectivul protecției

drepturilor omului și a libertăților fundamentale, situându-l în contextul acțiunilor de cooperare pentru dezvoltare și al tuturor formelor de cooperare cu țările terțe (articolul 181 și 181 A din Tratatul de instituire a Comunității Europene – TCE). În sfârșit, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, promulgată la Summitul de la Nisa din 2000, constituie textul de referință în domeniul drepturilor omului, pentru dimensiunile internă și externă ale Uniunii ⁽³⁾.

2.3 Pe parcursul acestor ultime decenii, dezvoltarea exponențială a procesului de globalizare a făcut ca tema protecției drepturilor omului să capete o tot mai mare relevanță pentru UE, mai ales în ce privește raporturile sale cu țările în curs de dezvoltare. De multă vreme, Comisia și Consiliul, în deplin acord cu Parlamentul European ⁽⁴⁾, au relevat legătura dintre dezvoltare (combaterea sărăciei) și protecția drepturilor omului, dat fiind rolul acestora în crearea condițiilor necesare dezvoltării socio-economice reale și durabile a unei țări, precum și contribuția la Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (ODM).

2.4 „... (UE) în calitatea sa de actor economic și politic de anvergură diplomatică mondială, care dispune de resurse substanțiale pentru acordarea de ajutoare pe plan extern, dispune de o influență și de o capacitate de negociere pe care le poate utiliza în beneficiul democrației și al drepturilor omului (în țările terțe)” ⁽⁵⁾. Influența aceasta se exercită în prezent prin intermediul dialogurilor politice privind drepturile omului pe care Uniunea le poartă cu țările cu care întreține relații. Câteva exemple: dialogurile structurate dedicate exclusiv drepturilor omului (China) sau cele purtate la nivel regional și bilateral, în cadrul acordurilor de parteneriat și de cooperare și al acordurilor de asociere, cu țări în curs de dezvoltare, cu noii vecini ai UE sau cu țări candidate.

2.5 Un exemplu aparte îl reprezintă *clauza privind drepturile omului* pe care UE a introdus-o în acordurile bilaterale cu țările terțe, prin care se stipulează că respectarea drepturilor omului și democrația sunt „elemente esențiale” ale acordului. Această clauză se regăsește în acordurile bilaterale încheiate de UE după 1992 și se aplică în prezent la peste o sută de țări ⁽⁶⁾. În cazul eventualelor încălcări ale unui element esențial, pot fi luate măsuri

⁽³⁾ Trebuie amintită aici *Carta socială europeană* din 1961, primul izvor de drept la nivel european care a codificat drepturile economice și sociale. Intrată în vigoare în 1965, a fost revizuită în 1996, fiind aplicabilă, în versiunea sa actuală, din 1999. Trebuie menționată, în sfârșit, și Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor, din 1989.

⁽⁴⁾ *Declarația comună a Consiliului și a Comisiei privind politica de dezvoltare a CE*, din 10 noiembrie 2000, disponibilă (în limba franceză) la adresa web: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/00/st13/13458f0.pdf> *Politica de dezvoltare a Uniunii Europene – „Consensul european”, COM(2005) 311 final.*

⁽⁵⁾ Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind rolul Uniunii Europene în promovarea drepturilor omului și în democratizarea țărilor terțe, COM(2001) 252 final.

⁽⁶⁾ Comunicarea Comisiei privind includerea respectării principiilor democratice și a drepturilor omului în cadrul acordurilor dintre Comisie și țările terțe, COM(1995) 216 final.

diferite la diverse niveluri, ca, de exemplu, încetarea contactelor la nivel politic sau modificări ale programelor de cooperare. În plus, UE deține un alt instrument, clauza de „stimulare socială”, în cadrul sistemului de preferințe generalizate (SPG și SPG +), care prevede preferințe suplimentare pentru țările care respectă anumite norme ale Organizației Internaționale a Muncii (OIM) (7).

2.6 Cu toate acestea, în politica europeană privind drepturile omului, se mai pot identifica încă lacune și contradicții. Chiar Parlamentul European (PE) a adoptat în 2005 o rezoluție (8) prin care se subliniază faptul că multe acorduri sectoriale ale UE (din sectorul confecțiilor, al pescuitului, din agricultură etc.) nu dispun încă de „clauza drepturilor omului”. Este regretabilă, în general, lipsa de precizie a termenilor și a procedurilor utilizate în acordurile existente, ceea ce împiedică punerea efectivă în aplicare a clauzelor. Se evidențiază mai ales rolul limitat al Parlamentului în procesul de negociere (monitorizare și suspendare) a acordurilor propriu-zise, Consiliul și Comisia dispunând de o mai amplă marjă de decizie.

2.7 În Acordurile de parteneriat economic (APE) (9) cu țările din Africa, Caraibe și din Pacific (ACP), precum și în acordurile de liber schimb cu zona mediteraneană (PEV), Uniunea are tendința de a se concentra mai mult asupra acordurilor comerciale. Ajutorul pentru dezvoltare al UE ar risca așadar să fie considerat ca un instrument de presiune în relația cu partenerii din Sud, iar acordurile ar ajunge să nu mai servească dezvoltării (și, deci, protecției drepturilor omului) din țările beneficiare.

2.8 CESE afirmă o dată mai mult nevoia de politici coerente și complementare care să fie promovate de UE în sprijinul drepturilor omului și democratizării, și menite să garanteze același nivel de prioritate în diferitele sectoare ale politicii externe, comerciale și de cooperare pentru dezvoltare. Pare, de asemenea, necesar **un proces mai amplu de consultare a societății civile**, pentru a avea garanția respectării efective a acestei coerențe. Organizațiile societății civile și-ar putea aduce o prețioasă contribuție în diferite etape, de la negocierea acordurilor până la monitorizare, evaluare și control, în etapa de execuție.

3. Prezentarea IEDDO (Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului)

3.1 IEDDO reprezintă un instrument financiar al UE dedicat susținerii activității de protecție a drepturilor omului și a democrației în țările terțe. În acest sens, IEDDO trebuie considerat un instrument complementar în raport cu alte mijloace de

(7) Regulamentul (CE) nr. 2820/98 al Consiliului din 21 decembrie 1998 privind aplicarea unui program multianual de preferințe tarifare generalizate pentru perioada 1 iulie 1999-31 decembrie 2001, JO L 357, 30.12.1998, p. 1-112.

(8) Rezoluția Parlamentului European referitoare la clauza privind drepturile omului și democrația în acordurile Uniunii Europene (2005/2057 INI).

(9) Au fost lansate negocieri pentru încheierea unor astfel de acorduri pe baza acordului de la Cotonou (2000). Aceste acorduri prevăd crearea unor zone de liber schimb între UE și partenerii ACP.

punere în aplicare a politicilor din domeniul democrației și drepturilor omului, menționate anterior: dialoguri politice, inițiative diplomatice, acorduri comerciale, instrumente și programe de cooperare geografice și tematice.

3.2 Acest instrument a fost creat în cadrul perspectivei financiare UE 2007-2013, prin care s-a inițiat un lung proces de reorganizare a programelor financiare de ajutor extern ale Uniunii. Prin urmare, acest cadru nou cuprinde în prezent atât instrumente geografice, IPA (instrumentul de preaderare, destinat țărilor candidate și potențial candidate), I EVP (Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat, pentru țările din Caucaz, Europa Centrală și Mediterana), ICD (instrumentul de cooperare pentru dezvoltare), ITI (destinat cooperării cu țările industrializate), cât și instrumente tematice, IEDDO (drepturile omului), IS (instrumentul de stabilitate) și ICSN (instrumentul de cooperare pentru securitate nucleară). Implementarea instrumentelor tematice nu necesită acordul autorităților din țările terțe.

3.3 Regulamentul IEDDO (10), intrat în vigoare la 1 ianuarie 2007, a instituit astfel un instrument înzestrat cu buget propriu. Acest instrument nu a fost ușor de creat, dat fiind faptul că propunerile inițiale prevedeau ca drepturile omului și democrația să reprezinte componenta tematică a instrumentului ICD, nemaifiind deci independente de alte acțiuni de cooperare pentru dezvoltare. Mulțumită insistențelor Parlamentului European, precum și ale **organizațiilor societății civile**, s-a ajuns în final la un regulament special dedicat drepturilor omului și democrației.

3.4 Noul instrument înlocuiește Inițiativa europeană pentru drepturile omului, program aflat în vigoare din 2000-2006. Noul instrument reprezintă un răspuns la criticile aduse Inițiativei europene, considerată prea rigidă pe plan administrativ și financiar și prea puțin adecvată societății civile din țările în care democrația și drepturile omului sunt puse la încercare.

3.5 Implementarea instrumentului presupune parcurgerea câtorva etape: (1) *planificarea strategică multianuală*, care definește cadrul ajutorului acordat de UE, identificând prioritățile și alocările financiare orientative. Documentul strategic conex este elaborat de Direcția Generală pentru Relații Externe a Comisiei Europene, în urma consultării cu alte părți interesate, printre care și reprezentanții societății civile; (2) cât despre *planul de acțiune anual*, acesta se bazează pe documentul strategic și definește mai amănunțit obiectivele, sectoarele de intervenție, procedurile de gestiune și quantumul finanțării. Planul de acțiune anual este elaborat de *Europe Aid*.

(10) Regulamentul (CE) nr. 1889/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 decembrie 2006, de instituire a unui instrument de finanțare pentru promovarea democrației și drepturilor omului la scară mondială (JO L 386, 29.12.2006, p. 1).

3.6 Trebuie menționat că Parlamentul European a trecut la examinarea juridică a documentelor strategice pregătite de Comisia Europeană și adoptate de statele membre. Comisia Europeană trebuie să țină seama de observațiile Parlamentului la punerea în aplicare a politicilor.

3.7 În prezent, obiectivele ⁽¹¹⁾ IEDDO sunt 5 la număr:

- *Obiectivul nr. 1: Consolidarea respectării drepturilor omului în țările și în regiunile din lumea întreagă, acolo unde sunt primejduite în cea mai mare măsură.*
- *Obiectivul nr. 2: Consolidarea rolului societății civile în promovarea drepturilor omului și a reformelor democratice, în susținerea unei reconcilierii pașnice a intereselor diferitelor grupuri și în consolidarea participării și reprezentării politice.*
- *Obiectivul nr. 3: Susținerea acțiunilor din domeniile drepturilor omului și democrației care intră sub incidența orientărilor UE, printre care: cele referitoare la dialogul privind drepturile omului, la apărătorii acestor drepturi, la pedeapsa capitală, la tortură și la prezența copiilor în zonele de conflict armat.*
- *Obiectivul nr. 4: Susținerea și consolidarea cadrului internațional și regional pentru protecția drepturilor omului, justiție, statul de drept și promovarea democrației.*
- *Obiectivul nr. 5: Insuflarea încrederii în procesul electoral democratic, în special prin monitorizarea alegerilor.*

3.8 IEDDO este un instrument extrem de important pentru realizarea unor acțiuni concrete de promovare a drepturilor omului și un instrument esențial mai ales pentru organizațiile societății civile, reprezentând platforma de lansare a inițiativelor lor.

4. Observații generale

4.1 În ansamblu, CESE apreciază noul instrument IEDDO. Importanța sa pentru susținerea politicii UE privind drepturile omului în lume este de netăgăduit. De asemenea, consideră că sporirea resurselor financiare destinate acestui instrument este bine-venită. Mulțumită experienței specifice acumulate, CESE este pregătit să sprijine societatea civilă din țările terțe, care trebuie să rămână destinatarul principal al resurselor acestui instrument. În sfârșit, CESE consideră că, între temele abordate de IEDDO și prioritățile strategice identificate de propria Secțiune pentru relații externe există o asemănare evidentă.

4.2 Cu toate acestea, CESE dorește să sublinieze două exigențe cu caracter general: 1) să fie mai bine evidențiată importanța protecției **drepturilor economice, sociale și culturale, în special**

a dreptului internațional al muncii, în structura de ansamblu a IEDDO (drepturile economice, sociale și culturale pot reprezenta, într-adevăr, un punct de plecare pentru ca, mai apoi, să poată fi susținute drepturile civile și politice, în special când este vorba de țări „dificile”) și 2) **CESE și societatea civilă organizată (SCO) să participe mai activ** la diversele procese de consultare cu instituțiile europene, în domeniul drepturilor omului ⁽¹²⁾.

4.3 După cum se stipulează chiar în Regulamentul IEDDO, „provocarea permanentă pe care o reprezintă instaurarea și menținerea unei culturi a drepturilor omului, precum și garantarea funcționării democrației” nu poate face abstractie de respectarea deplină a drepturilor economice și sociale. **Protecția muncii și a drepturilor sale** înscrise în convențiile OIM constituie astăzi un aspect esențial pentru dezvoltarea țărilor terțe. Comisia Europeană însăși amintește că „Uniunea Europeană este de părere că respectarea drepturilor sociale și a normelor de muncă este condiția unei dezvoltări sociale și economice echitabile și durabile” și, că, prin urmare, „principali actori sunt partenerii sociali (organizațiile patronale și sindicatele) [...]”. *Sindicatele sunt adeseori cele mai puternice organizații de masă din țările partenere și servesc drept gardieni ai normelor de muncă internaționale* ⁽¹³⁾.

4.4 S-a făcut trimitere anterior la modul în care SCO poate fi implicată într-o mai mare măsură în procesele de negociere a acordurilor dintre UE și țările terțe. Nu este însă suficient. Se cuvine ca, încă din faza de elaborare a planificărilor strategice și a planificărilor anuale pentru asistență externă, SCO să fie implicată mai mult în procesul de decizie. Chiar dacă, de fapt, în prezent sunt prevăzute consultări ale Comisiei cu organizațiile societății civile pe tema drepturilor omului, această procedură ar trebui să fie mai transparentă și să se regăsească în programul oficial de lucru al instituțiilor.

4.5 În special, consultarea cu delegațiile UE în țara beneficiară pare fundamentală, în vederea garantării unei efective adaptări a ajutorului acordat la nevoile reale ale societății ⁽¹⁴⁾.

4.6 CESE subliniază importanța unei consultări sistematice a societății civile, atât la nivel național, cât și la nivel regional și

⁽¹²⁾ CESE amintește că SCO este importantă nu numai pentru instrumentul IEDDO, ci și pentru toate instrumentele de asistență externă a UE și solicită ca programul tematic „azil și migrație”, integrat în *Instrumentul de cooperare pentru dezvoltare (ICD)*, să fie orientat cu precădere către sprijinirea inițiativelor societății civile de promovare a drepturilor economice, sociale și culturale ale migranților, ținând cont astfel de prioritățile stabilite în avizele sale cu privire la politica de migrație, adoptate în iulie 2008. Cf. avizul „Migrație și dezvoltare: șanse și provocări”. Raportor: dl Sukhdev SHARMA, JO C 120, 16.5.2008, p. 82.

⁽¹³⁾ Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind rolul Uniunii Europene în promovarea drepturilor omului și în democratizarea țărilor terțe, COM(2001) 252 final.

⁽¹⁴⁾ Trebuie asigurată mai ales o repartizare coerentă a resurselor financiare între diferitele țări și zone geografice, în funcție de condițiile obiective și de nevoile reale.

⁽¹¹⁾ EIDHR Strategy Paper 2007-2010 (disponibil numai în limba engleză), DG RELEX/B/1 JVK 70618, site-ul EuropeAid.

local. Prin urmare, CESE încurajează reprezentanții de la toate nivelurile să implice societatea civilă în toate hotărârile politice prealabile elaborării oricărui document strategic sau adoptării oricărei decizii strategice. Dat fiind că nu există nicio analiză comparativă în acest domeniu, CESE sugerează ca, pentru consolidarea procesului de consultare a societății civile, să se realizeze o monitorizare și o evaluare periodică a acestuia, și, pe baza unor rezultate verificate, să se efectueze o apreciere a metodelor agreate.

4.7 Pentru aceasta, CESE atrage atenția asupra necesității ca, între SCO și delegațiile UE, să reinvie un *dialog* adevărat. CESE speră așadar ca toate delegațiile UE să participe mai îndeaproape la implementarea proiectelor și să dispună de personal calificat pentru îndeplinirea acestei misiuni, de responsabili cu societatea civilă (*Civil Society Officer*) de pildă, câteva exemple existând deja în acest sens.

4.8 CESE solicită ca resursele umane și bugetare alocate implementării IEDDO să fie adaptate specificului proiectelor derulate împreună cu societatea civilă și constrângerilor acestora în materie de timp, de personal și de risc financiar, atât în cadrul delegațiilor Comisiei în țările terțe, cât și la sediul acesteia, în Bruxelles (15). Aceasta presupune o acțiune specifică de selectare și formare a resurselor umane, pe lângă celelalte acțiuni pozitive întreprinse de Comisie.

4.9 CESE solicită în special o analiză a mijloacelor de care dispune efectiv Uniunea pentru susținerea inițiativelor de consolidare a capacității administrative (*capacity building*), în favoarea organizațiilor SCO implicate (de exemplu, micile organizații independente și informale ale societății civile), ținând cont de imperativul de a le putea furniza un sprijin direct (*core funding*), precis orientat și, adesea, de dimensiuni moderate.

5. Observații specifice

5.1 Obiectivul nr. 1

CESE este de acord cu includerea în special a **dreptului de asociere și a dreptului de a forma/de a se afilia la o organizație sindicală**, ca bază de intervenție prioritară, în cadrul acestui obiectiv.

Ar fi, totuși, de dorit să fie menționat și **dreptul la negociere colectivă**, complementar dreptului de asociere, după cum stipulează tot convențiile Organizației Internaționale a Muncii (OIM).

(15) În prezent, resursele destinate IEDDO reprezintă circa 10 % din totalul fondurilor disponibile pentru programele de cooperare. Restul resurselor se atribuie prin acorduri bilaterale și programe de „sprijin bugetar” în favoarea țărilor beneficiare. Prin urmare, pe lângă faptul că resursele cele mai consistente sunt dirijate la nivel guvernamental, acest sistem orientează cu precădere interesul și disponibilitatea personalului delegației către programele cu prioritate mai mare din punct de vedere financiar.

CESE amintește cât de relevante și chiar cruciale sunt aceste teme pentru multe țări (16). Într-adevăr, în unele țări sunt negate drepturi fundamentale, precum libertatea de exprimare și de asociere; adeseori, unii membri ai organizațiilor sindicale își pierd viața în lupta de apărare a drepturilor omului. În acest context, solidaritatea și asistența internaționale sunt necesare pentru a oferi un sprijin organizațiilor locale, pe cât posibil cu implicarea tuturor partenerilor sociali (17).

CESE subliniază, în egală măsură, importanța exercitării libere a dreptului la inițiativă antreprenorială, care duce la dezvoltare economică, dar este deseori împiedicată, în unele țări.

5.2 Obiectivul nr. 2

Acest obiectiv se axează pe reformele democratice, pe sprijinul acordat reconcilierii intereselor diferitelor grupuri și pe consolidarea participării și a reprezentării. CESE subliniază faptul că **dialogul social** lipsește dintre prioritățile enumerate în planul de acțiune.

Cu toate că libertatea de asociere este din nou menționată, dialogul social ar trebui să fie indicat în mod expres, ca instrument pe deplin recunoscut al participării, al reprezentării, precum și al reconcilierii grupurilor de interese, care, în situația dată, sunt chiar partenerii sociali (angajatori și lucrători). Dialogul social reprezintă modul în care se pot împăca interesele părților, acestea din urmă putând ajunge astfel ele însele la un acord. Principiul reprezentării egale, ca și afirmarea principiilor fundamentale ale democrației țin de natura însăși a acestui proces. Dialogul social constituie așadar o dovadă concretă a exercitării dreptului la libertatea cuvântului și la libera asociere care, conform regulamentului IEDDO, „sunt premisele pluralismului politic și ale procesului democratic”.

Transpunerea în practică a dialogului social, care este modelul consacrat de stabilire a unui acord între partenerii sociali în cadrul UE, ar trebui să fie promovată și în țările terțe, în care chiar dinamica democrației trebuie să fie exersată și fortificată. Nu trebuie uitat că, datorită caracteristicilor sale, dialogul social nu este doar un instrument de soluționare a conflictelor, ci și un instrument de preîntâmpinare a acestora.

CESE amintește că libertatea de asociere și dialogul social sunt elemente fundamentale ale punerii în aplicare a politicilor de susținere a **muncii decente**, pe care atât Comisia, cât și Consiliul le-au adoptat și și le-au asumat în 2006 (18). De asemenea, subliniază faptul că și documentul strategic IEDDO se referă în mod explicit la promovarea condițiilor decente de muncă. Așadar, este de dorit ca aceste considerații să poată deveni adevărate obiective ale Instrumentului pentru democrație și drepturile omului.

(16) Cf. site-ul internet UNHRC (*United Nations Human Rights Council* – Consiliul ONU pentru Drepturile Omului).

(17) Cf. avizul CESE privind libertatea de asociere în țările partenere mediteraneene. Raportor: dl Juan MORENO, JO C 211, 19.8.2008, p. 77.

(18) Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – *Promovarea muncii decente pentru toți*, COM(2006) 249 final.

5.3 Obiectivul nr. 3: Apărătorii drepturilor omului

CESE solicită să li se acorde o mai mare atenție celor care apără drepturile omului și își propune să îi sprijine mai mult pe luptătorii pentru apărarea drepturilor omului expuși amenințărilor, în colaborare cu rețelele organizațiilor societății civile ⁽¹⁹⁾.

CESE propune inițierea unui proces de reflecție cu privire la crearea unor „puncte focale”, pentru a-i susține pe apărătorii drepturilor omului; prin intermediul acestora, instituțiile și organismele UE vor putea lucra în rețea, fiecare în sfera de competență proprie (inclusiv Consiliul Europei, care a întreprins deja unele acțiuni în acest sens).

În sfârșit, se propune, promovarea colaborării și a implicării directe a Comitetului Regiunilor, în inițiativele luate pe această temă (a se vedea, de exemplu, *les villes refuges* ⁽²⁰⁾).

Bruxelles, 15 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

5.4 Rolul specific al CESE

CESE solicită Comisiei Europene să fie consultat în mod regulat cu privire la IEDDO. Ca organ consultativ al instituțiilor europene, în care sunt reprezentați partenerii sociali și alte organizații ale societății civile, care, la rândul lor, lucrează activ în parteneriat cu organizațiile societății civile din țările terțe, CESE poate, într-adevăr, să-și aducă o contribuție prețioasă atât la planificarea strategică a instrumentului, cât și la evaluarea acestuia.

CESE propune să se urmeze exemplul Parlamentului European, prin crearea unui comitet de monitorizare al IEDDO, menit, pe de o parte, să răspundă solicitărilor urgente de consultare, în cadrul noilor proceduri aplicate pentru instrumentele financiare și, pe de altă parte, să asigure monitorizarea planificării și punerii în aplicare a IEDDO.

În sfârșit, CESE poate juca un rol de sprijinire a societății civile din țările considerate „dificile”, precum și în cadrul monitorizării post-electorale, pentru consolidarea sistemelor democratice (înființarea instituțiilor democratice, îndeosebi a acestora în măsură să asigure dialogul dintre partenerii sociali).

⁽¹⁹⁾ Amintim, de exemplu, mecanismele de coordonare și de reacție în situații de încălcare a drepturilor omului și a drepturilor sindicale, instituite de Departamentul pentru drepturile omului și drepturi sindicale a Confederației Internaționale a Sindicatelor (CIS).

⁽²⁰⁾ Cf., de exemplu, site-ul: <http://www.icorn.org>.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului cu privire la punerea în aplicare a principiului tratamentului egal al persoanelor, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală

COM(2008) 426 final (aviz suplimentar)

(2009/C 182/04)

Raportor: **dl CROOK**

La 23 octombrie 2008, în conformitate cu articolul 29 litera a) din Normele de aplicare a Regulamentului de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz suplimentar cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului cu privire la punerea în aplicare a principiului tratamentului egal al persoanelor, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală

COM(2008) 426 final (aviz suplimentar la un aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 decembrie 2008. Raportor: dl CROOK.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie (ședința din 14 ianuarie 2009), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 183 de voturi pentru, 7 voturi împotriva și 18 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută proiectul de directivă care urmează în linii generale recomandările făcute în recentul Aviz din proprie inițiativă privind măsurile împotriva discriminării în alte domenii decât ocuparea forței de muncă ⁽¹⁾ și care ar trebui să permită introducerea de standarde uniforme în materie de protecție împotriva tuturor tipurilor de discriminare cuprinse în articolul 13 TCE, în întreaga Uniune Europeană.

1.2 Cu toate acestea, CESE consideră că, în anumite domenii, directiva oferă o protecție mai redusă decât cea deja existentă în cazul directivelor cu privire la egalitatea de rasă și de gen.

1.3 Astfel se întâmplă în cazul articolului 2, care permite excepții de la interzicerea discriminării, în special în ceea ce privește serviciile financiare. CESE recomandă ca în cazul vârstei și al handicapului să se aplice, sub aspectul transparenței, revizuirii și supravegherii, aceleași cerințe ca în cazul genului.

1.4 CESE consideră că articolul 3, care definește domeniul de aplicare al directivei, stabilește limite și permite ample excepții care vor submina eficacitatea de ansamblu a directivei.

1.5 CESE consideră că, în articolul 4, obligațiile de anticipare, de către furnizorii de bunuri și servicii, a nevoilor persoanelor cu handicap, cât și de asigurare a amenajărilor corespunzătoare, sunt prea restrânse.

1.6 CESE remarcă faptul că, spre deosebire de organismele prevăzute de directivele privind egalitatea rasială și de gen, organismele pentru promovarea tratamentului egal, care trebuie desemnate în conformitate cu articolul 12, nu au în sfera de competență domeniul ocupării forței de muncă și recomandă ca această problemă să fie rezolvată prin introducerea unui nou considerent.

1.7 CESE regretă faptul că directiva nu tratează în mod adecvat problema discriminării multiple și invită Comisia să prezinte o recomandare pe această temă.

2. Prezentare generală

2.1 În recentul său aviz din proprie inițiativă, CESE a examinat actuala legislație antidiscriminare comunitară și din statele membre, concluzionând că „în prezent este necesară o nouă legislație UE care să interzică discriminarea în domenii altele decât ocuparea forței de muncă, pe motive de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală”.

2.2 Având ocazia de a examina propunerea Comisiei de directivă a Consiliului privind punerea în aplicare a principiului tratamentului egal al persoanelor, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, și remarcând că unora dintre motivele de îngrijorare menționate nu li s-a răspuns pe măsură, CESE a hotărât să elaboreze un aviz suplimentar privind directiva propusă.

2.3 CESE salută faptul că multe din dispozițiile directivei propuse reiau dispozițiile altor directive adoptate în conformitate cu articolul 13: definițiile discriminării directe și indirecte și hărțuirii, prevederile privind aplicarea dispozițiilor legale și căile de atac în

(¹) Avizul CESE intitulat „Extinderea măsurilor împotriva discriminării în alte domenii decât ocuparea forței de muncă – argumente în favoarea unei directive unice și cuprinzătoare împotriva discriminării”. Raportor: dl CROOK. (JO C 77, 31.3.2009, p. 102)

justiție, inclusiv inversarea sarcinii probei, protecția împotriva victimizării și sancțiunile care trebuie să fie eficace, proporționale și descurajatoare. Asemenea Directivei privind egalitatea rasială ⁽²⁾, domeniul de aplicare al directivei propuse acoperă protecția socială, inclusiv asistența medicală, avantajele sociale, educația, accesul la bunuri și servicii, inclusiv la locuință (deși, așa cum se va vedea mai jos, cu restricții și excluderi care ar putea restrânge domeniul de aplicare).

2.4 În observațiile următoare, CESE se concentrează pe dispoziții particulare, care pot asigura explicit sau implicit, în viziunea sa, o protecție mai redusă sub aspectul religiei sau convingerilor, handicapului, vârstei sau orientării sexuale, decât oferă alte directive adoptate în conformitate cu articolul 13, în privința originii rasiale sau etnice, sau a genului.

3. Observații privind articole specifice

3.1 Articolul 2

3.1.1 Articolul 2 descrie conceptul de discriminare; în alineatele (1)-(4), se regăsesc aceleași definiții ale conceptelor-cheie ca și în celelalte directive adoptate în conformitate cu articolul 13. Articolul 2 alineatul (5) echivalează refuzul „amenajării corespunzătoare”, prevăzute de articolul 4 alineatul (1) litera (b), cu o formă de discriminare interzisă.

3.1.1.1 Având în vedere hotărârea Curții Europene de Justiție în cauza *Coleman* împotriva *Attridge Law*, care a confirmat faptul că interdicerea discriminării pe bază de handicap din Directiva 2000/78/CE se aplică unei persoane asociate cu o persoană cu handicap ⁽³⁾, pentru a asigura transpunerea corectă a directivei în legislația națională, CESE recomandă ca directiva să clarifice faptul că discriminarea pe criteriile cuprinse în aceasta include discriminarea bazată pe asocierea cu persoane având o anumită religie sau credință, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

3.1.2 Articolul 2 alineatul (6) permite statelor membre să prevadă că „un tratament diferențiat pe motive de vârstă nu constituie o discriminare atunci când este justificat în cadrul dreptului național, de un obiectiv legitim, iar mijloacele de realizare a acestui obiectiv sunt corespunzătoare și necesare”.

3.1.2.1 CESE a recomandat ⁽⁴⁾ ca posibilitatea de a acorda tratament preferențial să se aplice și persoanelor cu handicap care îndeplinesc aceleași criterii de legitimitate; aceasta ar trebui să vină în completarea măsurilor care asigură accesul deplin, în conformitate cu articolul 4.

3.1.2.2 Ar trebui precizat că, pentru ca un scop să fie „legitim”, acesta trebuie să respecte principiului tratamentului egal, de

(2) Directiva 2000/43/CE a Consiliului, articolul 3.

(3) [2008] CJCE, C-303/06 din 17 iulie 2008; în această cauză este vorba de discriminarea împotriva unui părinte fără handicap care asigură îngrijirea primară a unui copil cu handicap.

(4) Nota de subsol 1, punctul 8.10.5.

exemplu să ajute grupul în cauză să participe la viața publică în condiții de egalitate.

3.1.3 Conform articolului 2 alineatul (7), statele membre ar putea permite furnizorilor de servicii financiare să aplice „diferențe proporționale de tratament” în cazurile în care „folosirea vârstei sau a handicapului este un factor-cheie în evaluarea riscului pe baza datelor statistice sau actuariale relevante și exacte”.

3.1.3.1 CESE este îngrijorat de faptul că această excepție cuprinzătoare ar putea perpetua dezavantajarea demonstrată a tinerilor, vârstnicilor și a persoanelor cu handicap în ceea ce privește produsele bancare și o gamă întregă de produse de asigurări.

3.1.3.2 Această situație este în netă contradicție cu Directiva de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii ⁽⁵⁾, potrivit căreia statele membre pot decide să admită stabilirea de prime și beneficii de asigurare diferențiate pentru femei și bărbați, dar numai în baza unor date actuariale corecte, care sunt compilate, publicate și actualizate periodic, urmând ca, după cinci ani, statele membre să-și reanalizeze decizia.

3.1.3.3 CESE acceptă că, în cazul anumitor activități, pot exista riscuri mai mari pentru anumite grupuri de vârstă sau pentru persoane cu un anumit tip de handicap. Cu toate acestea, articolul 2 alineatul (7) permite un set prea larg de prime diferențiate, fără a cere asiguratorilor să facă publice datele actuariale. Clienții potențiali nu pot ști dacă primele diferențiate sunt justificate, iar concurența nu are niciun stimulent pentru a oferi prețuri mai echitabile.

3.1.3.4 Chiar dacă primele diferențiate sunt justificate, publicarea datelor actuariale sau statistice este necesară pentru a asigura proporționalitatea prevăzută la articolul 2 alineatul (7).

3.1.3.5 CESE recomandă ca aceleași cerințe de transparență, reexaminare și supraveghere ca cele aplicabile în statele membre în cazul genului, să se aplice și pentru vârstă și handicap. Directiva propusă ar trebui să permită statelor membre să accepte diferențe de tratament numai cu condiția ca furnizorilor de servicii financiare să li se solicite să publice date actuariale sau statistice relevante pentru activitatea „de risc” respectivă – de exemplu, conducerea unui autovehicul, călătoriile, rambursarea ipotecii – și pentru grupul de vârstă sau handicapul în cauză. Aceste date ar trebui reexaminare periodic pentru a determina eventualele variații ale nivelului de risc. De asemenea, după o anumită perioadă, statelor membre ar trebui să li se ceară să reexamineze justificările tratamentului diferențiat și să ia în considerare împărțirea graduală a riscurilor și egalizarea primelor.

(5) Directiva 2004/113/CE a Consiliului, articolul 5.

3.2 Articolul 3

3.2.1 Articolul 3 definește domeniul de aplicare al directivei propuse, adică domeniile de activitate la care se va aplica interzicerea discriminării pe criterii de religie sau convingeri, handicap, vârstă și orientare sexuală.

3.2.1.1 CESE salută faptul că articolul 3 alineatul(1) literele (a)-(d) definește un domeniu de aplicare similar celui stabilit de Directiva privind egalitatea rasială ⁽⁶⁾, în conformitate cu recomandarea sa ⁽⁷⁾.

3.2.1.2 După ce articolul 3 alineatul (1) litera (d) face din „accesul la bunuri și servicii disponibile publicului și furnizarea acestora, inclusiv în ceea ce privește locuința” un domeniu în care discriminarea este interzisă, în propunerea de directivă se afirmă: „Litera (d) se aplică persoanelor numai în măsura în care acestea desfășoară o activitate profesională sau comercială”.

3.2.1.3 Această excepție, care apare și în considerentul 16, nu se regăsește în Directiva privind egalitatea rasială. CESE este îngrijorat că, în absența unei definiții a caracterului „profesional sau comercial”, va exista o lipsă de claritate care va slăbi impactul directivei. Dacă, așa cum sugerează Comisia ⁽⁸⁾, scopul este de a excepta tranzacțiile private, atunci CESE atrage atenția că aceasta se poate deduce din faptul că numai bunurile și serviciile *disponibile publicului* sunt acoperite. Mai mult, în considerentul 17 se afirmă: „În același timp cu interzicerea discriminării, este important să se respecte [...], inclusiv să se protejeze viața privată și de familie și tranzacțiile care se desfășoară în acest cadru ...”.

3.2.2 Articolul 3 alineatul (2) face inaplicabilă protecția față de discriminare pe vreunul din cele patru criterii, atunci când este vorba de practicile ce cad sub incidența legislației naționale referitoare la starea civilă sau familială și la drepturile de reproducere.

3.2.2.1 CESE recunoaște faptul că starea civilă, familială și drepturile de reproducere sunt chestiuni asupra cărora statele membre au competența de a legifera, dar CESE nu acceptă ca o astfel de competență să interzică în întregime protecția juridică împotriva discriminării pe tot cuprinsul UE.

3.2.2.2 *Starea civilă.* În ceea ce privește prerogativele naționale privind reglementarea stării civile, Curtea de Justiție a hotărât recent că „starea civilă și prestațiile care derivă din aceasta reprezintă materii ce intră în competența statelor membre, iar dreptul comunitar nu aduce atingere acestei competențe. Cu toate acestea, este important să se amintească faptul că, în exercitarea competenței menționate, statele membre trebuie să respecte dreptul comunitar și în special dispozițiile referitoare la principiul nediscriminării” ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ Directiva 2000/43/CE a Consiliului, articolul 3.

⁽⁷⁾ Nota de subsol 1, punctul 8.6.

⁽⁸⁾ Capitolul 5 „Explicații detaliate cu privire la dispoziții specifice” în COM(2008) 426 final.

⁽⁹⁾ Maruko împotriva *Versorgungsanstalt der deutschen Bühnen*, C-267/06, 1 aprilie 2008, punctul 59.

3.2.2.3 *Starea familială.* Conceptul de „stare familială” nu este definit și, în consecință, este prea vag pentru a servi drept bază pentru eliminarea protecției.

3.2.2.4 *Drepturile de reproducere.* CESE consideră accesul la serviciile de reproducere ca parte integrantă a serviciilor de sănătate, și că, referitor la acesta, nu ar trebui să existe discriminare pe niciun criteriu, nici în legislația comunitară, nici în cea națională. Există dovezi de discriminare în ceea ce privește serviciile de reproducere pe criteriul orientării sexuale, handicapului și vârstei. Mai mult, dat fiind că femeile sunt cele care caută și recurg la servicii de reproducere, excluderea protecției împotriva discriminării în acest domeniu ar putea constitui o discriminare pe criterii de gen, precum și pe criterii de handicap, vârstă sau orientare sexuală.

3.2.2.5 În consecință, CESE consideră că articolul 3 alineatul (2) ar trebui revizuit în ansamblu și că orice formulare finală ar trebui să precizeze că legile naționale referitoare la starea civilă, familială și la drepturile de reproducere trebuie puse în aplicare fără discriminare față de orice persoană și pe orice criterii din cadrul directivei.

3.2.2.6 Articolul 3 alineatul (3) afirmă că interzicerea discriminării în materie de educație cade sub incidența „responsabilităților statelor membre în ceea ce privește conținutul educațional, activitățile și organizarea sistemelor educaționale, inclusiv dispozițiile referitoare la nevoi speciale de educație”.

3.2.2.7 CESE este îngrijorat de faptul că această excepție, care nu este cuprinsă în Directiva privind egalitatea rasială și care merge mai departe decât dispozițiile specifice privind educația din tratat, care figurează la articolul 149 ⁽¹⁰⁾, ar putea să limiteze nejustificat impactul acestei directive asupra eradicării discriminării și hărțuirii în școli și în alte instituții educaționale.

3.2.2.8 CESE remarcă faptul că articolul 150 din Tratatul CE prevede, în termeni aproape identici cu articolul 149, că statele membre sunt responsabile pentru conținutul și organizarea instruirii profesionale, deși instruirea profesională a fost inclusă în domeniul de aplicare al legislației UE împotriva discriminării fără nicio restricție ⁽¹¹⁾.

3.2.2.9 Dovezile de pe teritoriul UE privind discriminarea în educație pe motive de religie sau de convingeri, handicap sau orientare sexuală au reprezentat motorul principal al propunerii de directivă. CESE consideră că interzicerea discriminării și promovarea tratamentului egal în educație este de o importanță fundamentală pentru dezvoltarea societăților democratice și tolerante, pentru dezvoltarea socială și economică și pentru realizarea coeziunii sociale și că, în consecință, pentru atingerea

⁽¹⁰⁾ Articolul 149, alineatul (1) din Tratatul CE: „Uniunea contribuie la dezvoltarea unei educații de calitate, prin încurajarea cooperării dintre statele membre și, în cazul în care este necesar, prin sprijinirea și completarea acțiunii acestora, respectând pe deplin responsabilitatea statelor membre față de conținutul învățământului și de organizarea sistemului educațional, precum și diversitatea lor culturală și lingvistică”.

⁽¹¹⁾ De exemplu, Directiva 2000/43/CE a Consiliului, articolul 3 alineatul (1) litera (b) sau Directiva 2000/78/CE a Consiliului, articolul 3 alineatul (1) litera (b).

acestui obiectiv, este necesară o legislație la nivel comunitar, în conformitate cu principiile subsidiarității și proporționalității prevăzute la articolul 5 din Tratatul CE.

3.2.2.10 Este deosebit de important să se instituie un nivel înalt de protecție împotriva discriminării în ceea ce privește serviciile de educație pentru persoanele cu nevoi speciale, să se asigure tratamentul corect și onest al tuturor copiilor, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Aceasta nu ar reprezenta o intervenție în politicile statelor membre privind educația separată sau integrată, ci ar garanta punerea în aplicare fără discriminare a politicilor în cauză. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărârea sa în cauza D.H. și alții împotriva Republicii Cehă, a ilustrat modul în care deciziile referitoare la beneficiarii educației pentru nevoi speciale pot contribui la menținerea unor forme adânc înrădăcinate de discriminare educațională ⁽¹²⁾.

3.2.2.11 CESE consideră coerența în ceea ce privește protecția împotriva discriminării în educație de o importanță deosebită, datorită frecvenței suprapunerii în acest domeniu a discriminării pe criterii rasiale și legate de originea etnică cu discriminarea pe criterii de religie sau convingeri. Dacă o restricție ca cea de la articolul 3 alineatul (3) nu a fost necesară în Directiva privind egalitatea rasială, nu este limpede de ce ar fi necesară în directiva propusă.

3.2.2.12 Oricare ar fi limitele responsabilităților statelor membre privind educația, directiva ar trebui să afirme în mod explicit că toate aceste funcții trebuie exercitate fără discriminare.

3.2.2.13 Cea de-a doua teză din articolul 3 alineatul (3) permite diferențe de tratament privind accesul la instituții de educație pe bază de religie sau convingeri; CESE consideră că directiva ar trebui să se asigure că astfel de instituții nu pot discrimina pe niciun alt criteriu.

3.3 Articolul 4

3.3.1 Articolul 4 se referă la egalitatea de tratament pentru persoanele cu handicap.

3.3.1.1 Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap ⁽¹³⁾ include o descriere neexhaustivă a indivizilor incluși în categoria „persoane cu handicap”. Statele membre UE ar trebui să se raporteze la această descriere atunci când elaborează legi naționale care protejează și promovează drepturile în materie de egalitate ale persoanelor cu handicap. În acest scop, ar trebui incluse instrucțiuni privind înțelesul noțiunii de „discriminare pe bază de handicap” în directiva propusă.

3.3.1.2 CESE salută dubla abordare din articolul 4, în ce privește îndepărtarea barierelor din calea accesului la protecție socială, avantaje sociale, asistență medicală, educație, precum și din calea

accesului la și furnizării de bunuri și servicii disponibile publicului, inclusiv locuințe și transport, în conformitate cu recomandarea CESE ⁽¹⁴⁾. Aceasta include obligația de a lua măsuri anticipative în ce privește cerințele referitoare la accesul persoanelor cu handicap [articolul 4 alineatul (1) litera (a)] și cerința privind amenajările corespunzătoare, pentru a asigura accesul nediscriminatoriu într-un caz particular [articolul 4 alineatul (1) litera (b)]. Articolul 2 alineatul (5) face ca neconformarea cu articolul 4 alineatul (1) litera (b) să fie o formă de discriminare interzisă. CESE recomandă ca directiva să clarifice conceptul de acces „efectiv, nediscriminat”.

3.3.1.3 CESE își exprimă preocuparea cu privire la introducerea a trei limitări în cazul obligației de anticipare, prevăzute la articolul 4 alineatul (1) litera (a), și anume ca măsurile luate pentru a îndeplini nevoile de acces:

- a) să nu impună o sarcină disproporționată;
- b) să nu necesite o modificare de fond în privința protecției sociale, a beneficiilor sociale, a asistenței medicale, a educației sau a bunurilor și serviciilor în cauză, și
- c) să nu necesite furnizarea de alternative la acestea.

3.3.1.4 Limitările prevăzute la literele (b) și (c) sunt imprecise și s-ar putea să mențină practici discriminatorii nejustificate. De exemplu, un furnizor de servicii de sănătate care oferă asistență medicală doar persoanelor fără handicap ar putea refuza, în temeiul literei (b), solicitările de modificare a serviciilor oferite. În mod similar, o autoritate locală care oferă un serviciu de transport la spitalul local cu un autobuz care nu permite accesul utilizatorilor de scaune cu roțile ar putea refuza, în temeiul literei (c), să ofere un mijloc alternativ de transport. CESE consideră că este suficient să se solicite ca măsurile anticipative să fie „rezonabile”, ceea ce nu constituie actualmente o cerință, în cadrul articolului 4 alineatul (1) litera (a), și să se prevadă doar că această obligație nu trebuie să presupună o sarcină disproporționată.

3.3.1.5 Articolul 4 alineatul (2) ar oferi forță juridică obligatorie factorilor specifici care trebuie luați în considerare pentru a determina dacă măsurile prevăzute la articolul 4 alineatul (1) litera (a) sau articolul 4 alineatul (1) litera (b) ar „impune o sarcină disproporționată”. Considerentul 19 identifică mărimea, resursele și natura organizației printre factorii care ar trebui luați în considerare în aprecierea faptului că sarcina este disproporționată. În Directiva 2000/78/CE, au fost enumerați factori similari în considerentul 21. Doi factori suplimentari, „ciclul de viață al bunurilor și serviciilor” și „beneficiile posibile ale asigurării unui grad sporit de acces pentru persoanele cu handicap”, sunt incluse în articolul 4 alineatul (2). CESE consideră că, deoarece acești factori suplimentari ar trebui să facă parte din orice evaluare a proporționalității, aceștia nu sunt necesari și i-ar putea chiar determina pe furnizorii de protecție socială, avantaje sociale, asistență medicală, educație, bunuri și servicii, locuințe și transport să nu accepte necesitatea de a lua măsuri pentru a asigura accesul efectiv al persoanelor cu handicap.

⁽¹²⁾ Hotărârea Marii Camere din 13.11.2007 (nr. 57325/00).

⁽¹³⁾ Articolul 1.

⁽¹⁴⁾ Nota de subsol 1, punctul 8.10.2.

3.3.1.6 Articolul 15 alineatul (2) permite statelor membre să amâne cu până la patru ani punerea în aplicare completă a obligației de a oferi acces efectiv. CESE speră că toate statele membre vor acționa pentru a asigura cât mai curând accesul adecvat al persoanelor cu handicap; cu toate acestea, CESE nu se pronunță împotriva posibilității ca statelor membre să li se permită să întârzie implementarea obligației de anticipare prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a), dar numai pentru această perioadă limitată. Este esențial totuși ca directiva să clarifice că nu este permisă nicio întârziere dincolo de termenul de transpunere, în ce privește obligația de a asigura amenajări corespunzătoare pentru un anumit caz, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) litera (b).

3.4 Articolul 12

3.4.1 CESE salută cerința ca statele membre să desemneze unul sau mai multe organisme care să promoveze egalitatea de tratament pe criterii de religie sau convingeri, handicap, vârstă și orientare sexuală, înzestrate cu competențe paralele cu cele acordate unor astfel de organisme prin Directiva privind egalitatea rasială și cea privind aplicarea principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii. CESE salută, de asemenea, precizarea clară din preambul⁽¹⁵⁾, referitoare la faptul că aceste organisme ar trebui să funcționeze în concordanță cu Principiile de la Paris ale Organizației Națiunilor Unite, care caută, în special, să garanteze independența instituțiilor naționale care se ocupă cu drepturile omului. Așa cum CESE a afirmat deja, aceste organisme ar trebui să fie responsabile pentru evaluarea periodică a rezultatelor politicilor naționale împotriva discriminării⁽¹⁶⁾. Aceste organisme ar trebui să se angajeze în mod regulat într-un dialog concret cu organizații reprezentând persoane aflate în pericol de discriminare pe toate criteriile incluse în propunerea de directivă.

3.4.2 Propunerea de la articolul 12 este totuși incompletă, deoarece nu va exista o cerință de desemnare a unui organism sau a mai multor organisme care să promoveze egalitatea de tratament în ce privește ocuparea forței de muncă și condițiile de muncă, pe aceste criterii, deoarece Directiva-cadru privind ocuparea forței de muncă (2000/78/EC) nu impune un organism specializat, în vederea asigurării egalității de tratament. Organismele înființate în conformitate cu Directiva privind egalitatea rasială trebuie să se ocupe de tratamentul egal atât în domeniul ocupării forței de muncă, cât și în afara acestuia, pe criterii de rasă sau origine etnică, iar organismele înființate în conformitate cu Directiva privind aplicarea principiului egalității de tratament între

femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii și Directiva privind egalitatea de tratament (reformare) (2006/54/CE) ar trebui să reglementeze egalitatea dintre femei și bărbați, atât în domeniul ocupării forței de muncă, cât și în afara acestuia.

3.4.3 CESE recomandă, așadar, includerea unui considerent suplimentar în preambulul la propunerea de directivă, care să încurajeze statele membre să ofere organismelor enumerate la articolul 12 competențe echivalente în ceea ce privește tratamentul egal pe criterii de religie sau convingeri, handicap, vârstă și orientare sexuală, în cadrul domeniului de aplicare al Directivei-cadru privind ocuparea forței de muncă.

4. Discriminarea multiplă

4.1 În recentul său aviz din proprie inițiativă, CESE a făcut trimitere la dovezile privind incidența crescută a discriminării multiple, adică a discriminării pe mai mult de un criteriu, în contextul domeniului de aplicare al articolului 13. CESE a recomandat elaborarea unei noi directive, care să confirme că principiul tratamentului egal include protecția față de discriminarea multiplă, astfel încât aceasta să producă efecte în legislația comunitară și în cea națională.

4.2 Propunerea de directivă recunoaște⁽¹⁷⁾ că femeile sunt adesea victimele discriminării multiple, dar nu examinează discriminarea multiplă pe alte criterii. CESE recomandă efectuarea de progrese în vederea recunoașterii depline a discriminării multiple, și aceasta, în două moduri:

- a) prin adăugarea unui considerent în propunerea de directivă, care să încurajeze statele membre să garanteze existența unor proceduri legale de rezolvare a situațiilor de discriminare multiplă și să specifice, în special, că procedurile juridice naționale vor permite unui petiționar să trateze toate aspectele unei plângeri privind discriminarea multiplă printr-o singură acțiune în justiție;
- b) prin elaborarea de către Comisie a unei recomandări care să afirme necesitatea de a lua în considerare, la elaborarea și punerea în aplicare a legislației naționale, a aspectului discriminării multiple. Acestei recomandări, care nu ar fi obligatorie pentru statele membre, ar trebui să i se acorde atenția cuvenită de către instanțele naționale.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

⁽¹⁵⁾ Considerentul 28.

⁽¹⁶⁾ Nota de subsol 1, punctul 8.10.8.

⁽¹⁷⁾ Considerentul 13.

III

(Acte pregătitoare)

CURTEA DE JUSTIȚIE

A 450-a SESIUNE PLENARĂ DIN 14 ȘI 15 IANUARIE 2009

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cerințele de omologare de tip pentru siguranța generală a autovehiculelor

COM(2008) 316 final – 2008/0100 (COD)

(2009/C 182/05)

Raportor: **dl RANOCCHIARI**

La 9 iunie 2008, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul Uniunii Europene a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cerințele de omologare de tip pentru siguranța generală a autovehiculelor

COM(2008) 316 final – 2008/0100 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 ianuarie 2009. Raportor: dl RANOCCHIARI.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 173 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE a fost dintotdeauna de acord cu orice inițiativă de simplificare a legislației, cu atât mai mult cu cât aceasta se referă la teme sensibile, precum siguranța și mediul. Din această perspectivă, nu poate decât să aprecieze intenția Comisiei europene care, prin propunerea sa de regulament, are în vedere obținerea acestor rezultate importante, prin reglementarea omologării autovehiculelor și a pneurilor.

1.2 Opțiunea Comisiei, de abrogare a peste 150 de directive în vigoare și de înlocuire a acestora cu regulamentul propus, pare foarte interesantă la prima vedere și, cu siguranță, în concordanță cu simplificarea preconizată. Cu toate acestea, dacă nu este dimensionată corespunzător și concepută corect, această opțiune riscă să introducă proceduri noi, nu totdeauna coerente cu cele care

există deja, creând dificultăți și sarcini mai mari pentru industriile și administrațiile statelor membre.

1.3 În special, CESE își pune întrebarea cum se raportează această propunere la recenta Directivă-cadru 2007/46/CE privind omologarea autovehiculelor, precum și la regulamentele CEE-ONU, care sunt în curs de elaborare și asupra cărora se va reveni în cele ce urmează.

1.4 Într-adevăr, CESE consideră că simplificarea parcursului de omologare și procedural prevăzut de Comisie, prin introducerea unor dispoziții armonizate, poate fi obținută prin introducerea actualelor și viitoarelor regulamente CEE-ONU în anexa IV a directivei privind omologarea europeană sus-menționate, treptat și potrivit necesității unei alinieri a acestor dispoziții la progresele tehnicii.

1.5 În privința „tehnologiilor avansate de siguranță”, dat fiind faptul că nu pentru toate sunt disponibile specificații tehnice adecvate, și nici în egală măsură, CESE ar fi de părere că acestea ar trebui să facă obiectul unor propuneri individuale, ținând seama de ultimele evoluții din cadrul grupurilor tehnice CEE-ONU de la Geneva.

1.6 Referitor, în fine, la dispozițiile privind pneurile, CESE consideră că poate fi acceptată propunerea avansată de sectorul industrial în cauză care, păstrând termenele, simplifică propunerea Comisiei, deoarece prevede două cicluri de punere în aplicare în locul celor cinci preconizate.

1.7 Ținând seama de rezervele exprimate până în prezent, CESE a apreciat inițiativa Parlamentului European, care a solicitat un al doilea studiu pe această temă, după cel efectuat la cererea Comisiei Europene; cu toate acestea, rezultatele obținute nu au adus clarificările scontate.

1.8 Prin urmare, CESE se teme că, în absența datelor necesare privind costurile/beneficiile unora dintre soluțiile propuse, costurile cu mult mai ridicate pe care va trebui să le suporte industria și, implicit, consumatorii, vor încetini ulterior procesul de reînnoire a parcului auto în circulație, care deja are de suferit de pe urma crizei economice actuale.

1.9 În sfârșit, CESE recomandă autorităților statelor membre însărcinate cu controlul omologării ca, în viitor, să acorde o atenție sporită cerințelor de siguranță a autovehiculelor și, mai ales, a pneurilor care vor fi importate în Europa, după ce regulamentul supus examinării va fi fost adoptat.

2. Introducere

2.1 În ciuda progreselor semnificative din ultimul deceniu, siguranța vehiculelor și protecția mediului rămân, și pe bună dreptate, în centrul atenției întregii Uniuni Europene. Îngrijorarea se referă mai ales la rezultatele – încă modeste – din domeniul reducerii poluării produse de sectorul transporturilor, în special la emisiile de CO₂, dar și la numărul victimelor accidentelor de circulație. În fiecare an, în cele 27 de state membre, peste 44 000 de oameni mor și 1,7 milioane sunt răniți în accidente rutiere ⁽¹⁾.

2.2 După cum se știe, legislația comunitară referitoare la omologare impune reguli precise pentru construcția de autovehicule, reguli care urmăresc, pe de o parte, să le garanteze cea mai mare siguranță posibilă ocupanților vehiculelor și celorlalți utilizatori ai drumurilor și, pe de altă parte, să mențină protecția mediului. În prezent, în materie de omologare există circa 60 de directive de bază, din care 50 se referă la siguranță, iar zece se referă la mediu. În plus, există în jur de 100 de directive de modificare.

2.3 Cercetarea și dezvoltarea continuă din domeniul construcției de autovehicule oferă în prezent din ce în ce mai multe

răspunsuri, și de mai bună calitate, celor două exigențe menționate mai sus și cărora trebuie să li se conformeze noile tipuri de vehicule și, cel puțin în parte, cele care circulă deja, obiectivul noilor tehnologii fiind acela de a contribui la reducerea poluării și a numărului de accidente.

2.4 În conformitate cu recomandările raportului CARS 21 ⁽²⁾, chiar și aceste probleme relevante trebuie rezolvate printr-o abordare integrată, urmărindu-se atingerea unor obiective care – așa cum a amintit dl Verheugen, vicepreședinte al Comisiei Europene, cu ocazia prezentării acestei propuneri de regulament – să fie în avantajul cetățenilor, mediului și industriei. Pentru a atinge obiectivele Uniunii Europene în materie de securitate și de protecție a mediului, este necesară actualizarea continuă a diferitelor regulamente aplicabile în domeniul construcției vehiculelor noi. În plus, mai sunt necesare limitarea poverilor normative impuse industriei și, acolo unde este posibil, simplificarea legislației în vigoare. În acest scop, documentul CARS 21, menționat anterior, recomandă și utilizarea normelor CEE-ONU ⁽³⁾, acolo unde acestea sunt disponibile.

3. Conținutul propunerii Comisiei

3.1 Propunerea de regulament vizează modificarea actualei legislații referitoare la omologarea vehiculelor, în cadrul a trei teme: **simplificare, sisteme avansate de siguranță și pneuri**.

Mai concret, propunerea de regulament prevede:

3.1.1 Modificarea actualei legislații referitoare la omologarea autovehiculelor și a componentelor lor din punctul de vedere al siguranței:

Comisia preconizează abrogarea a mai mult de 150 de directive în vigoare și înlocuirea acestora cu un regulament unic al Consiliului și al Parlamentului, direct aplicabil pe teritoriul UE.

3.1.2 Introducerea următoarelor exigențe privind siguranța:

— începând cu 2012, montarea obligatorie a sistemului de **control electronic al stabilității** (*Electronic Stability Control* – ESC) la noile serii de autoturisme și vehicule comerciale; toate autoturismele noi vor trebui să fie echipate cu acesta până în 2014. Aceste sisteme electronice de control al stabilității (ESC) acționează asupra sistemelor de frânare și de tracțiune, ajutându-l pe șofer să păstreze controlul vehiculului în situații critice (datorate, de exemplu, stării proaste a șoselei sau vitezei excesive în curbe);

— începând cu 2013, montarea obligatorie a **sistemelor avansate de frânare de urgență** (*Advanced Emergency Braking Systems* – AEBs) la vehiculele de mari dimensiuni, echipate cu senzori care îl avertizează pe conducătorul auto atunci când vehiculul său s-a apropiat prea mult de cel din față și care, în unele situații, declanșează frâna de urgență pentru a preveni

(1) Sursă: CARE (*Community Road Accident Database*) – bază de date în care sunt culese și prelucrate date cu privire la accidentele rutiere din statele membre.

(2) COM(2007) 22 final, din 7.2.2007 – Un cadru competitiv de reglementare privind autovehiculele pentru secolul XXI.

(3) Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite, Geneva. Promovează cooperarea și integrarea între cele 56 de state membre, elaborând standarde și norme comune și în sectorul omologării autovehiculelor.

o coliziune sau a reduce consecințele acesteia. Toate vehiculele noi vor trebui să fie echipate cu acest sistem până în 2015;

- începând cu 2013, montarea obligatorie a **sistemelor de avertizare la trecerea involuntară peste liniile de separare a benzilor de circulație** (*Lane Departure Warning – LDW*) la vehiculele de mari dimensiuni, care îl avertizează pe conducătorul autovehiculului în cazul în care există pericolul părăsirii involuntare a benzii de circulație proprii, în special din cauza neatenției conducătorului. Toate vehiculele noi vor trebui să fie echipate cu acest sistem până în 2015 ⁽⁴⁾.

3.1.3 Noi norme referitoare la pneuri ⁽⁵⁾:

- începând cu 2012, vor fi introduse obligatoriu **pneurile cu rezistență scăzută la rulare** (*Low Rolling Resistance Tyres – LRRT*), care reduc consumul de carburant și rezistența la mișcare care însoțește rularea pneurilor, în principal datorate deformării roților, a pneurilor și a căii rutiere;
- începând cu 2012, vor fi introduse obligatoriu **sistemele de monitorizare a presiunii pneurilor** (*Tyre Pressure Monitoring Systems – TPMS*), care îl avertizează pe conducătorul auto în cazul în care nivelul presiunii unui pneu a scăzut sub presiunea optimă;
- **reducerea poluării fonice**: conform anexei I a propunerii de regulament;
- **aderența pe sol umed**: conform anexei I a propunerii de regulament.

4. Observații generale

4.1 CESE întâmpină în mod favorabil propunerea Comisiei de a stabili norme armonizate pentru construcția de autovehicule, în

⁽⁴⁾ Reamintim datele prevăzute pentru intrarea în vigoare a normelor privind siguranța:

- ESC: 29.10.2012 pentru omologarea noilor tipuri de vehicule, 29.10.2014 pentru toate vehiculele nou înmatriculate;
- AEBs: 29.10.2013 pentru omologarea noilor tipuri de vehicule, 29.10.2015 pentru toate vehiculele nou înmatriculate;
- LDW: 29.10.2013 pentru omologarea noilor tipuri de vehicule, 29.10.2015 pentru toate vehiculele nou înmatriculate.

⁽⁵⁾ Din motive de claritate, amintim aici datele preconizate de Comisie pentru intrarea în vigoare a normelor privind pneurile:

- 2012: omologare nouă pentru pneurile C1 pentru aderența pe teren umed, tipurile C1-C2-C3 pentru rezistența la rulare (faza 1) și zgomotul de rulare;
- 2014: înmatriculare nouă doar pentru pneurile din clasa C1, în conformitate cu normele privitoare la aderența pe teren umed, și pneurile din clasele C1-C2, în conformitate cu normele privitoare la rezistența la rulare (faza 1);
- 2016: omologare nouă pentru toate pneurile noi din clasele C1, C2 și C3 în conformitate cu normele referitoare la rezistența la rulare (faza 2); vor putea fi înmatriculate și comercializate pe piața internă a UE doar pneurile din clasele C1, C2 și C3 care îndeplinesc normele referitoare la zgomotul extern;
- 2018: vor putea fi înmatriculate pe piața internă a UE doar pneurile din clasele C1 și C2 care îndeplinesc normele referitoare la rezistența la rulare (faza 2);
- 2020: vor putea fi comercializate pe piața internă a UE doar pneurile din clasa C3 care îndeplinesc normele referitoare la rezistența la rulare (faza 2).

scopul garantării unei bune funcționări a pieței interne și, în același timp, a unui nivel înalt de siguranță și de protecție a mediului.

4.2 CESE consideră că prezenta propunere de regulament ar putea fi un instrument optim pentru sporirea siguranței active și pasive pe de o parte, în vederea reducerii numărului de accidente rutiere, ea preconizând, pe de altă parte, introducerea unor măsuri care să limiteze consumul de CO₂, după o atentă examinare, în prealabil, a directivelor de abrogat și a consecințelor acestei abrogări.

4.3 CESE recunoaște că soluția propusă urmărește o simplificare maximă de care vor beneficia în primul rând autoritățile naționale și industria. Cu toate acestea, CESE consideră că simplificarea normativă nu se poate limita la regruparea procedurilor în prezent în vigoare într-un fel de regulament-cadru privind siguranța. În plus, CESE observă că trebuie să se țină cont de implicațiile introducerii noii directive-cadru privind omologarea europeană (Directiva 2007/46/EC) ⁽⁶⁾, pentru a se asigura coerența și a se evita suprapunerea noilor proceduri, care să producă costuri suplimentare pentru administrații sau constructori, în loc să le reducă.

4.4 CESE este de acord cu principiul enunțat de Comisie, conform căruia introducerea treptată a noilor norme specifice de omologare a vehiculelor va trebui să țină cont de aplicabilitatea efectivă a acestor norme. În general, aceste norme vor fi aplicate la început doar noilor tipuri de autovehicule. Cele care există deja vor beneficia de un anumit răgaz pentru a se putea conforma noilor prevederi.

4.5 Referitor la dispozițiile privind pneurile, nu trebuie uitat că acestea reprezintă singurul element de contact al vehiculului cu suprafața de rulare și că caracteristicile de siguranță ale acestora trebuie să treacă înaintea oricărui alt obiectiv. În consecință, CESE consideră că:

- trebuie să existe garanția că preconizata îmbunătățire a performanțelor ecologice nu va afecta imperativele – la fel de importante – referitoare la siguranța utilizatorilor de vehicule și a cetățenilor;
- trebuie adoptată o abordare integrată, care să nu afecteze performanțele generale ale pneurilor (rezistența la rulare, aderența pe teren umed etc.) doar pentru a îndeplini obiectivul reducerii poluării fonice, chiar dacă acesta este important.

4.6 Prin urmare, CESE și-a exprimat îndoiala cu privire la eficiența studiului de impact realizat la cererea Comisiei și a apreciat propunerea PE, de elaborare a unui alt studiu independent. Astfel, CESE consideră că este posibil ca datele utilizate în analiza prezentată în studiul de impact să fi dus la o distorsiune a rezultatelor.

⁽⁶⁾ Directiva 2007/46/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 5 septembrie 2007, de stabilire a unui cadru de omologare a autovehiculelor și remorcilor acestora, precum și a sistemelor, componentelor și unităților tehnice separate destinate vehiculelor respective.

4.7 Este însă regretabil faptul că studiul comandat de Parlamentul European și publicat la sfârșitul lui noiembrie 2008 ⁽⁷⁾ este sub nivelul așteptărilor și nu înlătură nedumeririle semnalate de CESE atât în privința aspectelor administrative și tehnice, cât și a evaluării mai exacte a costurilor/beneficiilor propunerii Comisiei.

4.7.1 Studiul amintit se referă în exclusivitate la pneuri și la sistemul de monitorizare a presiunii în pneuri (TPMS). În privința celui din urmă, este exprimată o preferință discutabilă pentru sistemul „direct”, mai costisitor, în detrimentul celui „indirect”, la care se va face referire în cele ce urmează, în vreme ce nu se precizează nimic cu privire la alte sisteme avansate de siguranță și nici la efectele simplificării propuse.

4.8 În aceste circumstanțe, CESE este de părere că majorarea previzibilă a costurilor pentru industrie și, deci, pentru consumatori, în cazul aplicării regulamentului sub această formă, nu este compensată de beneficii demonstrate convingător, existând riscul evident de încetinire ulterioară a înnoirii parcului auto aflat în circulație (cu o vechime medie de 8 ani), care are deja de suferit de pe urma crizei economice actuale.

4.9 CESE mai observă că, pentru a garanta competitivitatea industriei europene, ale cărei prestații în termeni de siguranță ating un nivel excelent, trebuie adoptat un regulament care, în final, să nu denatureze concurența în favoarea constructorilor extracomunitari. Aceștia din urmă oferă prețuri cu siguranță mai mici, dar și un nivel de siguranță pe măsură. Aceasta presupune garantarea faptului că vehiculele și, mai ales, pneurile importate îndeplinesc criteriile care vor fi prevăzute de regulament.

4.10 CESE consideră de asemenea că trebuie evaluat în mod serios impactul acestui regulament asupra întregii industrii a pneurilor. Durabilitatea economică a activităților întreprinderilor mici și mijlocii din sectorul distribuției ar putea, la o primă vedere, să aibă de suferit. Excedentele de stoc, previzibile în cazul intrării în vigoare la datele propuse de Comisie, ar putea pune în pericol sectorul distribuției. Într-adevăr, eliminarea stocurilor, care pot fi însemnate, nu pare la îndemâna majorității întreprinderilor din sector, cele mai multe, de mici dimensiuni, nefiind în măsură să opereze pe piața internațională.

4.11 Chiar dacă această problemă nu este de competența exclusivă a Comunității, CESE este de acord cu Comisia care – preocupată, pe bună dreptate, să împiedice apariția barierelor în calea pieței unice și conștientă de implicațiile transfrontaliere ale dispozițiilor propunerii de regulament – consideră că obiectivele acesteia nu pot fi realizate doar de statele membre, fiind necesare măsuri obligatorii la scară europeană.

4.12 Desigur, CESE sprijină pe deplin propunerea ca statele membre să le revină sarcina stabilirii sancțiunilor aplicabile în situația încălcării prevederilor regulamentului în discuție, precum

și ca sancțiunile respective să fie efective, proporționate și disuasive.

4.13 CESE apreciază, de asemenea, instrumentul legislativ propus, regulamentul, care garantează termene și metode precise de aplicare în toate statele membre, aspect deosebit de relevant pentru reglementări cu pronunțat conținut tehnic. În plus, faptul de a fi optat pentru o abordare la mai multe niveluri (*split approach*) permite definirea normelor fundamentale ale acestui regulament adoptat prin codecizie, lăsând precizarea aspectelor de natură mai tehnică pe seama unui al doilea regulament, care să fie adoptat conform procedurii de comitologie.

5. Observații specifice

5.1 CESE susține orice inițiativă de simplificare normativă; cu toate acestea, după cum s-a mai precizat, Comitetul își exprimă puternice rezerve cu privire la modalitățile de realizare a ei. Astfel, CESE consideră că simplificarea ar trebui să fie reală, în sensul că prezentul regulament nu ar trebui să fie suma textelor precedente, evitându-se în orice caz poveri suplimentare pentru autoritățile de certificare.

5.2 CESE consideră mai ales că simplificarea procesului de omologare și a procedurilor, pe care Comisia își propune să o obțină prin introducerea criteriilor armonizate, trebuie realizată prin integrarea regulamentelor actuale și viitoare ale CEE-ONU enumerate în anexa IV a Directivei 2007/46/CE ⁽⁸⁾ susmenționate. Această integrare trebuie să fie progresivă [mai ales atunci când dispozițiile regulamentelor sunt mai stricte și când este necesar un anumit termen de execuție (*lead time*) ⁽⁹⁾ pentru adaptarea produselor] și să coincidă cu necesitatea adaptării acestor dispoziții la progresul tehnic.

5.2.1 Aceste linii de acțiune nu sunt luate în considerare la opțiunea (c) din evaluarea de impact a regulamentului, „înlocuirea tuturor directivelor existente cu regulamentul propus”, ci la opțiunea (b), care presupune „examinarea fiecărei directive ori de câte ori trebuie modificată, pentru a hotărî dacă trebuie înlocuită sau nu”. De asemenea, explicația dată pentru justificarea alegerii opțiunii (c) în evaluarea de impact nu pare suficient motivată („*reprezentă cel mai rapid mijloc de simplificare a regimului actual și este conformă cu recomandările CARS 21*”) și nu ia destul în considerare celelalte elemente fundamentale din CARS 21, precum durabilitatea, compatibilitatea cu CEE-ONU și necesitatea de a asigura un termen de execuție (*lead-time*) corespunzător constructorilor de autovehicule, destinatarii acestor norme.

5.2.2 Prin adoptarea variantei preconizate de opțiunea (c), aplicarea prezentului regulament s-ar dovedi eficace în măsura în care nu există un regulament echivalent al CEE-ONU sau atunci când acest regulament nu conține anumite norme de instalare necesare, așa cum se întâmplă, de exemplu, în cazul pneurilor.

⁽⁷⁾ *Type approval requirements for the general safety of motor vehicles (IP/A/IMCO/ST/2008-18)*.

⁽⁸⁾ Directiva 2007/46/CE – Anexa IV: Lista cerințelor pentru omologarea CE de tip a vehiculelor.

⁽⁹⁾ Interval de timp necesar industriei pentru implementarea oricărei noi cerințe care presupune intervenții structurale asupra vehiculului.

5.3 Ca alternativă, CESE consideră că, pentru ca regulamentul să fie cu adevărat eficient, ar putea fi conceput un compromis care să determine o dată de intrare în vigoare, pentru a se evita astfel problemele puse în prezent de regulamentul propus, prin eliminarea riscului de adoptare a unor regulamente CEE-ONU care să fie în dezacord cu dispozițiile sau cu datele de aplicare ale directivelor ce vor fi abrogate.

5.4 Prin urmare, referitor la aspectele administrative, CESE consideră nimerit și propune, în lumina studiului privind directivele din anexa IV ca, indiferent de data de intrare în vigoare a regulamentului sau a uneia din părțile sale, regulamentul să asigure el însuși coerența cu datele de aplicare cuprinse în directivele care vor fi abrogate, ținând cont în același timp de dispozițiile tranzitorii prevăzute de regulamentele CEE-ONU, care le vor înlocui.

5.5 De asemenea, CESE consideră că „tehnologiile avansate de securitate” nu ar trebui integrate într-un regulament „orizontal”, ci ar trebui să facă obiectul unor propuneri individuale de regulamente noi ale CEE-ONU și/sau modificări ale regulamentelor în vigoare. În aceste două cazuri, propunerile ar trebui analizate și dezbătute în cadrul grupurilor tehnice ale CEE-ONU din Geneva (GRB, GRRF, GRSP⁽¹⁰⁾), acolo unde este posibil să fie evaluate corect din punct de vedere tehnic sistemele de securitate propuse. O procedură asemănătoare trebuie adoptată în cazurile semnalate de Comisie, în care CEE-ONU nu a prevăzut dispoziții precise în raport cu exigențele directivelor comunitare.

5.6 În ce privește sistemele avansate de securitate rutieră, CESE semnalează următoarele:

5.6.1 **Sistemele de control electronic al stabilității (ESC)** au făcut obiectul regulamentelor comisiei din Geneva și sunt complete pentru vehiculele din categoriile M2, N2, M3, N3⁽¹¹⁾. CESE consideră că planificarea trebuie să rămână așa cum a fost stabilită în tabelul 12.4.1, în concordanță cu Regulamentul CEE-ONU nr. 13⁽¹²⁾, care prevede o introducere progresivă, între iulie 2009 și iulie 2016, în funcție de tipul de vehicul.

⁽¹⁰⁾ Grupurile tehnice de lucru ale CEE-ONU de la Geneva sunt: Grupul de lucru în domeniul rulării și al sistemelor de frânare (*Working Party on Brakes and Running Gear – GRRF*), Grupul de lucru din domeniul poluării fonice (*Working Party on Noise – GRB*), Grupul de lucru pentru iluminat și semnalizare luminoasă (*Working Party on Lighting and Light-Signalling – GRE*), Grupul de lucru pentru dispoziții generale de securitate (*Working Party on General Safety Provisions – GRSG*), Grupul de lucru pentru poluare și energie (*Working Party on Pollution and Energy – GRPE*) și Grupul de lucru pentru securitatea pasivă (*Working Party on Passive Safety – GRSP*).

⁽¹¹⁾ Vehiculele din categoria N sunt vehicule cu cel puțin 4 roți, destinate transportului de marfă. Se împart în 3 clase, N1, N2 și N3, în funcție de masa maximă: N1 < 3 500 kg; N2 < 12 000 kg; N3 > 12 000 kg. Clasa N1 se împarte la rândul ei, în 3 subclase, NI, NII și NIIL, tot în funcție de masă. Vehiculele din categoria M sunt însă vehicule cu cel puțin 4 roți, destinate transportului de călători. Acestea se împart în 3 clase (M1, M2, M3) în funcție de numărul de locuri și de masa maximă: M1 < 9 locuri; M2 > 9 locuri și < 5 000 kg; M3 > 9 locuri și > 5 000 kg. Categoria O cuprinde vehiculele cu remorcă.

⁽¹²⁾ Regulamentul CEE-ONU 13: *Sistemele de frânare ale autovehiculelor grele (Heavy vehicles braking)*.

5.6.2 **Sistemul avansat de frânare de urgență (Advanced Emergency Braking Systems – AEBS)**: industria poate concepe sisteme obligatorii doar dacă dispune de specificații tehnice definite clar care, conform informațiilor disponibile, nu există în cazul sistemelor AEBS. Pentru sistemele care nu sunt încă definite din punct de vedere tehnic, nu pot fi fixate termene de introducere înainte de o evaluare corespunzătoare a impactului, cu determinarea exactă a costurilor și beneficiilor.

5.6.2.1 Definiția dată dispozitivului avansat de frânare de urgență la articolul 3 din propunerea de regulament este foarte cuprinzătoare și poate include de aceea și sistemele care nu sunt încă destul de fiabile. Acestea pot constitui ele însele un risc pentru securitate, din cauza tehnologiilor care nu au fost încă verificate. De aceea este nevoie de perioade de studiu și de dezvoltare corespunzătoare și de un termen de execuție (*lead-time*) suficient de lung.

5.6.3 Domeniul de aplicare al dispozițiilor privind sistemele avansate de frânare de urgență (AEBS) se referă la M2, M3, N2 și N3. În multe cazuri, vehiculele utilitare ușoare din categoria N1 există și în versiuni care aparțin categoriilor superioare (N2, M2 și M3) și de aceea trebuie diversificată gama pentru modelele mai grele și cu un volum relativ scăzut. Apare drept oportună limitarea aplicării normelor AEBS la vehiculele utilitare grele sau cel puțin la vehiculele având o masă brută (PTT) de peste 7,5 tone și examinarea necesității de a excepta de la această obligație unele categorii specifice precum, de exemplu, autobuzele, mijloacele auto pentru colectarea deșeurilor și alte vehicule de utilitate publică a căror viteză de circulație este scăzută.

5.6.4 **Dispozitivul de avertizare la trecerea involuntară peste liniile de separare a benzilor de circulație (Lane Departure Warning – LDW)**: în opinia CESE, sunt valabile aceleași observații ca în cazul dispozitivelor AEBS:

- necesitatea definirii specificațiilor tehnice de către CEE-ONU de la Geneva;
- necesitatea diferențierii tehnice, în funcție de categoriile de vehicule;
- evaluarea raportului costuri/beneficii și exceptarea unor categorii specifice.

5.7 În concluzie, CESE consideră că este prematură introducerea dispozitivelor **AEBS** și **LDW**, folosite în prezent doar în cazul vehiculelor grele. Încă este nevoie de o perioadă de cercetare și de experimentare, pentru a se putea evalua avantajele efective ale acestor dispozitive. Acest lucru ar permite și apariția unor elemente valabile care să poată fi aplicate în viitor și la vehiculele ușoare.

5.8 **Sistemul de monitorizare a presiunii pneurilor (Tyre Pressure Monitoring Systems – TPMS)**: având în vedere că specificațiile tehnice ale acestor sisteme sunt în prezent examinate de către grupul informal GRRF⁽¹³⁾, CESE solicită Comisiei Europene să aștepte concluziile acestor lucrări (care ar trebui să țină cont, de asemenea, de dispozițiile deja existente în țările terțe), înainte de a

⁽¹³⁾ GRRF: *Working party on Brakes and Running Gear*.

lua deciziile corespunzătoare. Pentru a nu spori și mai mult în viitor costurile autovehiculelor, ar fi preferabilă alegerea unei sensibilități de detecție care să permită și aplicarea sistemului „indirect”, date fiind diversele aspecte pozitive ale acestuia, în primul rând acela al funcționării și în situația înlocuirii pneurilor. Într-adevăr, sistemul „direct” presupune existența câte unui senzor în fiecare pneu, schimbarea acestora determinând și schimbarea senzorilor sau o operațiune de demontare/recuperare și remontare, costisitoare și dificilă din cauza riscului crescut de deteriorare a senzorilor, care nu sunt vizibili din exterior.

5.9 Referitor la dispozițiile tehnice privind pneurile, CESE observă următoarele:

- **Zgomotul:** nivelurile propuse în vederea reducerii zgomotului ar putea determina o diminuare a siguranței vehiculelor și a utilizatorilor acestora, în timp ce prin reducerea vitezei din zonele de trafic dens și/sau prin repararea covorului asfaltic s-ar putea determina o reducere a zgomotului de trei sau patru ori mai mare. În plus, pentru categoria C3, de exemplu, ar fi dificil să se obțină o reducere de 3 dB fără o reducere a nivelului de aderență a pneurilor. Categoria C3 corespunde pneurilor de tracțiune care trebuie să aibă o bandă de rulare „agresivă” pentru a putea permite o bună aderență pe suprafețele alunecoase;
- **Rezistența la rulare:** este necesară o revizuire a datelor de aplicare pentru categoriile C1 și C2, în timp ce pentru natura specifică a pneurilor de tipul C3 sunt necesare noi analize, la limită implementarea acestor dispoziții putând fi amânată până după realizarea unei noi evaluări de impact;
- **Aderența pe teren umed:** propunerea Comisiei de introducere a unor dispoziții obligatorii, pe baza regulamentului CEE-ONU n° 117 ⁽¹⁴⁾, trebuie acceptată ca atare.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

5.10 CESE subliniază că propunerea de regulament preconizează schimbări o dată la doi ani, ceea ce nu corespunde cu termenul de execuție (*lead-time*) necesar producătorilor de pneuri. Acest lucru nu este în concordanță cu obiectivul unei mai bune legiferări. Prin urmare, CESE sprijină sugestia producătorilor de a se respecta calendarul propunerii și de a-l simplifica, creând două cicluri de aplicare (2012-2016 și 2016-2020) în loc de cinci, cum se intenționează în prezent. Astfel, vor putea fi gestionate în mod eficient procesele de omologare, logistica și eventualele stocuri.

5.11 Un alt aspect ce trebuie clarificat se referă la tratamentul la care vor fi supuse pneurile reșapate. Într-adevăr, definiția acestui tip de pneuri (Regulamentul CEE-ONU R109) trimite la locul de producție, nu la pneul în sine. Dificultatea definirii „tipului” de pneuri care să corespundă noilor cerințe este evidentă, dacă ne referim, de exemplu, la zgomot, într-o fabrică în care se reșapează felurite tipuri de pneuri. În opinia CESE, dată fiind punerea în aplicare extrem de dificilă și costurile enorme pe care ar trebui să le suporte întreprinderile, și în special IMM-urile, acest sector ar trebui să facă excepție de la regulament, sub rezerva respectării tuturor criteriilor de siguranță prevăzute.

5.12 În sfârșit, CESE solicită Comisiei să evalueze posibilitatea de a considera data de fabricare ca referință pentru aplicarea normelor privind pneurile, dat fiind că această dată poate fi identificată ușor de către vânzători, consumatori și autoritățile naționale, pentru că trebuie să fie menționată în mod obligatoriu pe toate pneurile de pe piața Uniunii Europene. Această dată, și nu cea de introducere pe piață sau de vânzare, trebuie să facă dovada respectării normelor în vigoare în domeniul pneurilor.

⁽¹⁴⁾ Regulamentul CEE-ONU nr.117: Tyres with regard to rolling sound emissions.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Gândiți mai întâi la scară mică”: Prioritate pentru IMM-uri. Un „Small Business Act” pentru Europa

COM(2008) 394 final

(2009/C 182/06)

Raportor: **dl MALOSSE**

Coraportor: **dl CAPPELLINI**

La 25 iunie 2008, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Gândiți mai întâi la scară mică”: Prioritate pentru IMM-uri. Un „Small Business Act” pentru Europa

COM(2008) 394 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 ianuarie 2009. Raportor: dl MALOSSE, coraportor: dl CAPPELLINI.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie 2009), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 112 voturi pentru, 10 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Rezumat și concluzii

1.1 În avizele sale INT/390 și INT/394 ⁽¹⁾, CESE s-a exprimat deja în favoarea unui *Small Business Act* european ambițios, în concordanță cu potențialul de creștere și de ocupare a forței de muncă pe care îl reprezintă pentru Uniunea Europeană cele 23 de milioane de întreprinderi mici și mijlocii și toate celelalte care ar putea fi create.

1.2 În ciuda declarațiilor de bunăvoință și a proiectelor pozitive (în special societatea privată europeană și termenele de plată), CESE consideră că proiectul Comisiei Europene nu se ridică la înălțimea acestei provocări, mai ales în contextul dificultăților economice și financiare actuale.

1.3 CESE propune așadar un SBAE ambițios, care să includă în special:

- un instrument juridic obligatoriu pentru aplicarea principiului „Gândiți mai întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri” pentru a garanta, cu un grad de constrângere maxim, o punere în practică eficientă și concretă a acestor principii de guvernare, atât la nivel comunitar, cât și în statele membre și în regiuni;
- o foaie de parcurs însoțită de un calendar precis și de mijloace adecvate pentru punerea în aplicare a dispozițiilor concrete și de mare amploare ale SBAE;

⁽¹⁾ Avizul exploratoriu al CESE privind diferitele măsuri politice, altele decât finanțarea adecvată, care ar putea contribui la creșterea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (JO C 27, 3.2.2009, p. 7) și Avizul exploratoriu al CESE privind achizițiile publice internaționale (JO C 224, 30.8.2008, p. 32).

- angajamente clare în materie de reducere a procedurilor birocratice și mai ales în ceea ce privește principiul „o singură dată” pentru toate formalitățile administrative;
- o reorganizare a serviciilor Comisiei Europene pentru a oferi IMM-urilor un interlocutor veritabil și instrumente pentru a favoriza „europenizarea” întreprinderilor;
- instrumente europene care pot reprezenta pârghia necesară pentru favorizarea capitalizării, a stabilirii de rețele, a investițiilor și a formării continue în întreprinderile mici și mijlocii;
- un cadru politic coerent pentru toate politicile europene, pentru ca întreprinderile mici și mijlocii să fie considerate regula, mai degrabă decât excepția;
- transpunerea la nivel național a obiectivelor SBAE, inclusiv la nivel legislativ;
- revenirea la practica de consultare permanentă a organizațiilor intermediare și a partenerilor sociali.

2. Introducere

2.1 Președinția franceză a Uniunii Europene a sesizat Uniunea Europeană în vederea examinării posibilității de a elabora un *Small Business Act* european, citând ca exemplu în acest sens legea de promovare a IMM-urilor aflată în vigoare în prezent în SUA. De altfel, ideea acestui *Small Business Act* (SBA) fusese menționată deja de CESE ⁽²⁾ și evocată, de asemenea, de Parlamentul European.

⁽²⁾ A se vedea lucrările CESE privind avizul CESE (Raportor: dna FAES, JO C 256, 27.10.2007, p. 8).

2.2 Legea americană citată instituie un organism administrativ însărcinat cu sprijinirea IMM-urilor americane (*Small Business Administration*) și introduce măsuri de susținere a creării și dezvoltării întreprinderilor mici, în special pentru minoritățile etnice, femeii și tinerii. De asemenea, acest *Small Business Act* american prevede măsuri destinate să favorizeze IMM-urile naționale la atribuirea contractelor de achiziții publice de către statul federal american și diversele sale agenții guvernamentale.

2.3 Într-un moment în care Uniunea Europeană ca, de altfel, întreaga planetă, traversează o gravă criză financiară și economică, întreprinderile și, în special, IMM-urile sunt mecanismele cele mai sensibile dar și cele mai importante în materie de ocupare a forței de muncă și capacitate de relansare. Prin urmare, dacă ar fi revizuit cu mult mai multă ambiție, SBA pentru Europa (SBAE) ar putea constitui un instrument fundamental pentru o nouă strategie pe termen lung a UE, în beneficiul investițiilor, al creșterii economice și al ocupării forței de muncă.

2.4 CESE s-a pronunțat recent pe această temă, în două rânduri:

- printr-un aviz exploratoriu, la solicitarea Președinției slovene, cu privire la „diferitele măsuri politice care ar putea contribui la creșterea și dezvoltarea IMM-urilor”, care a prezentat propuneri pentru un SBAE eficient care să nu fie o simplă declarație politică ⁽³⁾;
- printr-un aviz exploratoriu, la solicitarea Președinției franceze, pe tema „achizițiilor publice internaționale”, care făcea referire în mod explicit la negocierile în curs din cadrul procesului de revizuire a Acordului privind achizițiile publice (AAP) al Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) și care propunea, în special, elaborarea unei foi de parcurs ambițioase pentru introducerea SBAE ⁽⁴⁾.

2.5 Cu toate acestea, deși salutăm seria de inițiative pozitive cuprinse în acest *Small Business Act*, CESE își exprimă regretul cu privire la forma adoptată de Comisie (o simplă comunicare) care nu presupune nicio obligație în privința calendarului și a procedurilor și nicio propunere care să garanteze punerea în aplicare eficientă a principiului „Gândeți mai întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri”.

2.6 De asemenea, Comitetul regretă faptul că principiul „Gândeți mai întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri” nu face obiectul unei măsuri legislative specifice, menite să garanteze aplicarea sa sistematică în procesul legislativ și punerea sa în practică. CESE consideră că aspectul obligativității este deosebit de important, întrucât este vorba de punerea în aplicare a unor principii de

guvernanță în favoarea întreprinderilor mici. Prin urmare, aplicarea concretă a acestui principiu și interpretarea acestuia în toate etapele de elaborare a legislațiilor și a politicilor comunitare, naționale și teritoriale ar trebui consacrate printr-un text sau un instrument corespunzător.

2.7 Comitetul regretă profund faptul că propunerea sa de „foaie de parcurs” cu caracter obligatoriu, menționată anterior, nu a fost reținută în ceea ce privește programul de lucru și prioritățile; acestea nu trebuie să facă obiectul unor proceduri legislative, întrucât sunt incluse deja sau pot fi incluse în programele existente, în special în cadrul revizuirii intermediare a acestora. De asemenea, multe dintre măsurile concrete propuse fie sunt deja în curs de elaborare, fie au fost anunțate cu mult timp în urmă. Propunerile importante și utile, precum statutul de societate privată europeană, directiva privind plățile întârziate, reducerea TVA-ului sau exceptarea pe categorii în ceea ce privește ajutoarele de stat sunt destul de simptomatice în acest sens.

2.8 *Small Business Act* trebuie să stabilească o distincție clară între întreprinderile mici cu caracter familial sau artisanale și cu piață locală, care reprezintă marea majoritate a IMM-urilor, – și dintre care multe nu doresc să se extindă pentru a păstra controlul asupra întreprinderii – pe de o parte, și întreprinderile mici sau mijlocii cu potențial ridicat de dezvoltare, pe care le putem numi „precursori”, pe de altă parte. O atenție specială ar trebui acordată, în acest sens, întreprinderilor mici și mijlocii din zone cu dezavantaje structurale, în special regiunile insulare, muntoase și cu o densitate scăzută a populației.

2.9 În acest context, s-a solicitat CESE să elaboreze un aviz cu privire la comunicarea Comisiei. Pentru a-și pregăti mai bine răspunsul, acesta a organizat la Paris, la 7 octombrie 2008, o audiere în cooperare cu Adunarea permanentă a Camerelor de Meserii.

3. **Recomandarea 1 a CESE: un instrument juridic cu caracter obligatoriu privind aplicarea principiului „Gândeți mai întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri”**

3.1 SBAE nu trebuie să se limiteze la o simplă recunoaștere politică suplimentară, ci trebuie să beneficieze de o transpunere legislativă pentru ca aplicarea sa să fie obligatorie.

3.2 În ceea ce privește principiul „Gândeți mai întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri”, CESE își reafirmă poziția anterioară (avizul INT/390) și solicită instituirea acestuia ca regulă obligatorie sub o formă (cod de conduită, acord interinstituțional, decizie a Consiliului) care urmează a fi definită, dar care să angajeze Parlamentul European, Comisia și Consiliul. „Pista” unui acord interinstituțional fondat pe aceleași temeuri juridice precum Acordul privind o mai bună legislație din 2003 pare a fi o opțiune interesantă, pe care CESE ar putea să o exploreze, împreună cu alte piste. Concret, acest act cu caracter obligatoriu ar trebui să garanteze:

3.2.1 **că textele legislative la toate nivelurile sunt elaborate ținând seama de situațiile și de nevoile specifice ale diferitelor categorii de IMM-uri;** orice nouă legislație europeană referitoare la întreprinderi trebuie să facă obiectul unei consultări prealabile a organizațiilor intermediare implicate, inclusiv a partenerilor sociali și a organizațiilor din domeniul economiei

(3) Avizul al CESE privind diferitele măsuri politice, altele decât finanțarea adecvată, care ar putea contribui la creșterea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (JO C 27, 3.2.2008, p. 7).

(4) Avizul al CESE privind achizițiile publice internaționale (JO C 224, 30.8.2008, p. 32).

sociale, cu un termen de răspuns de cel puțin 12 săptămâni (și nu 8 săptămâni, așa cum a propus Comisia Europeană);

3.2.2 că niciun act legislativ în materie de întreprinderi nu se modifică prea des (intervalul minim fiind de 6 ani). De asemenea, ar trebui să se propună ca data de intrare în vigoare a oricăror noi prevederi legislative cu caracter obligatoriu să fie 1 ianuarie în fiecare an, în timp ce orice lege care aduce o reducere sau o simplificare a sarcinilor să poată intra în vigoare în orice moment, cu efect imediat;

3.2.3 că legislațiile la toate nivelurile respectă patru principii fundamentale:

- obligativitatea unei analize de impact sistematice asupra IMM-urilor cu privire la orice legislație nouă, astfel încât niciun text legislativ să nu poată fi adoptat fără să fi făcut obiectul unei analize de impact asupra diferitelor categorii de întreprinderi din sectorul de activitate în cauză;
- principiul proporționalității, aplicat în mod sistematic diferitelor tipuri de întreprinderi;
- principiul „o singură dată”, pentru orice formalitate solicitată unei întreprinderi;
- principiul protecției sau al precauției, pentru a se preveni apariția oricărei legislații obligatorii suplimentare;

3.2.4 că se stabilește o obligație cuantificată de simplificare a sarcinilor administrative pentru întreprinderile de pe piața internă, pornind de la obiectivul reducerii cu 25 % până în 2012 a procedurilor birocratice ale legislației europene.

4. Recomandarea 2 a CESE: o foaie de parcurs precisă, cu termene, mijloace și surse de finanțare, în cazul în care acestea sunt necesare.

4.1 CESE propune o foaie de parcurs precisă, cuprinzând priorități de acțiune, măsuri concrete, termene de punere în aplicare, mijloace de realizare și, după caz, surse de finanțare. Ar trebui să se garanteze că toate măsurile propuse sunt puse în aplicare până în 2013, împreună cu măsurile de monitorizare și de evaluare.

4.2 În ceea ce privește componenta operațională sub forma unui catalog cu 92 de acțiuni: cu toate că sprijină aceste acțiuni pe care dorește să le vadă puse în aplicare rapid, atât la nivel comunitar, cât și în statele membre, CESE amintește faptul că el consideră aceste măsuri ca reprezentând punerea în aplicare sau prelungirea acțiunilor deja demarate sau stabilite, ca în cazul celor patru măsuri legislative. Aceste măsuri nu țin seama suficient de mult de așteptările și nevoile diferitelor categorii de IMM-uri, CESE solicitând un plan mai ambițios, care să se ridice la înălțimea rolului real al întreprinderilor mici și la importanța situației economice mondiale. Prin urmare, acesta propune Comisiei, Consiliului și Parlamentului punerea în practică a unui proiect european veritabil în favoarea IMM-urilor și a microîntreprinderilor, bazat pe

sprijinul acordat nu numai întreprinderilor în expansiune, ci și întreprinderilor din domeniul economiei de proximitate, întreprinderilor din domeniul economiei sociale și al activităților tradiționale, pe o mai bună guvernanta care să permită un dialog mai susținut între autoritățile publice, partenerii economici și sociali și organizațiile reprezentative ale diferitelor categorii de IMM-uri, precum și pe o luare în considerare efectivă a diferitelor realități ale acestor categorii de IMM-uri.

4.3 Printre acțiunile propuse la nivel comunitar, CESE susține în special:

- **proiectul de regulament privind crearea unei societăți private europene** ⁽⁵⁾, inițiativă pe care CESE o propusese într-un aviz din proprie inițiativă din anul 2001, în scopul de a crea „euroîntreprinderi” capabile să valorifice posibilitățile de dezvoltare oferite de piața unică și de a reduce astfel formalitățile și costurile legate de înființarea de filiale în diferite state membre. CESE își exprimă dorința ca acest proiect să fie adoptat rapid, găsindu-se o formulă care să nu conducă, în niciun fel, la denaturarea concurenței sau la reducerea drepturilor sociale;
- **proiectul de revizuire a directivei privind plățile întârziate** ⁽⁶⁾, care ar trebui să sporească constrângerile și penalizările în cazul plăților efectuate dincolo de termenul de 30 de zile.

4.4 CESE consideră necesar să se adauge acțiuni ambițioase și concrete, în special:

- **acțiuni pilot pentru eficiență energetică** destinate IMM-urilor din sectorul construcțiilor, având în vedere importanța lor în acest sector (80 % din totalul întreprinderilor) și contribuția semnificativă pe care ar putea-o aduce la reducerea emisiilor de CO₂ (40 % din emisii provin din locuințe);
- **dispozitive adaptate la diferite sectoare și filiere de activitate și procese progresive de management de mediu pe etape** pentru întreprinderile mici, în scopul de a garanta faptul că obiectivele de mediu și cele energetice nu vor exclude de pe piață întreprinderile mici;
- **acțiuni concrete din partea UE în vederea „europenizării” întreprinderilor**, sub forma unor programe de apropiere și cooperare (cf. vechilor programe EUROPARTENARIAT și INTERPRISE, suspendate în mod nejustificat de către Comisia Europeană în anii 2000);

⁽⁵⁾ COM(2008) 394 final.

⁽⁶⁾ Directiva 2000/CE/35 (JO L 200, 8.8.2000, p. 35). Aviz CESE: JO C 407, 28.12.1998, p. 50.

- **o mai bună asociere a întreprinderilor la acțiunile europene de formare și educare**, în special sub forma unui nou program de apropiere a întreprinderilor de instituțiile de învățământ. CESE reiterează solicitarea de consolidare a programelor pentru a favoriza mobilitatea ucenicilor și a tinerilor care urmează cursuri de formare profesională inițială;
- **facilitarea și încurajarea transferului de întreprinderi**; CESE reafirmă importanța transferului repetat de întreprinderi, în special în cazul întreprinderilor mici de producție și de servicii din mediul urban și rural, a căror dispariție anticipată va avea efecte negative considerabile. Acesta recomandă în special sistemele de apropiere, stimulentele fiscale, stimularea capitalizării și a parteneriatelor public-privat;
- **dezvoltarea mai consecventă a „Enterprise Europe network” (Rețeaua întreprinderilor europene) pentru a o transforma într-o adevărată rețea europeană de informare și cooperare.**

4.5 În fața provocării pe care o reprezintă recesiunea mondială, CESE susține în special **mecanismele financiare consolidate** prin intermediul BEI și al FEI pentru a facilita accesul la finanțarea pe termen scurt și pentru a susține întreprinderile aflate în dificultate atunci când este încă util. În acest sens, inițiativele actuale și cele propuse prin SBAE ar trebui extinse considerabil având în vedere situația economică actuală. Ar fi util, în special, să se pună punct proiectelor-pilot marginale și să se lucreze cu adevărat la deschiderea și consolidarea rețelelor de finanțare de proximitate (capital de risc, „business angels”, garanție reciprocă) și la susținerea procesului de creare a fondurilor pentru sprijinirea proiectelor europene și transfrontaliere.

4.6 În plus, CESE solicită, așa cum se indică în avizul său precedent 390/2008, ca SBAE să angajeze noi inițiative care să răspundă cerințelor exprimate de organizații în cadrul numeroaselor conferințe comunitare, precum și de CESE și de Parlamentul European:

- **integrarea dimensiunii IMM-urilor în toate politicile comunitare**: CESE a subliniat faptul că, dincolo de discursurile politice, modelul mării întreprinderi este cel care încă predomină mult prea des în elaborarea legislației;
- **continuarea politicii de simplificare administrativă**, urmărind mai ales o coordonare perfectă cu organizațiile intermediare sectoriale implicate; Comisia trebuie să urmărească o colaborare mai strânsă cu aceste organizații și cu CESE, pentru a evita ca această simplificare să aibă efecte

contrare scopului urmărit. CESE își reiterează scepticismul cu privire la adecvarea și eficiența scutirii sistematice a întreprinderilor mici de la aplicarea anumitor măsuri legislative; acesta preferă proporționalitatea în aplicarea textelor;

- **susținerea activităților de asistență și de consiliere a organizațiilor intermediare**; CESE acordă o mare importanță chestiunilor legate de guvernanta, în special celor privind consultarea și monitorizarea. Acesta regretă faptul că Comisia Europeană nu acordă mai multă valoare rolului organizațiilor intermediare, element fundamental dacă se dorește stabilirea unui dialog cu milioanele de întreprinderi, administratorii și salariații acestora. CESE reafirmă faptul că aceste organizații reprezintă un mecanism esențial pentru succesul politicilor comunitare și că ele dețin un rol de neînlocuit în transmiterea informațiilor și în sprijinirea întreprinderilor, mai ales a celor mai mici;
- **introducerea unei politici de inovare extinse și coerente**, pentru a susține nu numai întreprinderile deja cunoscute ca inovatoare, ci și inovația curentă, de introducere pe piață, cu conținut tehnologic scăzut și mediu, precum și inovația netehnologică, în special în întreprinderile mici;
- **extinderea accesului la programele comunitare** simplificând constrângerile juridice, financiare și administrative care descurajează IMM-urile și facilitând proiectele grupate propuse de organizațiile intermediare. CESE își reînnoiește solicitarea adresată Comisiei de a iniția o consultare cu organizațiile europene reprezentative ale întreprinderilor, pentru a simplifica regulile de acces la programe și de a specifica noile condiții de elaborare și de participare la programele de la diferite niveluri teritoriale. Pentru ca IMM-urile să poată recurge la finanțare europeană, este necesară simplificarea la maximum a procedurilor de acces. În această perspectivă, un prim pas ar putea fi făcut prin coordonarea diferitelor programe comunitare (fondurile structurale, Programul-cadru pentru inovație și competitivitate, al șaptelea Program-cadru pentru cercetare și dezvoltare etc.), știut fiind că procedurile de urmat pentru fiecare dintre acestea sunt diferite. În plus, clarificarea limbajului folosit în documentele de încadrare ar permite majorității IMM-urilor să utilizeze cu mai multă ușurință diversele instrumente de dezvoltare propuse de aceste programe. În final, se dovedește necesară o acțiune concertată în vederea simplificării procedurilor dintre instituțiile europene și instituțiile naționale: într-adevăr, constrângerile administrative sunt în continuare prea greoaie pentru niște întreprinderi care nu se ocupă, de regulă, de chestiuni ce necesită „competențe administrative”.

4.7 În ceea ce privește achizițiile publice, fiecare stat membru ar trebui să stabilească o structură de asistență personalizată pentru IMM-urile care doresc să participe la achizițiile publice, atât

la nivel național, cât și la nivel comunitar. Această asistență le-ar permite IMM-urilor să se familiarizeze cu demersurile care trebuie efectuate pentru a constitui un dosar de candidatură, precum și cu vocabularul specific achizițiilor publice (dificultățile întâmpinate de IMM-uri la accesarea achizițiilor publice se explică și prin neînțelegerea terminologiei utilizate).

5. Recomandarea 3 a CESE: propuneri speciale pentru nivelul comunitar

5.1 Pentru ca SBAE să fie eficient, CESE recomandă la nivel comunitar o politică vizibilă și ambițioasă, care lipsește în prezent. Acesta recomandă în special:

- **să se reacorde unui comisar european responsabilitatea deplină** pentru aplicarea acestui *Small Business Act* european;
- **reorganizarea serviciilor** pentru ca, la fel ca în perioada Grupului operativ pentru IMM-uri, întreprinderile mici și mijlocii să dispună și de un interlocutor politic vizibil și accesibil, dedicat numai IMM-urilor și apărării intereselor acestora în cadrul instituțiilor europene, mai exact în cadrul procesului decizional;
- **instituirea unui comitet de gestionare denumit „Comitetul european al SBA”,** care să cuprindă, pe lângă reprezentanții statelor membre, delegați ai organizațiilor europene reprezentative implicate, inclusiv partenerii sociali. CESE dorește ca acest comitet să dispună de puteri extinse de control în ceea ce privește aplicarea SBA, de monitorizare a planului de acțiune și de coordonare cu planurile puse în aplicare de statele membre. CESE solicită de asemenea ca, cu ocazia introducerii SBA;
- **să fie numit un corespondent pentru IMM-uri în fiecare direcție generală a Comisiei,** însărcinat să supravegheze că măsurile legislative și programele gestionate de DG competentă integrează în mod adecvat prioritățile și așteptările IMM-urilor și ale microîntreprinderilor;
- contextul antreprenorial necesar pentru aplicarea concretă a principiului „**Gândeți mai întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri**” trebuie creat atât **la nivelul societății, cât și la cel al instituțiilor.** Într-adevăr, garantarea faptului că „regulile stabilite îi respectă pe cei cărora le sunt adresate”, în acest caz IMM-urile, presupune o anumită cunoaștere a lumii IMM-urilor. De aceea, Comisia Europeană ar trebui să încurajeze statele membre să-i urmeze exemplul în acest domeniu, prin programul său „Experiență în întreprinderi”, care permite multor funcționari europeni să se familiarizeze cu lumea IMM-urilor. O astfel de inițiativă ar trebui să inspire diferitele state membre, cel puțin pe acelea care nu au pus în aplicare un demers similar.

6. Recomandarea 4 a CESE: acțiuni specifice pe plan național

6.1 În ceea ce privește domeniile de competență națională, CESE recomandă ca fiecare stat membru:

- **să adopte o lege pe plan național** pentru a face obligatorie aplicarea principiului „Gândeți mai întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri”;
- **să elaboreze un „Plan național cu privire la Small Business Act”** în strâns parteneriat cu părțile implicate din sectorul economic și social. În fiecare an ar urma să fie prezentat un raport diferit de cel privind PNR – programele naționale de reformă – pentru a face cunoscute realizările fiecărui plan național. O conferință anuală ar putea pune în valoare „bunele practici” și „experiențele de succes”. Implicarea activă a organizațiilor europene interesate și a CESE ar permite validarea acestui exercițiu;
- **să susțină măsuri comune** pentru dezvoltarea acțiunilor de sprijin în domenii precum: transferul de întreprinderi (chestiuni juridice și fiscale); legislația privind falimentul, pentru a acorda întotdeauna „o altă șansă” întreprinderilor și antreprenorilor; dezvoltarea ghișeelor unice și aplicarea principiului „o singură dată” pentru formalități;
- **crearea unui reprezentant pentru IMM-uri (SME Envoy)** la nivelul fiecărui stat membru, însărcinat, pe de o parte, cu gestionarea procesului de aplicare a SBAE în statul membru și, pe de altă parte, cu garantarea faptului că legislațiile naționale de punere în aplicare a legislației comunitare respectă principiile fundamentale „Gândeți întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri”.

6.2 Pentru domeniile de acțiune de competență națională, CESE recomandă statelor membre să se pună de acord în mai mare măsură și să prevadă acțiuni comune, dacă este cazul în cadrul cooperării consolidate, pentru a întreprinde în comun acțiuni de sprijin în domenii precum: transferul de întreprinderi (chestiuni juridice și fiscale); legislația privind falimentul, pentru a acorda întotdeauna o „a doua șansă” întreprinderilor și antreprenorilor.

6.3 La nivel național și transfrontalier, CESE insistă asupra dezvoltării și interoperabilității ghișeelor unice pe întreg teritoriul UE. Statele membre ar putea fi stimulate să dezvolte interoperabilitatea și deschiderea ghișeelor lor naționale în privința formalităților (fizice sau virtuale). Cu privire la acest ultim punct, au fost luate inițiative în cadrul directivei privind serviciile, precum și în cadrul regulamentului privind îmbunătățirea funcționării principiului recunoașterii reciproce. La nivel global, ar trebui ca instituirea acestor ghișee unice să fie însoțită de o comunicare adresată IMM-urilor, pentru a le informa, încă din momentul înființării și pe tot parcursul „vieții” lor, cu privire la existența acestui tip de servicii.

7. Recomandarea 5 a CESE: coerență, participare și evaluare

7.1 În fața marilor provocări de la nivel internațional, a situației economice actuale și a obiectivului de revizuire a Procesului de la Lisabona, Comitetul consideră că acest *Small Business Act* trebuie să prevadă:

- **inițiative structurate pentru garantarea drepturilor de proprietate intelectuală**, mai exact: brevetul comunitar, jurisdicția competentă în materie de brevete la nivelul UE, precum și instituirea unui Observator european al contrafacerii și al pirateriei (solicitat pentru prima dată de CESE în 2001);
- **favorizarea unei abordări de tip integrat a politicii în favoarea IMM-urilor** care să cuprindă toate politicile sectoriale de la nivel comunitar, național și regional;
- **permiterea dezvoltării guvernantei, a parteneriatului și a cooperării** între autoritățile publice, colectivități, partenerii economici și sociali, organizațiile reprezentative ale diferitelor categorii de IMM-uri la toate nivelurile teritoriului european;
- **susținerea dezvoltării și competitivității tuturor întreprinderilor**, inclusiv a întreprinderilor care operează pe piețele de proximitate; acțiunile pozitive ale *Small Business Act* trebuie să stabilească o distincție clară între întreprinderile de pe piața locală, care reprezintă majoritatea IMM-urilor, pe de o parte, și întreprinderile cu potențial ridicat de dezvoltare tehnologică sau extrateritorială, pe de altă parte. Cele din prima categorie trebuie să găsească un mediu favorabil pentru activitățile lor, iar cele din a doua categorie necesită mijloace pentru accelerarea dezvoltării, pentru europeanizarea lor, sau chiar pentru internaționalizarea lor, fără a pierde din

vedere faptul că numeroase întreprinderi de proximitate pot avea șansa de a se dezvolta în cadrul unor piețe extinse, sau de a opera în cadrul unor sisteme de cooperare sau al unor sisteme de tip „cluster” pentru a atinge dimensiunile critice de succes spre europeanizare sau internaționalizare.

7.2 CESE consideră că, pe lângă voința politică a autorităților publice la nivel european, național sau local de a se angaja în favoarea IMM-urilor, în special în favoarea întreprinderilor de dimensiuni mai mici, reușita SBAE va depinde în foarte mare măsură de acțiunile organizațiilor intermediare reprezentative. Comitetul solicită autorităților implicate să introducă toate măsurile de sprijin pentru a favoriza acțiunea acestora și pentru a le implica în analizele asupra procesului comunitar post-Lisabona.

7.3 CESE reiterează solicitarea explicită de efectuare a unei evaluări anuale a procesului de punere în aplicare a SBAE, atât pentru programul său de acțiuni, cât și pentru aplicarea principiului „Gândeți mai întâi la scară mică: prioritate pentru IMM-uri”, precum și a ansamblului politicilor destinate IMM-urilor la nivel comunitar și național; de asemenea, solicită elaborarea unui raport anual asupra progreselor înregistrate, inclusiv în colaborarea cu organizațiile intermediare. Acest raport trebuie să facă obiectul unui demers distinct în cadrul aplicării Strategiei de la Lisabona, să determine formularea unor recomandări din partea Comisiei către statele membre și regiuni, să permită o adaptare sau o revizuire a SBAE și să fie transmis Parlamentului European, Comitetului Regiunilor și CESE.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2006/116/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind durata de protecție a drepturilor de autor și a anumitor drepturi conexe

COM(2008) 464 final – 2008/0157 (COD)

(2009/C 182/07)

Raportor: **dl GKOFAS**

La 4 septembrie 2008, în conformitate cu articolul 47 alineatul (2) și cu articolele 55 și 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2006/116/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe

COM(2008) 464 final – 2008/0157 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 ianuarie 2009. Raportor: dl GKOFAS.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 115 voturi pentru 3 voturi împotriva și 15 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul solicită ca, în domeniul creației muzicale, să fie instaurat în statele membre un regim uniform de protecție și armonizare, care să protejeze contribuțiile diferiților creatori, astfel încât să se evite problemele de repartizare transfrontalieră a redevențelor.

1.2 Comitetul solicită, de asemenea, ca o creație alcătuită dintr-o compoziție muzicală cu text să fie considerată o singură și unică operă, protejată pe o perioadă care se va încheia la 70 de ani de la decesul ultimului dintre autorii săi.

1.3 Statele membre permit adesea funcționarea unui mare număr de organisme de gestiune colectivă, care diferă în funcție de obiectul dreptului de autor, astfel încât utilizatorul este redevabil și supus reglementărilor mai multora dintre ele chiar și pentru o operă pe care o va fi achiziționat drept lucrare completă, independentă și unică, înregistrată pe un singur suport fizic. Este necesar să se prevadă și să se precizeze în mod expres că opera care a fost astfel înregistrată reprezintă un produs unic, complet și indivizibil și că trebuie tratată ca atare.

1.4 Pentru colectarea redevențelor celor în drept, ca și pentru protejarea lor, este necesar să se creeze un organism unic de gestiune a drepturilor de autor, care să fie și singurul responsabil atât pentru colectarea, cât și pentru punerea ulterioară a acestor sume la dispoziția altor organisme de reprezentare a celor în drept, deja existente sau nou create, după caz, astfel încât utilizatorul să poată ajunge la un acord și să poată încheia contracte cu un singur interlocutor, nu cu mai mulți.

1.5 Comitetul propune ca durata de protecție a fixărilor executărilor să fie extinsă de la 50 la 85 de ani. În vederea intensificării eforturilor de protejare a interpreților anonimi care, în general, își

cesionează drepturile de exploatare a fonogramelor în schimbul unei „remunerări echitabile” sau a unei plăți fixe, va fi necesar să se creeze o normă, astfel încât producătorii de discuri să rezerve cel puțin 20 % din veniturile suplimentare provenite din vânzarea fonogramelor menționate pe care decid să le folosească în perioada de prelungire a protecției.

1.6 Comitetul propune să fie impusă obligația de a crea o agenție pentru interpreți, mai ales pentru cei de „rangul al doilea”, dat fiind că „marile nume” reușesc mereu să ajungă la un acord cu producătorii referitor la procentul pe care îl vor primi din vânzarea fonogramelor.

1.7 Comitetul consideră că trebuie încheiată o convenție scrisă între interpreți și membrii organismelor de gestiune colectivă care îi reprezintă, pentru a se garanta legalitatea administrării și colecțării drepturilor. În absența unei astfel de convenții, încheiată în mod individual, cu fiecare dintre cei în drept, consemnată în scris și datată, aceste organisme nu vor fi abilitate să recupereze sume, indiferent de mijloace, în numele unui beneficiar.

1.8 Pentru a asigura buna distribuire a resurselor, va trebui ca aceste organisme să nu aibă scop lucrativ și să fie pe deplin transparente în documentația privind colectarea și vărsarea drepturilor de autor.

1.9 Comitetul își exprimă totuși temerea că plățile efectuate din venituri provenite din surse secundare pot constitui o povară excesivă pentru cei obligați la plată. În mod concret, este necesar să se facă precizări la nivel comunitar, care apoi să fie transpuse în legislația statelor membre, referitoare la noțiunea de comunicare publică prin mijloace radiofonice și de televiziune, care poate fi înțeleasă ca reproducerea rezonabilă și redifuzarea, prin mijloace private, a unor executări publice preplătite.

1.10 Comitetul consideră că plata trebuie să fie echitabilă pentru ambele părți, deținători ai drepturilor de autor și plătitori. Trebuie îndepărtată imprecizia referitoare la plata echitabilă pentru cesionarea dreptului de închiriere a interpreților. Este inadmisibil să nu existe reglementări comunitare unice în acest sens și situația să fie lăsată la aprecierea discreționară a legiuitorului din fiecare stat membru, deoarece acesta, la rândul său, atribuie competențele organismelor de colectare, care fixează adesea tarife incontrollabile și, de multe ori, nejustificate.

1.11 Comitetul estimează că este necesar să se precizeze în mod clar că „utilizarea publică” este cea în cursul căreia utilizatorul exploatează o operă în scop lucrativ și în cadrul unei activități antreprenoriale care necesită sau justifică utilizarea menționată (a unei opere sonore, vizuale sau sonore și vizuale).

1.12 Ar trebui să se menționeze în special dacă opera este reprodușă sau difuzată cu ajutorul unui echipament sau prin transmisie directă, cu ajutorul discurilor optice sau al undelor magnetice (receptori), caz în care responsabilitatea difuzării publice (și a selecției) revine difuzorului, și nu utilizatorului; în acest caz, utilizatorul operelor nu este utilizatorul final și, prin urmare, nu se aplică noțiunea de executare publică.

1.13 Utilizarea mass-media nu poate reprezenta o executare publică primară atunci când retransmisia se efectuează din locuri precum restaurante, cafenele, autobuze, taxiuri etc., motiv pentru care aceasta trebuie scutită de obligația de plată a unor redevențe pentru drepturile de autor ale interpreților. Redevențele corespunzătoare fonogramelor au fost deja achitate de persoanele care dețin dreptul de a le face publice cu ajutorul echipamentelor cu fir sau fără fir. Ascultarea de fonograme la radio trebuie considerată o utilizare privată de către cetățean, indiferent că acesta se află acasă, la lucru, într-un autobuz sau într-un restaurant, dat fiind că nu poate fi în același timp în două locuri, iar redevența a fost plătită celor în drept de către posturile de radio, care sunt adevărații utilizatori.

1.14 Este necesar să fie scutite de plată sectoarele profesionale în activitatea cărora muzica sau imaginea nu joacă niciun rol în procesul de producție. În ceea ce privește sectoarele în care difuzarea de muzică sau de imagini are doar un rol secundar în exercitarea activității antreprenoriale, nu trebuie să li se ceară să plătească decât suma minimă fixată, care va fi stabilită în urma negocierilor dintre organismele de reprezentare colectivă a utilizatorilor și organismul unic de gestiune a drepturilor de autor.

1.15 Comitetul apreciază că, pentru a garanta că organismele de gestiune colectivă vor vărsa la rândul lor sumele interpreților, se impune constituirea unei agenții care, în cazul în care acestea întâmpină dificultăți, să acționeze ca un fond de garanție. Este vorba de introducerea clauzei de utilizare obligatorie, sub sancțiunea pierderii dreptului de utilizare [clauza UIOLI: „use-it-or-lose-it” („folosești sau pierzi”)] în contractele de înregistrare sonoră care sunt încheiate între interpreți și producători, ca și a principiului *tabula rasa* în cazul contractelor care acoperă perioada de prelungire dincolo de cei 50 de ani prevăzuți inițial.

1.16 Comitetul este îngrijorat în mod special să constate că, dintr-o perspectivă globală, legislația comunitară vizează protecția drepturilor de autor și a drepturilor conexe, dar nu le ia suficient în considerare pe cele ale utilizatorilor și ale consumatorilor finali. Într-adevăr, dacă se precizează că acțiunile de creație, artistice și de antreprenoriat constituie, într-o mare măsură, activități ce țin de profesiile liberale și, ca atare, trebuie ajutate și protejate, nu se păstrează aceeași abordare referitor la consumatori. Prin

urmare, este necesar să se atenueze divergențele dintre legislațiile naționale ale statelor membre, înlocuind cu amenzi administrative măsurile penale pe care unele state le prevăd pentru infracțiunea de neplată a drepturilor datorate.

1.17 Comitetul își exprimă acordul pentru modificarea articolului 3 alineatul (1), astfel încât să prevadă instituirea unei perioade de 85 de ani și propune aceeași perioadă și pentru cea de-a doua și cea de-a treia frază din articolul 3 alineatul (2). De asemenea, este de acord cu introducerea alineatului (5), referitor la principiul retroactivității directivei.

1.18 Comitetul cere Comisiei să țină seama de observațiile și propunerile sale, astfel încât jurisprudența existentă să fie îmbunătățită, iar statele membre să se conformeze directivelor și să ia măsurile legislative indispensabile pentru a le introduce în ordinea juridică internă.

2. Introducere

2.1 Regimul actual, care prevede o perioadă de protecție de 50 de ani, decurge din Directiva 2006/116/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind durata de protecție a drepturilor de autor și, în general, a anumitor drepturi conexe ale interpreților.

2.2 În plus, după cum se menționează în expunerea de motive a propunerii, sunt afectați de această situație artiștii renumiți, și, mai ales, cei care și-au cesionat drepturile exclusive producătorului de fonograme în schimbul unui plăți fixe. Bineînțeles, plățile care le revin în cadrul „remunerației unice echitabile” pentru difuzarea radiotelevizată de fonograme ar urma să înceteze.

3. Observații generale

3.1 Prezenta sesizare urmărește să modifice anumite articole din Directiva 2006/116/CE, care reglementează durata de protecție aplicabilă executării și fonogramelor, precum și să atragă atenția asupra unor măsuri suplimentare menite să asigure atingerea acestui obiectiv, dar și să expună diferite aspecte care vor contribui la realizarea mai eficientă a scopului urmărit, și anume să reducă disparitățile sociale dintre producători, interpreți renumiți și muzicieni independenți.

3.2 Exprimându-și preocuparea constantă pentru protecția drepturilor de autor ale interpreților și, în general, a drepturilor conexe, în special sub forma fonogramelor, CESE propune ca necesarul în acest domeniu să fie asigurat printr-o contribuție minimă în favoarea lor în perioada de prelungire a protecției.

4. Observații speciale

4.1 Ideea asupra căreia Comisia se axează în primul rând este prelungirea perioadei de protecție a drepturilor de autor ale interpreților.

4.2 Comitetul consideră că armonizarea între statele membre este indispensabilă pentru a se evita dificultățile de repartizare transfrontalieră a drepturilor de exploatare provenind din diferite țări ale Uniunii.

4.3 Comitetul este, de asemenea, convins că o creație muzicală cu text trebuie să fie considerată o singură și unică operă, protejată de o perioadă de protecție care se va încheia la 70 de ani de la decesul ultimului dintre autorii săi, dat fiind că protejarea la maxim a drepturilor de autor ale creatorilor este o soluție preferabilă unei reduceri a perioadei de protecție, care ar crea numeroase probleme.

4.4 În logica aprecierilor de mai sus, Comitetul propune ca perioada de protecție pentru fixarea executărilor să fie extinsă de la 50 la 85 de ani.

4.5 Pentru a întări efortul de protecție a interpreților anonimi care, în general, își cesionează drepturile de exploatare a fonogramelor în schimbul unei „remunerații echitabile” sau al unei sume fixe, este necesar să se elaboreze o normă în temeiul căreia producătorii de discuri să rezerve cel puțin 20 % din veniturile suplimentare provenite din vânzarea fonogramelor menționate, pe care decid să le folosească în perioada de prelungire a protecției

4.6 Pentru a concretiza obiectivul de mai sus, Comitetul apreciază că va fi necesară crearea unei agenții pentru interpreți, și mai ales, pentru cei „de rangul al doilea”.

4.7 Se propune ca administrarea și plata remunerațiilor să se efectueze prin intermediul organismelor de gestiune colectivă, care vor administra aceste „drepturi de remunerație secundară”. Ar trebui totuși să se ia anumite măsuri de precauție în ceea ce privește funcționarea și compoziția acestor organisme.

4.8 Comitetul crede că, în principiu, va trebui să fie încheiată o convenție scrisă între interpreți și membrii organismelor de gestiune colectivă care îi reprezintă, pentru a se garanta legalitatea administrării și colectării drepturilor.

4.9 Va trebui ca aceste organisme să nu aibă scop lucrativ și să fie pe deplin transparente în documentația privind colectarea și vărsarea drepturilor de autor. Comitetul consideră că aceste organisme, care ar trebui constituite cu respectarea normelor și legilor fiecărui stat, ar trebui să fie grupate în doar două categorii, reprezentându-i pe autori și, respectiv, pe interpreți. Comitetul este convins că existența unui număr mai mare, reprezentând o varietate de părți implicate, ar conduce la o situație confuză și imperativele de transparență și de control ar deveni, cu siguranță, mai complicate.

4.10 Interpreții obțin totuși venituri și din alte surse. Organismele de gestiune colectivă au fost constituite, în primul rând, în scopul de a administra „drepturile de remunerație secundară”, care sunt, în general, în număr de trei: a) remunerația echitabilă datorată pentru difuzarea radiotelevizată și comunicarea publică, b) redevențele pentru copiile private, c) remunerația echitabilă pentru cesionarea dreptului de închiriere a interpreților. Cu siguranță, aceste venituri vor crește datorită prelungirii perioadei de protecție de la 50 la 85 de ani.

4.11 Comitetul își exprimă totuși temerea că plățile efectuate din venituri provenite din surse secundare pot constitui o povară excesivă pentru cei obligați la plată; aceasta este, cu siguranță, o problemă fără legătură cu prelungirea perioadei de protecție. În mod concret, este necesar să se facă precizări la nivel comunitar, care apoi să fie transpuse în legislația statelor membre, referitoare la noțiunea de comunicare publică prin mijloace radiofonice și de

televiziune, care poate fi înțeleasă ca reproducerea rezonabilă și redifuzarea prin mijloace private a unor executări publice preplătite.

4.12 Comitetul consideră că a cere plata „remunerației echitabile” pentru redifuzarea unei executări deja protejate, mai ales când redifuzarea se face în mod clar în scopuri nelucrative, constituie o practică abuzivă și încurajează pirateria muzicală.

4.13 În plus, Comitetul este îngrijorat din cauza modului în care sunt gestionate resursele provenite din celelalte două surse de venituri ale artiștilor. Este vorba despre o chestiune care îi preocupă pe toți cei implicați în plata drepturilor de autor: în absența unei convenții scrise prealabile încheiate între cel în drept să primească acest venit suplimentar și reprezentantul său în cadrul organismului de gestiune colectivă, cum se poate garanta că acesta din urmă își va îndeplini efectiv obligația de a face vărsământul venitului suplimentar?

4.14 În afară de aceasta, este necesar să se îndepărteze imprecizia referitoare la remunerația echitabilă pentru cesionarea drepturilor de închiriere a interpreților. Comitetul consideră că remunerația trebuie să fie echitabilă pentru ambele părți, deținători ai drepturilor de autor respectiv responsabili de plata acestora. Pe de altă parte, ar trebui ca această remunerație echitabilă să fie determinată proporțional, aproximativ din cinci în cinci ani, în urma unei negocieri colective bilaterale.

4.15 Comitetul are convingerea că, acționând astfel, precum și prin reglementarea redevențelor pentru copiile private, mai ales în cazul profesioniștilor din domeniul divertismentului, care folosesc aceste copii în scopuri nu neapărat private, va fi posibil să se asigure un flux stabil al veniturilor reprezentând drepturi de remunerație secundară pe toată durata perioadei de prelungire a protecției, să se combată pirateria muzicală și să se mărească vânzările legale de fonograme pe internet.

4.16 Comitetul consideră că, pentru a garanta că, la rândul lor, organismele de gestiune colectivă vor vărsa sumele datorate interpreților, se impune înființarea unei agenții complementare care, în cazul în care acestea ar întâmpina dificultăți, să acționeze ca un fond de garanție și să fie în măsură să aloce sumele necesare.

4.17 De asemenea, Comitetul consideră că, dacă se dorește atingerea obiectivului urmărit de această sesizare, ar trebui introduse în directiva examinată și anumite măsuri însoțitoare. Mai exact, este vorba de introducerea clauzei de utilizare obligatorie, sub sancțiunea pierderii dreptului de utilizare (clauza UIOLI, „folosești sau pierzi”) în contractele de înregistrare sonoră încheiate între interpreți și producători, ca și a principiului *tabula rasa* pentru clauzele contractuale referitoare la perioada de prelungire, dincolo de cei 50 de ani prevăzuți inițial. În cazul în care a trecut un an de la prelungirea perioadei de protecție, drepturile pe care producătorul și executantul le dețin asupra fonogramei, dar și asupra fixării executării, devin caduce.

4.18 Considerând ca evident faptul că este prioritară protecția interpreților împotriva riscului ca interpretările lor să devină prizonierele unor fonograme din care producătorii, din cauza dificultăților, să nu difuzeze niciun exemplar în public, Comitetul apreciază că va fi necesar să se ia măsuri care să îi împiedice pe cei din urmă să arunce la gunoi munca celor dintâi și care ar putea consta în dispoziții de natură administrativă sau din categoria amenzi și sancțiuni.

4.19 Comitetul este, de asemenea, convins că, în măsura în care statele membre ale Uniunii dețin un vast patrimoniu de cântece populare, este necesară elaborarea unei reglementări speciale pentru acest tip de opere, dar și pentru altele asemănătoare, care pot fi considerate drept „opere orfane”, pentru a le aduce în domeniul public.

4.20 Comitetul este de acord cu menționarea, la articolul 10, a caracterului retroactiv al legislației pentru toate contractele în vigoare.

4.21 Comitetul este de acord, de asemenea, cu alineatele (3) și (6) de la articolul 10.

4.22 Comitetul își exprimă acordul în ceea ce privește dreptul la o remunerație anuală suplimentară pentru perioada de prelungire a protecției în contractele de cesionare sau atribuire ale artiștilor interpreți sau executanți.

4.23 Comitetul apreciază că un procent de 20 % din veniturile pe care producătorul le-a perceput pe durata întregului an anterior celui în care se face plata respectivei remunerații reprezintă o sumă suficientă pentru această retribuție suplimentară.

4.24 Comitetul nu este de acord cu propunerea care prevede ca statele membre să dispună de posibilitatea de a reglementa efectuarea plății remunerației suplimentare anuale de către organismele de gestiune colectivă.

4.25 Comitetul consideră indispensabilă semnarea unui contract scris între fiecare artist executant, considerat în mod individual, și reprezentanții organismului. Acest contract va preceda în mod obligatoriu colectarea drepturilor de către reprezentanți, în numele celui în drept. Va trebui ca în fiecare an aceste organisme să justifice, în fața unui organ unic și distinct, constituit din interpreți și producători, gestionarea veniturilor obținute din remunerațiile suplimentare, obținute datorită prelungirii perioadei de protecție.

4.26 Comitetul aderă atât la dispoziția tranzitorie a articolului 10, cât și la cea referitoare la exploatarea fonogramelor de către interpret.

4.27 Comitetul consideră indispensabilă dispoziția uniformizată conform căreia anumiți producători, și anume cei al căror venit anual nu depășește pragul de 2 milioane de euro, sunt scutiți de obligația de a rezerva 20 %. Ar trebui, cu siguranță, să fie supuși unui control anual, pentru a se stabili cine intră în această categorie.

4.28 Comitetul este îngrijorat de faptul că – în absența dispozițiilor legislative care să reglementeze în prealabil modul de repartizare a resurselor, controlul distribuirii lor, facturile justificative, eventualul faliment al organismului, situațiile în care cei în drept decedază ori renunță la remunerația lor sau problema contractelor încheiate între ei și organismele de gestiune colectivă, chestiunea controlului celor din urmă și a altor numeroase aspecte juridice – adoptarea directivei în cauză, mai ales referitor la gestionarea și vărsarea în cont a 20 % din veniturile suplimentare, va crea numeroase probleme de aplicare, fără a aduce într-adevăr o soluție de reechilibrare a condițiilor oferite interpreților consacrați și a regimului acordat interpreților anonimi.

4.29 Rezolvarea problemei de reechilibrare nu se limitează doar la prelungirea perioadei de protecție, ci presupune și încheierea de contracte rezonabile, în conformitate cu clauza care obligă la utilizarea unui drept, sub sancțiunea pierderii sale definitive. Comitetul consideră că este indispensabil să se adopte, în același timp cu propunerea de modificare a directivei, un dispozitiv juridic care va permite evitarea imobilizării interpretărilor pe o perioadă de 50 de ani. Înainte de transpunerea directivei modificate în ordinea juridică a statelor membre, trebuie neapărat adoptate dispoziții complementare, în special pentru a reglementa modalitățile de plată către cei în drept.

4.30 Comitetul consideră că, pentru a evita generalizările și interpretările contradictorii, este necesar să se definească în mod clar noțiunea de publicare a unei fonograme. O altă problemă care apare este situația în care o fonogramă este oferită simultan publicului de către interpreți diferiți, în special de muzicieni independenți, care nu și-au cesionat drepturile producătorului în cauză, indiferent dacă este vorba de difuzare prin mass-media, de repetarea cântecelor în cadrul concursurilor sau de difuzarea pe internet.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Consiliului privind cadrul legal comunitar aplicabil infrastructurilor europene de cercetare (ERI)

COM(2008) 467 final – 2008/0148 (CNS)

(2009/C 182/08)

Raportor: **dl STANTIĆ**

La 5 septembrie 2008, în conformitate cu articolul 172 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul Uniunii Europene a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Consiliului privind cadrul legal comunitar aplicabil infrastructurilor europene de cercetare (ERI)

COM(2008) 467 final – 2008/0148 (CNS).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 ianuarie 2009. Raportor: dl STANTIĆ.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 15 ianuarie 2009), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 149 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Infrastructurile de cercetare de vârf reprezintă unul dintre principalii piloni ai dezvoltării viitoare a Spațiului european de cercetare.

1.2 Crearea unei infrastructuri europene de cercetare competitive, de clasă mondială, și funcționarea acesteia depășesc, de obicei, capacitățile și potențialul de utilizare ale statelor membre UE. De aceea, tocmai în acest domeniu, acțiunile comune aduc o valoare adăugată europeană deosebit de mare. Atractivitatea unor astfel de infrastructuri conduce la o interconectare și o colaborare mai puternice în cadrul Spațiului european de cercetare și permite să se reducă fragmentarea care există încă.

1.3 În consecință, CESE sprijină foaia de parcurs propusă de Forumul strategic european privind infrastructurile de cercetare (ESFRI) pentru dezvoltarea a 44 de noi infrastructuri de cercetare de interes paneuropean de mari dimensiuni, în următorii 10-20 de ani.

1.4 Este puțin probabil ca o bază juridică adecvată pentru dezvoltarea unei infrastructuri de cercetare de clasă mondială și de interes paneuropean să poată fi găsită în cadrele juridice existente la nivelul fiecărui stat membru. În consecință, CESE sprijină regulamentul propus privind cadrul comunitar unitar pentru ERI, care poate înlesni și accelera punerea în aplicare a proiectelor propuse de ESFRI.

1.5 Noi infrastructuri de cercetare de clasă mondială pot întări considerabil atractivitatea Spațiului european de cercetare (ERA) și preveni exodul creierelor din Europa. Cu toate acestea, concentrarea unor infrastructuri de mari dimensiuni exclusiv în țările dezvoltate va atrage, pe termen scurt cel puțin, cercetători din întreaga Europă. Acest efect potențial negativ pentru anumite țări poate fi compensat, pe termen lung, prin garantarea faptului

că ERI vor fi bine repartizate geografic și că accesul la ele va fi cât mai liber posibil.

1.6 CESE solicită statelor membre să urmeze inițiativa ESFRI și a Comisiei și să elaboreze propriile lor foi de parcurs pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de cercetare cât mai repede posibil.

1.7 Comitetul sprijină scutirea propusă de taxa pe valoare adăugată și de accize pentru ERI, deoarece aceasta le sporește atractivitatea și le oferă un avantaj concurențial față de alte proiecte similare din lume.

1.8 CESE recomandă Comunității să contribuie mai activ la cofinanțarea ERI prin creșterea fondurilor din cadrul celui de-al 8-lea Program-cadru de cercetare și dezvoltare. Obținând posibilitatea de influențare a deciziilor în calitate de coproprietar, Comunitatea va fi într-o poziție mai bună pentru a garanta o distribuție geografică mai extinsă a ERI și pentru a oferi acces liber unui cerc cât mai larg posibil de cercetători europeni.

1.9 Comitetul recomandă acordarea unei mai mari priorități, în cadrul politicii europene de coeziune și a instrumentelor sale financiare – fondurile structurale -, dezvoltării de noi instalații de cercetare și inovare. De asemenea, solicită Comisiei și statelor membre să dezvolte instrumente politice suplimentare pentru a stimula sectorul privat să investească mai mult în infrastructura de cercetare.

1.10 Comitetul dorește să atragă atenția asupra costurilor de funcționare și întreținere a ERI, odată încheiată investiția inițială. Aceste costuri, care pot atinge anual un nivel de până la 20 % din valoarea investiției, reprezintă o amenințare potențială la adresa ideii de acces liber pentru cercetătorii din țări care nu sunt membre ale unei ERI. Prin urmare, ar fi oportun să se includă în cel de-al 8-lea Program-cadru pentru cercetare-dezvoltare cofinanțarea funcționării curente din fonduri europene.

2. Introducere

2.1 Înființarea unui Spațiu european de cercetare (ERA) a reprezentat scopul principal al tuturor măsurilor comunitare în materie de cercetare și dezvoltare începând cu anul 2000 (1). În perioada care a urmat, statele membre au lansat numeroase inițiative în acest domeniu. Cu toate acestea, o întreagă serie de bariere la nivel național și instituțional împiedică realizarea scopului final, care este introducerea celei de-a „cincea libertăți” în Europa, libera circulație a cunoașterii. Una dintre problemele majore ale Europei în domeniul științei și cercetării este fragmentarea acestuia, lucru care împiedică Europa să-și exploateze pe deplin potențialul de cercetare.

2.2 Fără îndoială, infrastructura de cercetare de vârf reprezintă unul dintre principalii piloni ai dezvoltării viitoare a ERA (2), deoarece:

- cultivă excelența în știință;
- face posibilă desfășurarea unor activități de cercetare fundamentală și aplicată competitive la nivel global;
- atrage cei mai buni cercetători;
- stimulează inovarea în industrie și promovează transferul de cunoștințe;
- contribuie la integrarea europeană;
- generează o mai mare valoare adăugată europeană.

2.3 Una dintre caracteristicile infrastructurilor europene de cercetare de mari dimensiuni constă în faptul că investițiile și costurile de funcționare ridicate pe care acestea le implică, precum și abilitatea de a exploata pe deplin capacitățile depășesc posibilitățile statelor membre individuale. Acest lucru înseamnă că, destul de frecvent, centrele europene de excelență nu pot atinge masa critică. De asemenea, unele suferă și din lipsa unor rețele adecvate și a cooperării. În ciuda acestor deficiențe, Europa a reușit în trecut să creeze un număr de proiecte paneuropene importante de clasă mondială, cum ar fi CERN, ITER, EMBO, ESA, ESRF (3) și altele.

2.4 Propunerea de regulament COM(2008) 467 final, care este subiectul acestui aviz, este una dintre cele cinci inițiative ale Comisiei care au fost planificate pentru 2008 și care au ca scop accelerarea semnificativă a creării unui Spațiu european de cercetare (ERA) (4).

(1) În 2000, Comisia a publicat prima sa comunicare în acest domeniu, „Către un Spațiu european de cercetare”.

(2) Consiliul Concurenței (Piața internă, industrie și cercetare), 29-30 mai 2008.

(3) CERN – *The European organisation for Nuclear Research (Organizația Europeană pentru Cercetare Nucleară)*, ITER – *International Fusion Energy Organisation (Organizația Internațională pentru Dezvoltarea Energiei prin Fuziune)*, EMBO – *European Molecular Biology Organisation (Asociația Europeană de Biologie Moleculară)*, ESA – *European Space Agency Agenția Spațială Europeană*, ESRF – *European Synchrotron Radiation Facility (Centrul European de Radiații Obținute prin Sincotron)*.

(4) Celelalte inițiative/politici sunt: Programarea comună în domeniul cercetării, Parteneriatul european pentru cercetători, Gestionarea priorităților intelectuale și Deschiderea largă a ERA înspre lume.

2.5 Propunerea ar trebui să contribuie la îndeplinirea obiectivelor Agendei de la Lisabona, întrucât ar accelera investițiile publice și private în cercetare, care se află încă cu mult în urma obiectivului de 3 % din PIB până în 2010 (în prezent, acestea reprezintă 1,7-1,8 % din PIB în medie). Propunerea ar oferi o bază pentru consolidarea atât de necesară a infrastructurilor europene de cercetare. Aceasta va consolida ERA și va spori competitivitatea întreprinderilor europene.

3. Context

3.1 Deja în 2002, Consiliul European, care încerca să abordeze cu mai mult succes numeroasele provocări întâmpinate în domeniul infrastructurii de cercetare, a pus bazele Forumului strategic european privind infrastructurile de cercetare (ESFRI) (5), cu mandatul de a elabora o foaie de parcurs pentru proiectarea și construirea unei noi generații de infrastructuri de interes paneuropean de mari dimensiuni.

3.2 ESFRI, în colaborare cu Comisia și în urma unor consultări extinse (cu 1 000 de experți de înalt nivel), a identificat 35 de proiecte paneuropene (6) care vor veni în întâmpinarea nevoii de infrastructuri de cercetare la scară largă în următorii 10-20 de ani (7).

3.3 Foaia de parcurs prevede noi infrastructuri de cercetare vitale, de mărimi și valori diferite, care vor acoperi o mare varietate de domenii de cercetare, de la științe sociale și științele naturii, până la sisteme electronice pentru arhivarea publicațiilor științifice și baze de date (8). Valoarea estimată a tuturor proiectelor depășește 20 de miliarde EUR.

3.4 În cursul identificării factorilor care ar putea obstructiona înființarea unei infrastructuri de cercetare paneuropene de clasă mondială, ESFRI a subliniat, în afară de restricțiile financiare și organizaționale, și lipsa unui cadru sau a unor structuri juridice, la nivel european, care să facă posibilă punerea în practică a unor parteneriate internaționale de o manieră directă și eficientă. În prezent, partenerii care doresc să coopereze la dezvoltarea unei infrastructuri comune de cercetare trebuie, mai întâi, să se pună de acord asupra bazei juridice naționale (9) pe care intenționează să o folosească (sau trebuie să recurgă la un acord internațional), aceasta provocând probleme administrative suplimentare.

(5) ESFRI – Forumul strategic european privind infrastructurile de cercetare, <http://cordis.europa.eu/esfri/home.html>

(6) Foaia de parcurs europeană pentru infrastructurile de cercetare, raport 2006, <http://cordis.europa.eu/esfri/roadmap.html>. Foaia de parcurs a fost completată în 2008 (au fost adăugate în special proiecte în domeniile științelor medicale, biologice și ale mediului) și în prezent include în total 44 de proiecte.

(7) Foaia de parcurs europeană pentru infrastructuri de cercetare, Raport 2006, <http://cordis.europa.eu/esfri/roadmap.html>

(8) Proiectele de infrastructură acoperă șapte domenii științifice diferite: științe sociale și umaniste, științe ale mediului, energie, științe biomedicale și ale vieții, științele materialelor, astronomie – astrofizică – fizică nucleară și a particulelor, calcul și prelucrarea datelor.

(9) De exemplu: în Franța „société civile”, în Germania „GmbH”, în Regatul Unit „limited liability company (Ltd)” sau în Țările de Jos „stichting” („fundatie”).

3.5 ESFRI a atras, așadar, atenția asupra necesității de a elabora un cadru juridic comunitar specific pentru înființarea unor infrastructuri europene de cercetare (numite în continuare ERI), care să implice mai multe state membre.

3.6 Definiția termenului ERI: termenul se aplică obiectelor, instalațiilor, surselor și serviciilor pe care le utilizează comunitatea oamenilor de știință pentru a realiza o cercetare de vârf. Acestea includ echipament științific, surse bazate pe cunoaștere (colecții științifice, arhive, date științifice structurate), infrastructură bazată pe tehnologia informației și comunicațiilor, precum și orice alte resurse unice, esențiale pentru excelența în cercetare. O asemenea infrastructură de cercetare poate fi amplasată fie „într-un singur loc”, fie „dispersată” (rețea organizată de surse).

4. Propunerea Comisiei

4.1 Ajungând la concluzia că instrumentele legale actuale, care se bazează pe legislații naționale diferite, nu pot satisface nevoile unor noi infrastructuri paneuropene și la inițiativa statelor membre, Comisia a elaborat o propunere de regulament al Consiliului privind un cadru legal comunitar pentru ERI, în temeiul articolului 171 din Tratatul CE.

4.2 Principalul scop al legislației propuse este acela de a oferi statelor membre și țărilor terțe implicate în Programul-cadru comunitar pentru cercetare și dezvoltare posibilitatea de a înființa și opera în comun instalații de cercetare de interes paneuropean.

4.3 ERI are personalitate juridică prin membrii săi (este nevoie de cel puțin trei state membre; se pot alătura și țări terțe și organizații interguvernamentale) și beneficiază de personalitate juridică deplină în toate statele membre. Regulamentul stabilește cadrul juridic al cerințelor și proceselor necesare pentru a înființa o ERI.

4.4 ERI are statut de organizație internațională în conformitate cu directivele privind taxa pe valoare adăugată, accizele și achizițiile publice. Astfel, este scutită de plata TVA și a accizelor, iar achizițiile sale publice nu intră sub incidența prevederilor Directivei privind achizițiile publice ⁽¹⁰⁾.

4.5 ERI poate fi cofinanțată prin instrumentele financiare ale politicii de coeziune, în conformitate cu Regulamentul Consiliului ⁽¹¹⁾ de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de coeziune.

5. Considerații generale

5.1 CESE consideră că noul instrument juridic propus, care vine în completarea instrumentelor juridice existente, va facilita și va

promova procesul decizional cu privire la noile infrastructuri de interes paneuropean și, astfel, va ajuta la accelerarea procesului de înființare a ERA și la atingerea obiectivelor Strategiei de la Lisabona.

5.2 CESE salută angajamentul clar și hotărât al Comisiei și al statelor membre în favoarea armonizării dezvoltării actuale a infrastructurii europene de cercetare. Numai în acest fel va fi posibilă punerea în aplicare a foii de parcurs, așa cum a fost propusă de ESFRI.

5.3 Dezvoltarea unei noi infrastructuri de cercetare la cel mai înalt standard din lume poate contribui semnificativ la atractivitatea globală a Spațiului european de cercetare. Aceasta joacă un rol vital în eforturile de a păstra și de motiva într-un grad mai mare cei 400 000 de tineri cercetători foarte talentați de care Europa are nevoie pentru a atinge ținta de 3 % investiții în știință și dezvoltare. În plus, infrastructura de cercetare de vârf poate atrage cercetători talentați și cu înaltă calificare din întreaga lume.

5.4 Din cauza caracterului extrem de costisitor al proiectelor propuse de infrastructuri de cercetare ⁽¹²⁾, posibilitățile țărilor mai mici sau a celor mai puțin dezvoltate de a găzdui infrastructuri majore de cercetare sau de participa la acestea, sunt, realist vorbind, destul de limitate. Viitoarele infrastructuri de mari dimensiuni vor fi foarte probabil amplasate în țările cele mai dezvoltate, ceea ce ar putea exacerba, pe termen scurt, exodul creierelor în interiorul UE. Pe termen lung, riscul ca acest lucru să se întâmple ar trebui să se diminueze deoarece 28 dintre cele 44 de proiecte pe lista ESFRI sunt clasificate ca „infrastructuri distribuite”, cu alte cuvinte, infrastructuri care implică o rețea în Europa sub o formă sau alta. Aceasta face mai probabilă participarea țărilor mai mici și mai puțin dezvoltate. Pentru a garanta că această participare se concretizează, CESE solicită acordarea unui larg acces cercetătorilor la astfel de infrastructuri. Este, de asemenea, important să se creeze cât mai multe legături posibil între personalul științific, tehnic și administrativ din cadrul unor astfel de structuri dispersate.

5.5 Aproximativ 15 % dintre cercetătorii care lucrează în institutele de cercetare europene colaborează cu sectorul industrial în folosirea infrastructurii de cercetare. În consecință, dezvoltarea unei noi infrastructuri de cercetare poate genera cerere suplimentară, numeroase efecte de *spin-off* și poate oferi un stimulent suplimentar pentru transferul de cunoștințe și tehnologie către industrie. Poate contribui și la atingerea obiectivului de la Barcelona privind creșterea investițiilor private în cercetare și dezvoltare la 2 % din PIB.

5.6 Planul european de redresare economică lansat de Comisie la 26 noiembrie 2008 pentru atenuarea impactului economic al crizei financiare menționează în mod explicit cercetarea și dezvoltarea. Lista măsurilor pe termen lung prevăzute de acest plan include și așa-zisele „investiții inteligente”. Comisia pune un accent special pe acestea și solicită statelor membre și sectorului privat să investească mai mult în cercetare, dezvoltare, inovare și educație. CESE subliniază efectele pozitive ale investițiilor în infrastructura de cercetare. Valoarea comercială potențială a investițiilor este de peste 10 miliarde EUR, ceea ce poate ajuta la păstrarea unui mare număr de locuri de muncă în întreprinderile care ar urma să fie responsabile de realizarea proiectelor de infrastructură. Ar acționa și ca un stimulent pozitiv pentru o tranziție mai rapidă către societatea bazată pe cunoaștere.

⁽¹⁰⁾ Directiva Consiliului 2006/112/SE din 28.11.2006 articolul 151 alineatul (1) litera (b), Directiva Consiliului 92/12/CEE din 25.2.1992 articolul 23 alineatul (1) și Directiva PE și a Consiliului 2004/18/CE din 31.03.2004 articolul 15 litera (c).

⁽¹¹⁾ Regulamentul Consiliului 1083/2006 din 11.7.2006.

⁽¹²⁾ Valoarea estimată medie a ERI individuale este între 500 de milioane EUR și 1 miliard EUR.

5.7 Foia de parcurs europeană privind infrastructurile de cercetare este un excelent punct de pornire pentru foile de parcurs naționale. Comitetul observă că anumite state membre nu privesc aceste inițiative cu suficientă seriozitate. Prin urmare, le invită să recupereze ocaziile pierdute cât mai repede posibil și să urmeze inițiativele ESFRI și pe cele ale Comisiei.

5.8 În cadrul viitoarei finanțări a infrastructurii de cercetare, accentul se va pune în continuare pe finanțarea din partea statelor membre. Din acest motiv, este importantă coordonarea acestor finanțări. Doar în acest mod va fi posibil să se atingă masa critică, să se asigure faptul că investițiile sunt eficiente și să se garanteze specializarea adecvată și excelența științifică în cadrul infrastructurilor.

5.9 În ciuda creșterii fondurilor alocate infrastructurii de cercetare în cadrul celui de-al 7-lea Program-cadru și a opțiunilor puse la dispoziție în cadrul politicii de coeziune, bugetul UE nu este nici pe departe suficient pentru a garanta punerea în aplicare a planurilor ambițioase. CESE atrage atenția că este nevoie de o mai mare sinergie între cel de-al 7-lea Program-cadru și fondurile structurale în privința finanțării infrastructurii de cercetare. De asemenea, solicită Comisiei și statelor membre să dezvolte instrumente politice suplimentare pentru a stimula sectorul privat să realizeze investiții mai mari în infrastructura de cercetare. Un angajament mai vast din partea BEI (de exemplu, sub forma unui sprijin prin „mecanismul de finanțare cu partajarea riscurilor”) și a altor instituții financiare este, și el, de dorit.

5.10 Comitetul recomandă acordarea unei mai mari priorități, în cadrul politicii europene de coeziune și a instrumentelor sale financiare – fondurile structurale –, dezvoltării de noi instalații de cercetare și inovare. Acesta invită guvernele statelor membre să înceapă să folosească în mai mare măsură fondurile structurale pentru a-și moderniza și extinde instalațiile de cercetare. În special în noile state membre, fondurile europene rămân neutilizate din cauză că guvernele nu asigură participarea financiară necesară sau nu acordă suficientă prioritate îmbunătățirii instalațiilor de cercetare. În consecință, mulți oameni de știință își părăsesc țara din cauza posibilităților de cercetare insuficiente. De aceea, progresele în acest domeniu sunt cruciale, dacă vrem să rezolvăm cu succes problema exodului creierelor în interiorul Europei.

6. Observații speciale

6.1 Comitetul sprijină propunerea de scutire de la plata taxei pe valoare adăugată, deoarece aceasta poate crește semnificativ atractivitatea ERI. De asemenea, le poate oferi acestora un avantaj competitiv în comparație cu alte proiecte din alte părți ale lumii. De aceea, sprijinim ideea de garantare a unei scutiri de taxe cât mai mari posibil pentru ERI (în cadrul reglementărilor privind ajutoarele de stat). Multe infrastructuri de cercetare existente care

îndeplinesc criteriile de clasificare ca „organizații internaționale” în temeiul directivelor relevante beneficiază deja de scutiri de TVA și accize. Cu toate acestea, procedura actuală implică negocieri extinse și complicate și cauzează întârzieri în crearea infrastructurii, precum și o incertitudine legală și financiară considerabilă. O scutire automată pentru ERI, așa cum se prevede în regulament, ar elimina obstacole majore din calea dezvoltării și funcționării infrastructurilor de cercetare din Europa.

6.2 CESE recomandă să se ia în considerare în mod serios posibilitatea unei participări mai active a Comunității la finanțarea ERI. Obținând posibilitatea de influențare a deciziilor prin finanțări direcționate, Comunitatea poate garanta o distribuție geografică mai echilibrată a ERI, precum și un acces mai facil pentru acele țări care nu sunt membri direcți. Cu toate acestea, pentru aplicarea unei astfel de politici, este necesar să se asigure, în cadrul celui de-al 8-lea Program-cadru privind cercetarea și dezvoltarea, finanțare suplimentară alocată în mod expres acestui scop.

Comitetul nu vede niciun motiv pentru care Europa nu ar trebui să adopte același mod de abordare a infrastructurii de cercetare ca și în cazul cofinanțării pentru alte infrastructuri europene (de exemplu șosele, căi ferate, rețele de alimentare cu energie electrică, conducte de gaz etc.).

6.3 Comitetul dorește să atragă atenția asupra problemei costurilor de funcționare și întreținere, odată încheiată investiția inițială. Conform unor estimări, acestea pot atinge un nivel de până la 20 % din valoarea investiției, anual. Aceste costuri sunt adesea neglijate în studiile de investiții și pot împiedica semnificativ buna funcționare pe termen lung a infrastructurilor de cercetare. Prin urmare, Comitetul recomandă includerea posibilității de cofinanțare a funcționării curente a infrastructurilor de cercetare din fonduri europene în cel de-al 8-lea Program-cadru pentru cercetare-dezvoltare.

6.3.1 Cu privire la tema costurilor de operare, CESE recomandă ca impunerea unor taxe de utilizare rezonabile pentru folosirea în comun a infrastructurii să fie considerată drept „activitate economică limitată” (art. 2).

6.4 Comitetul subliniază importanța accesului liber la toate ERI pentru un cerc cât mai larg de cercetători și oameni de știință europeni. Nu ar fi corect ca, în practică, accesul să fie restrâns la țările membre ale unei ERI sau să fie bazat exclusiv pe capacitatea de a plăti. Propunerea de participare în coproprietate a Comunității, așa cum apare la punctul 6.2, ar facilita, de asemenea, accesul liber și, astfel, ar contribui la o mai bună integrare în spațiul european de cercetare.

6.5 La dezvoltarea și utilizarea unei infrastructurii de vârf, este important să se țină seama și de protecția proprietății intelectuale. Problemele potențiale ar trebui rezolvate în mod responsabil și la timp.

Bruxelles, 15 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind echipamentele tehnice de aplicare a pesticidelor, de modificare a Directivei 2006/42/CE din 17 mai 2006 privind echipamentele tehnice

COM(2008) 535 final – 2008/0172 (COD)

(2009/C 182/09)

Raportor unic: **dl JÍROVEC**

La 24 septembrie 2008, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind echipamentele tehnice de aplicare a pesticidelor, de modificare a Directivei 2006/42/CE din 17 mai 2006 privind echipamentele tehnice

COM(2008) 535 final – 2008/0172 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 ianuarie 2009. Raportor: dl JÍROVEC.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 192 de voturi pentru, 0 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE își exprimă deplinul acord cu documentul prezentat de Comisie.

1.2 Comitetul este de acord cu modificările care vizează o mai bună protecție a sănătății și o siguranță sporită, precum și o abordare mai eficientă din punctul de vedere al mediului, în cazul utilizării echipamentelor de aplicare a pesticidelor în întregul spațiu comunitar și în cel al SEE.

1.3 Rezervele sale se referă la aspectele insuficient de clare privind consecințele pe care textul propus le are pentru ocuparea forței de muncă în statele care nu au transpus încă cerințele directivei în prevederi ale dreptului lor intern.

2. Introducere

2.1 Parlamentul European și Consiliul au recunoscut, în decizia de instituire a celui de-al șaselea Program comunitar de acțiune pentru mediu, că ar trebui reduse și mai mult efectele nefaste ale pesticidelor asupra sănătății oamenilor și asupra mediului.

2.2 În perioada scursă de atunci, Comisia Europeană a adoptat strategia denumită în continuare „strategie tematică” și a prezentat o propunere de Directivă a Parlamentului European și Consiliului de instituire a unui cadru de acțiune comunitară privind gestionarea principalelor aspecte legislative ale punerii sale în aplicare (denumită în continuare „directiva-cadru”). Strategia tematică stabilește următoarele cinci obiective principale:

- reducerea la minimum a riscurilor pentru sănătate și mediu determinate de utilizarea pesticidelor;
- îmbunătățirea controalelor privind utilizarea și distribuția pesticidelor;
- înlocuirea celor mai periculoase pesticide cu alternative mai sigure;

— încurajarea practicilor agricole care utilizează cantități limitate de pesticide sau care nu utilizează pesticide;

— instituirea unui sistem transparent de raportare și monitorizare a progreselor realizate.

2.3 Directiva-cadru propusă prevede obligația impusă statelor membre de a institui un sistem de întreținere și control regulat pentru echipamentele utilizate, în conformitate cu primul obiectiv al strategiei tematice.

3. Contextul general

3.1 Propunerea are obiectivul de a garanta că echipamentele tehnice noi de aplicare a pesticidelor nu pun în pericol mediul în mod inutil. Ca atare, propunerea introduce cerințe esențiale suplimentare în materie de protecție a mediului, pe care noile echipamente tehnice de aplicare a pesticidelor trebuie să le respecte înainte de a fi introduse pe piață și/sau puse în funcțiune în Comunitate.

3.2 Armonizarea cerințelor pentru astfel de echipamente tehnice reprezintă o condiție necesară pentru garantarea unui înalt nivel de protecție, asigurând, în același timp, libera circulație a acestor produse în cadrul Comunității.

3.3 Această directivă abrogă Directiva 98/37/CE și va intra în vigoare la 29 decembrie 2009.

3.4 Propunerea este în întregime conformă obiectivelor și scopurilor celui de-al șaselea Program comunitar de acțiune pentru mediu, Strategiei Uniunii Europene pentru dezvoltare durabilă, Strategiei de la Lisabona și Strategiei tematice privind utilizarea durabilă a pesticidelor.

3.5 Propunerea este, de asemenea, conformă cu Acordul inter-instituțional pentru o mai bună legislație.

3.6 Propunerea se bazează pe Comunicarea Comisiei din iulie 2002, intitulată „Către o strategie tematică privind utilizarea durabilă a pesticidelor” și cu privire la care Comitetul Economic și Social și-a exprimat o opinie pozitivă.

3.7 Propunerea se sprijină pe răspunsurile la analiza de impact realizată în cadrul consultării finale, care au confirmat, în legătură cu echipamentele noi de aplicare a pesticidelor, necesitatea stabilirii unor cerințe de protecție a mediului pentru echipamentele tehnice noi de aplicare a pesticidelor, și cărora acestea trebuie să li se conformeze înainte de introducerea pe piață și/sau punerea lor în funcțiune.

3.8 În evaluarea impactului, directiva abordează controlul și certificarea, definite mai precis, și stabilește ca singură opțiune de atingere a obiectivului introducerea la nivel comunitar a unui sistem obligatoriu de certificare pentru noile echipamente de aplicare a pesticidelor.

3.9 Consultantul extern (BiPRO) a analizat posibilele efecte și estimează că armonizarea va ridica standardele pentru noile echipamente din punctul de vedere al protecției mediului. Creșterea costurilor va fi repartizată în mod inegal, dat fiind că anumiți producători îndeplinesc deja cerințele impuse de normele și de sistemele de certificare. Cât privește armonizarea, aceasta constituie un avantaj pentru că garantează concurența loială în cadrul pieței interne.

4. Aspecte juridice

4.1 Propunerea introduce noi cerințe în materie de protecție a mediului. Aceste cerințe esențiale suplimentare sunt dispoziții obligatorii care au scopul de a garanta faptul că produsele nu pun în pericol mediul în mod inutil.

4.2 Temeiul juridic al propunerii este articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, care stabilește principiile înființării pieței interne. Această directivă garantează libera circulație a echipamentelor care intră sub incidența domeniului său de aplicare.

4.3 Principiul subsidiarității se aplică în măsura în care propunerea nu este de competența exclusivă a Comunității.

4.4 Anumite state membre au introdus deja cerințe obligatorii de protecție a mediului și proceduri de evaluare a conformității pentru echipamentele de aplicare a pesticidelor. Altele au anunțat proiecte de regulamente în acest domeniu. Dacă cerințele ar continua să fie stabilite prin intermediul unui sistem voluntar de certificare, s-ar ajunge la o multiplicare a regulilor și a procedurilor naționale divergente. Aceasta ar putea avea ca rezultat costuri nejustificate pentru industrie și în obstacole în calea liberei circulații a mărfurilor în cadrul Comunității.

4.5 Armonizarea cerințelor reprezintă singura modalitate de a atinge obiectivului urmărit de protecție a mediului, concomitent

cu asigurarea unui nivel echivalent de protecție în întreaga Comunitate, a concurenței loiale între producători și a liberei circulații a mărfurilor în cadrul pieței interne.

4.6 Propunerea este conformă cu principiul subsidiarității.

4.7 Prezenta propunere nu excede ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului său și, ca atare, este conformă cu principiul proporționalității, definit la articolul 5 din tratat.

4.8 Pentru producătorii de echipamente de aplicare a pesticidelor, directiva determină reducerea la minimum a sarcinilor administrative.

4.9 Textul este, de asemenea, conform cu Acordul interinstituțional pentru o mai bună legiferare.

4.10 Propunerea nu are nicio consecință asupra bugetului Comunității.

4.11 Li se cere statelor membre să comunice Comisiei textul dispozițiilor din dreptul intern care transpun directiva, precum și un tabel de corespondențe între aceste dispoziții și prezenta directivă.

4.12 Actul propus se referă la o problemă a SEE și, prin urmare, ar trebui extins la Spațiul Economic European.

5. Explicație

5.1 Cerințele privind protecția mediului sunt limitate la echipamentele tehnice de aplicare a pesticidelor și la riscurile pentru mediu, cărora li se aplică noile cerințe esențiale propuse în anexa I la directivă.

5.2 Includerea protecției mediului în noua definiție a „cerințelor esențiale de protecție a sănătății și siguranței” evită necesitatea modificării numeroaselor referiri la cerințele esențiale de protecție a sănătății și siguranței din directivă.

5.3 Obiectivul protecției mediului este menționat și în modificările propuse la articolul 4 alineatul (1), la articolul 9 alineatul (3) și la articolul 11 alineatul (1).

5.4 Producătorii de echipamente de aplicare a pesticidelor au obligația de a estima riscurile producerii de daune mediului.

5.5 Directiva definește echipamentele tehnice de aplicare a pesticidelor care intră în sfera sa de aplicare.

5.6 Directiva stabilește principalele cerințe avute în vedere pentru reducerea la minimum a daunelor provocate mediului.

5.7 Noile cerințe esențiale propuse vor trebui însoțite de specificații tehnice cuprinse în normele armonizate pentru diferitele categorii de echipamente destinate aplicării pesticidelor. Ca atare, Comisia va mandata în acest sens organismele europene de standardizare.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și al Consiliului privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării) (reformare)

COM(2007) 844 final – 2007/0286 (COD)

(2009/C 182/10)

Raportor: **dl BUFFETAUT**

La 25 februarie 2008, în conformitate cu articolul 175 alineatul (1) din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării) (reformare)

COM(2007) 844 final – 2007/0286 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 octombrie 2008. Raportor: dl BUFFETAUT.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 152 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Introducere

1.1 Textul înaintat Comitetului Economic și Social European este prezentat ca o reformare a actualei directive. Este vorba, în realitate, de mai mult decât o simplă revizuire sau o modificare superficială a textului în vigoare. Comisia susține că această reformare se înscrie în logica de simplificare din contextul inițiativei „o mai bună legiferare”, afirmație pe care unii o contestă. Principalele obiective ale propunerii de directivă sunt:

- de natură ecologică: protecția eficientă a mediului printr-o abordare integrată, luând în considerare ansamblul factorilor de mediu;
- de natură economică: armonizarea procedurilor și a practicilor, astfel încât să se evite denaturarea concurenței.

2. Obiectivele Comisiei

2.1 Comisia recunoaște că s-a înregistrat o reducere a emisiilor poluante în cursul ultimelor decenii, dar o consideră insuficientă și dorește să meargă și mai departe în ceea ce privește combaterea acestor emisii.

2.2 Aproximativ 52 000 instalații din Uniunea Europeană intră sub incidența Directivei privind prevenirea și controlul integrat al poluării (IPPC); cu toate acestea, în pofida eforturilor depuse, volumul emisiilor poluante depășește cu mult obiectivele stabilite de Strategia tematică privind poluarea atmosferică.

2.3 Poluarea cauzată de activitatea industrială contribuie într-o măsură semnificativă la impactul negativ asupra sănătății și

mediului. În jur de 83 % din emisiile de dioxid de sulf, 34 % din cele de oxid de azot, 25 % din emisiile de dioxină și 23 % din cantitatea de mercur provin din aceste instalații ⁽¹⁾. Gazele nu se propagă numai în atmosferă, ci pot lua forma unor scurgeri în apă sau în sol. Activitățile industriale sunt, de asemenea, mari consumatoare de materii prime, apă și energie și contribuie la producerea de deșeuri. Abordarea integrată (IPPC), bazată pe procedura de eliberare de către autoritățile naționale competente a unor autorizații care reglementează emisiile întreprinderilor în cauză, reprezintă, prin urmare, un mijloc eficient de a reduce poluarea.

2.4 Din punctul de vedere al Comisiei, această abordare trebuie să se bazeze în primul rând pe utilizarea celor mai bune tehnici disponibile (în limba engleză *Best Available Techniques* – BAT). Este vorba, în esență, de utilizarea celor mai eficiente tehnici de protecție mediului într-un anumit sector, cu condiția ca aceste tehnici să fie disponibile din punct de vedere comercial și viabile din punct de vedere economic.

2.5 În sprijinul acestei abordări, Comisia organizează cu statele membre și cu părțile interesate un schimb de informații cu privire la BAT, cu scopul de a elabora documente de referință (BREF) care să definească ceea ce poate fi considerat drept cea mai bună tehnică disponibilă la nivel comunitar, pentru fiecare sector industrial. Întrucât biroul IPPC se găsește în Sevilla, acest proces este denumit în continuare Procesul de la Sevilla.

2.6 Anumite ramuri industriale (și numai acestea) intră, în plus, sub incidența unor directive sectoriale care stabilesc condițiile de exploatare și cerințele tehnice minime de îndeplinit. Aceste directive stabilesc, în mod special, valorile limită de emisie pentru anumiți poluanți și se aplică fără a aduce atingere punerii în aplicare a directivei IPPC.

⁽¹⁾ SEC (2007) 1679.

2.7 Ca urmare a diverselor studii și anchete pe care le-a solicitat, Comisia a considerat că dispozițiile în vigoare trebuie consolidate, cu scopul de a combate în mod mai eficient emisiile industriale. Comisia a considerat, de asemenea, că există lacune în legislația actuală, care conduc, pe de o parte, la o punere în aplicare nesatisfăcătoare a directivei, iar pe de altă parte, la dificultăți în ceea ce privește controlul aplicării directivei.

2.8 În consecință, Comisia propune revizuirea a șapte directive separate și fuzionarea lor într-o singură directivă (directiva privind emisiile industriale, așa-numita IED – *Industrial Emissions Directive*), iar în ceea ce privește conținutul, intenționează următoarele:

- consolidarea conceptului de BAT;
- revizuirea valorilor limită de emisie pentru instalațiile mari de ardere;
- crearea unui comitet însărcinat cu adaptarea cerințelor tehnice neesențiale la progresul tehnic și științific și cu definirea rapoartelor care urmează să fie prezentate de către statele membre;
- introducerea unor dispoziții privind inspecțiile;
- stimularea inovării și a dezvoltării unor noi tehnici;
- simplificarea și clarificarea anumitor dispoziții privind procedura de autorizare;
- extinderea și clarificarea domeniului de aplicare al directivei;
- stimularea utilizării tehnicilor emergente.

3. Observații generale

3.1 Cele trei principii ale actualei directive:

- abordarea integrată a efectelor activității industriale,
- utilizarea BAT
- și posibilitatea de a lua în considerare condițiile locale la stabilirea condițiilor autorizației

au fost aprobate de către întreprinderile interesate și corespund unui demers global și sistematic de îmbunătățire a performanțelor siturilor industriale din punctul de vedere al protecției mediului.

3.2 Este adevărat că există anumite diferențe între statele membre în ceea ce privește aplicarea directivei din 1996, dar trebuie precizat că finalizarea aplicării acestei directive este foarte recentă (octombrie 2007 în cazul instalațiilor existente) și că, în consecință, nu se poate evalua în mod cuprinzător modul în care a fost pusă în aplicare. Cu toate acestea, potrivit Comisiei, evaluările referitoare la anumite autorizații precum și, în general, la practicile statelor membre semnalează numeroase probleme de punere

în aplicare, cauzate în special de lipsa de claritate a dispozițiilor actualei directive. Comisia afirmă, de asemenea, că toate consultările și studiile prospective realizate arată că situația nu se va îmbunătăți decât dacă are loc o schimbare la nivel legislativ. Trebuie menționat că punerea în aplicare a unui act legislativ este de competența statelor membre și că obligația de conformitate în raport cu condițiile autorizațiilor revine operatorilor instalațiilor în cauză.

3.3 BREF (*BAT References Document*) au fost deja adoptate și difuzate începând cu 2001, dar a fost nevoie de mult timp pentru ca aceste documente să fie traduse în toate limbile oficiale ale Uniunii Europene. Deși studiile privind punerea în aplicare au demonstrat că anumite administrații naționale nu și-au îndeplinit sarcinile în mod ireproșabil, aceasta nu înseamnă că, în cazul unei puneri în aplicare întârziate sau deficiente, răspunderea revine în mod exclusiv sectoarelor industriale în cauză, de fiecare dată când condițiile de autorizare nu sunt conforme cu BREF. Prin urmare, ar fi de dorit să se tragă mai multe învățăminte din aplicarea pe scară largă a BREF, pe întreg teritoriul UE, întrucât există abordări foarte diferite în ceea ce privește utilizarea acestor documente.

3.4 Toate aceste aspecte oferă, cu siguranță, explicații pentru disfuncțiile observate, însă se poate pune întrebarea dacă rescrierea amănunțită a directivei nu a fost o decizie oarecum pripită. Într-adevăr, anumite state membre au emis cu întârziere autorizațiile de exploatare pentru instalațiile existente, uneori chiar și după expirarea termenelor stabilite de directivă.

3.5 Îngrijorarea este însă justificată, dat fiind faptul că datele furnizate de state referitoare la emisiile prevăzute par să indice că punerea în aplicare a BAT, în special în cazul instalațiilor de ardere mari, nu va permite atingerea obiectivelor strategiei privind poluarea atmosferică.

3.6 În orice caz, o astfel de reformare nu poate fi întreprinsă fără a se garanta respectarea „principiilor de transparență, de eficiență economică, de rentabilitate, de echitate și de solidaritate în ceea ce privește repartizarea eforturilor între statele membre”, pentru a relua cu precizie formularea Consiliului European.

4. Puncte care ridică probleme speciale

4.1 Rolul BREF

4.1.1 Până în prezent, BREF îndeplineau două funcții:

- cea de referință în definirea a ceea ce se consideră a fi BAT în momentul elaborării autorizațiilor: BREF constituie o sursă de informare de referință cu privire la multiplele opțiuni în materie de BAT, adaptate la diferite situații specifice. BREF reprezintă rezultatul unei abordări care implică multipli factori interesați în ceea ce privește definirea BAT – tehnici adaptate la diferite tipuri de procese -, autoritatea competentă selectând dintre acestea standardul cel mai convenabil;

- elaborarea BREF reprezenta un cadru în care se schimbau informații privind performanțele și evoluția tehnicilor de pe teritoriul UE.

Selectarea BAT s-a efectuat pe baza faptului că această referință tehnică presupune costuri care nu amenință concurența din sectorul industrial, ceea ce reiese chiar din definiția BAT, care impune ca BAT să se dezvolte „la un nivel care permite punerea lor în aplicare în sectorul industrial relevant, în condiții economice și tehnice viabile [...] atât timp cât acestea sunt accesibile operatorului în condiții acceptabile” [Art. 2.11 IPPC, 3(9 IED)]. În caz contrar, mai ales în cazul tehnicilor emergente care nu sunt considerate a fi BAT, aceste referințe au reprezentat cele mai bune practici și totodată cele mai actuale procese de fabricație, oferind o bază de date privind performanțele diferitelor tehnologii și metode de operare aplicate în ramura industrială în cauză.

4.1.2 Este important ca logica actuală să fie menținută: BAT reprezintă tehnicile care, în fiecare caz în parte, permit conformarea la cerințele reglementare și, printre alte obiective, controlarea emisiilor industriale, asigurându-se astfel protecția mediului și totodată ținându-se seama de costurile și beneficiile aplicării acestor tehnici. În ceea ce privește reglementarea, aceasta trebuie să se aplice tuturor la aceeași dată la nivelul UE, pentru a evita confuzia generalizată din cauza datei diferite la care se reexaminează autorizațiile, a datei la care se revizuiesc BREF la nivel de sector industrial sau a abordărilor mai mult sau mai puțin conservatoare care caracterizează sectoarele în cauză. BAT trebuie, de asemenea, să contribuie la reducerea denaturării concurenței.

4.1.3 În cadrul revizuirii, trebuie clarificat rolul BREF. Acestea nu definesc nivelurile emisiilor, ci trebuie să rămână o referință și un instrument în slujba progresului, care să permită, între alte obiective, respectarea limitelor de emisie sau a normelor de calitate a mediului (apă, aer, sol) deja stabilite. Trebuie reamintit aici ceea ce au enunțat ghidul și liniile directoare ale BREF în 2005, și anume că „BREF nu prescriu tehnici și nici valori-limită de emisii”. Definirea nivelurilor de emisie ține de politica economică și de mediu a Uniunii Europene. În sfârșit, aceste instrumente nu trebuie să devină obstacole în calea flexibilității necesare în funcție de condițiile tehnice locale.

4.2 Procesul de la Sevilla

4.2.1 Deși nu este democratic în sensul strict al cuvântului, acest proces are o natură deschisă și se bazează pe dialog. Cele trei părți interesate „clasice” sunt, într-adevăr, reprezentate sau pot fi reprezentate: statele, specialiștii, organizațiile neguvernamentale. Cu toate acestea, procesul păstrează un caracter „vertical” și nu se înregistrează decât puține schimburi între diferite ramuri industriale. Autorii BREF se schimbă, versiunile succesive ale BREF sau BREF pentru diferitele sectoare fiind rareori redactate de aceleași persoane (din partea statelor membre și a Comisiei). Din aceste motive se constată o pierdere a conținutului și a expertizei în ceea ce privește abordarea referitoare la anumiți poluanți „letal” (NO_x, CO, CO₂ etc.) sau globali (SO_x, metale, pulberi etc.) în raport cu tehnicile puse în aplicare, tehnici care ar trebui puse în serviciul

Forumului pentru schimbul de informații (IEF, *Information Exchange Forum*). Cu toate acestea, procesul de la Sevilla are meritul de a realiza periodic bilanțuri cu privire la performanțele înregistrate în diferitele sectoare industriale. Dacă statele membre s-ar implica ceva mai mult, ar putea profita substanțial, și anume îmbunătățind modul de funcționare a procesului prin prezentarea datelor culese în cadrul inspecțiilor pe care sunt obligate să le realizeze.

4.3 Reexaminarea autorizațiilor

4.3.1 O instalație poate face simultan obiectul mai multor documente BREF. Este necesar, prin urmare, ca revizuirea periodică a BREF și ritmul reexaminării autorizațiilor (care ar putea avea drept rezultat modificarea dispozițiilor acestora) să fie compatibile cu ciclurile de amortizare ale instalațiilor. Și în acest caz, numai o reglementare/programare de tip legislativ este adaptată situației. Tehnicile emergente se vor integra cu atât mai bine în acest cadru cu cât mizele vor fi definite mai clar de la început. De asemenea, o BAT va fi cu atât mai eficientă, cu cât are capacitatea de a fi adaptată progresiv, deși pare greu de conceput ca o schimbare la nivel de investiții să poată fi impusă în același ritm ca cel al revizuirii BREF. Prin urmare, este de datoria instituțiilor legislative europene să stabilească un calendar coerent al progreselor – în lumina performanțelor înregistrate și a progreselor tehnice –, însă o astfel de sarcină nu poate fi delegată procesului de la Sevilla.

4.4 Noțiunea de tehnică emergentă

Noul text introduce noțiunea de tehnică emergentă. Ceea ce caracterizează tehnica emergentă este necesitatea de a fi testată într-un context industrial real; anumite tehnici par promițătoare în condiții de laborator sau chiar în cadrul unor instalații pilot, însă se pot dovedi nesatisfăcătoare atunci când sunt utilizate în condiții normale. În consecință, trebuie avut în vedere ca introducerea acestei noțiuni în text să fie înțeleasă ca un mijloc de a încuraja inovația în scopul testării unor tehnici noi – și nu ca un preludeu pentru definirea unor noi referințe.

4.5 Abordare integrată

Noul text menține principiul adaptării la contextul local și la condițiile specifice de exploatare și preferă să utilizeze derogări. Acest sistem, chiar dacă lasă autorităților competente o anumită flexibilitate pentru a ține seama de condițiile specifice este, prin urmare, mai rigid decât sistemul precedent. Este important ca definirea BAT să se facă pe baza unei adevărate dezbateri între autoritățile locale și naționale și actorii industriali în cauză, care să se desfășoare în mod transparent.

4.6 Integrarea directivelor sectoriale

Trebuie evitat ca integrarea directivelor sectoriale să aibă drept rezultat un text deosebit de greoi și de complex, ceea ce ar fi contrar obiectivului de simplificare urmărit inițial. Integrarea directivelor sectoriale în propunerea de directivă diferă destul de mult

de la o directivă la alta, în special în ceea ce privește valorile limită de emisie, principala cauză fiind încercarea de a apropia aceste valori de valorile corespunzătoare performanțelor BAT. Obiectivele referitoare la claritate și la coerență, atât pentru statele membre cât și pentru operatorii industriali în cauză, trebuie să rămână un obiectiv primordial al acestei integrări, care să permită și reducerea sarcinilor administrative inutile.

4.7 Comitologia, Forumul pentru schimbul de informații și Biroul IPPC de la Sevilla

Propunerea de directivă propune să se recurgă în mai mare măsură la comitologie, în special pentru definirea criteriilor de derogare de la BREF. În aceste condiții, care va mai fi rolul părților interesate? Și ce rol va reveni Forumului pentru schimbul de informații și Biroului de la Sevilla? Din păcate, industria europeană ar putea deveni, în viitor, din ce în ce mai reticentă față de furnizarea de informații pertinente privind BAT către Biroul IPPC din Sevilla, chiar dacă această colaborare a fost până acum apreciată în unanimitate ca fiind un succes european. Pe de altă parte, comitologia este o procedură destul de puțin transparentă și, în general, nu foarte apreciată de Parlament. În consecință, ar trebui ca aplicarea comitologiei să fie limitată la modificarea elementelor secundare din legislație.

4.8 Protecția solurilor

Noul text prevede obligația ca amplasamentul să fie readus la starea inițială, corespunzătoare situației anterioare punerii în funcțiune a instalației. Având în vedere diversitatea considerabilă a solurilor în Europa, se impune aplicarea fără restricții a principiului subsidiarității, acordându-se autorităților naționale o marjă de acțiune mai mare. Prin urmare, cea mai bună opțiune pare să fie aceea de a preda amplasamentul într-o stare care să corespundă utilizării aprobate pentru perioada următoare.

4.9 Publicarea rapoartelor

Textul prevede că autoritățile vor pune raportul la dispoziția publicului în termen de două luni de la efectuarea inspecțiilor. Acest interval este prea scurt, deoarece ar trebui să se acorde un timp suficient întreprinderii în cauză pentru a-și prezenta propriile observații, pentru a defini un plan de acțiune și pentru ca aceste elemente să fie făcute publice.

4.10 Punerea în aplicare a directivei

Termenul de aplicare a directivei, prevăzut pentru 2016, pare să fie prea apropiat din perspectiva experienței privind aplicarea actualei directive IPPC. Pe de altă parte, mai multe proiecte de directive europene sunt în curs de elaborare și urmează să fie puse în aplicare în 2020 (revizuirea directivei privind plafoanele naționale de emisie, punerea în aplicare a acordului privind „pachetul ecologic” (*green package agreement*)). De asemenea, în 2020 este prevăzută stabilirea unor noi obiective pentru Protocolul de la Göteborg, aflat în curs de revizuire în cadrul Comisiei Economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite de la Geneva.

Ar fi mult mai coerent ca propunerea de directivă să fie armonizată cu celelalte reglementări privind mediul, propunându-se, în consecință, ca anul punerii în aplicare să fie 2020 în loc de 2016.

5. Concluzii

5.1 Dacă punerea în aplicare a directivei IPPC lasă de dorit, ar fi indicat ca împreună cu statele membre și cu celelalte părți interesate să se depună toate eforturile posibile pentru a îmbunătăți rapid calitatea punerii în aplicare a actualei directive, astfel încât aceasta să poată oferi o bază concretă pentru reformarea directivei IPPC, așa cum prevăd Comunicarea Comisiei și Planul de acțiune 2008-2010 privind punerea în aplicare a legislației referitoare la emisiile industriale. Ar trebui ca revizuirea textului să aibă ca obiective eficiența ecologică și economică, transparența, consultarea cu specialiștii din domeniu, atingerea unui raport echilibrat între costuri și beneficii, precum și respectarea principiilor echității și solidarității în ceea ce privește repartizarea eforturilor între statele membre.

5.2 Rețeaua IMPEL (Rețeaua pentru punerea în aplicare și respectarea legislației de mediu) ar putea contribui la îmbunătățirea directivei actuale; de asemenea, traducerea oficială a documentelor BREF în limbile Uniunii Europene ar trebui să contribuie la o mai bună înțelegere a BREF și, prin urmare, a punerii lor în aplicare la nivel național. Ar trebui să se colaboreze cu Biroul IPPC din Sevilla pentru a evita includerea în BREF a unor puncte de vedere divergente, care ar afecta coerența și relevanța acestor documente la nivel european.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 549/2004, (CE) nr. 550/2004, (CE) nr. 551/2004 și (CE) nr. 552/2004 pentru a îmbunătăți performanța și viabilitatea sistemului aviatic european

COM(2008) 388 final – 2008/0127 (COD)

și

propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 216/2008 în domeniul aerodromurilor, gestionării traficului aerian și serviciilor de navigație aeriană și de abrogare a Directivei 2006/23/CE a Consiliului

COM(2008) 390 final – 2008/0128 (COD)

(2009/C 182/11)

Raportor: **dl KRAWCZYK**

La 4 septembrie 2008 și, respectiv, 18 iulie 2008, în conformitate cu articolul 80 alineatul (2) din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul European a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 549/2004, (CE) nr. 550/2004, (CE) nr. 551/2004 și (CE) nr. 552/2004 pentru a îmbunătăți performanța și viabilitatea sistemului aviatic european

COM(2008) 388 final – 2008/0127 (COD)

și

Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 216/2008 în domeniul aerodromurilor, gestionării traficului aerian și serviciilor de navigație aeriană și de abrogare a Directivei 2006/23/CE a Consiliului

COM(2008) 390 final – 2008/0128 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 noiembrie 2008. Raportor: dl KRAWCZYK.

În cea de a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 15 ianuarie 2009), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 131 de voturi pentru, 0 voturi împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Pornind de la propunerea Comisiei, aplicarea timpurie și cuprinzătoare a cerului unic european (SES) este un pas strategic foarte important pentru integrarea în continuare a Europei și pentru consolidarea pieței interne europene. Aceasta sporește, de asemenea, coeziunea europeană și mobilitatea socială.

1.2 CESE salută propunerea Comisiei, aceasta reprezentând o acțiune importantă în direcția aplicării reale a cerului unic european (SES). Acest pachet, cunoscut sub numele de Cerul unic european II (SES II), aduce o rezolvare pentru multe dintre punctele slabe descoperite în cursul aplicării SES I, pachet introdus în 2004.

1.2.1 Prin urmare, propunerea legislativă SES II nu ar trebui amânată, iar, în acest sens, CESE cere legiuitorului UE să încheie

un acord final până în martie 2009. Pentru ca obiectivele cerului unic european să poată fi îndeplinite, este esențial ca legiuitorul UE (Consiliul și Parlamentul) să nu dilueze propunerea Comisiei în acest sens.

1.3 În paralel cu creșterea traficului, trebuie mai cu seamă îmbunătățite cerințele de securitate.

1.4 CESE susține cu tărie în special:

— propunerile privind cadrul de monitorizare a performanțelor și stabilirea de obiective obligatorii pentru performanțe în măsura în care performanța este evaluată în funcție de patru criterii esențiale: siguranța, capacitatea, mediul și eficiența costurilor;

- extinderea răspunderilor Agenției Europene de Siguranță a Aviației (AESA) prin introducerea siguranței aerodromurilor și Gestionării Traficului Aerian (ATM)/Serviciilor de Navigație Aeriană în portofoliul acesteia;
- recunoașterea importanței factorului uman în siguranța aviației;
- eforturi mai susținute pentru sporirea competenței personalului responsabil cu asigurarea siguranței, aplicarea politicii non-punitive;
- reformularea articolului 5 din Regulamentul privind furnizarea de servicii de navigație aeriană, care este suprimat în cadrul propunerii SES II, pentru a permite o extindere a sistemului de certificare la întregul personal care intră în lanțul de siguranță, în primul rând la ingineri și electroniști (ATSEP: *air traffic safety electronics personnel*);
- stabilirea anului 2012 ca termen-limită pentru implementarea blocurilor funcționale ale spațiului aerian;
- dezvoltarea în continuare a SESAR și a metodelor de finanțare a acestuia;
- consolidarea funcțiilor de rețea ale gestionării traficului aerian european;
- reforma Eurocontrol;
- recunoașterea limitărilor cu privire la capacitatea aeroportuară;
- modificarea articolului 18 a); CESE nu se opune elaborării unui studiu, cu condiția ca acesta să nu fie explicit orientat spre deschiderea serviciilor auxiliare de gestionare a traficului aerian către concurență.

1.5 Optimizarea gestionării traficului aerian prin introducerea SES II va contribui în mod semnificativ la scăderea emisiilor de CO₂ din sectorul aviației. Scurtarea rutelor poate reduce emisiile de CO₂ cu aproape 5 milioane de tone anual. Îmbunătățirea gestionării traficului aerian și a manevrelor aeroportuare ar putea reduce emisiile cu până la 12 % pentru un zbor mediu, cu alte cuvinte, cu 16 milioane de tone de CO₂ pe an.

1.6 Deși pachetul SES II se bucură în general de o susținere amplă din partea a diferite părți interesate, sunt absolut necesare consultări privind normele de aplicare de după adoptarea sa. Consultările ar trebui să aibă loc la fiecare nivel de aplicare a SES II (UE, național și regional), precum și între partenerii/actorii sociali și/sau industriali.

1.7 Aplicarea SES II va crea beneficii pentru cetățeni și consumatori, printre care:

- un nivel mai înalt de siguranță;
- zboruri mai scurte;
- performanțe/servicii mai bune, inclusiv o fiabilitate mai ridicată și o previziune mai precisă a orarelor, ceea ce va duce la pierderea a mai puține legături de către călătorii în tranzit;
- scăderea tarifelor, datorată costurilor mai reduse pentru companiile aeriene;
- amprente personale de dioxid de carbon mai reduse.

2. Introducere

2.1 Adoptarea de către Parlamentul European și Consiliu a Regulamentului (CE) nr. 549/2004 de stabilire a cadrului pentru crearea cerului unic european ⁽¹⁾, a Regulamentului (CE) nr. 550/2004 privind furnizarea de servicii de navigație aeriană în cerul unic european ⁽²⁾, a Regulamentului (CE) nr. 551/2004 privind organizarea și utilizarea spațiului aerian în cerul unic european ⁽³⁾ și a Regulamentului (CE) nr. 552/2004 privind interoperabilitatea rețelei europene de gestionare a traficului aerian ⁽⁴⁾ (primul pachet de legislație privind cerul unic european) a pus bazele juridice ale unui sistem la nivel european de gestionare a traficului aerian (ATM) fluent, interoperabil și sigur. CESE și-a exprimat opinia în ceea ce privește reglementările propuse în avizele sale din 2002 – TEN 080 „Program de acțiune/Cerul unic european” și TEN 098 „Punerea în aplicare a cerului unic european”.

2.2 Creșterea masivă a cererii de transport aerian pune sub presiune capacitatea infrastructurii: 28 000 de zboruri zilnice, efectuate de 4 700 de aeronave comerciale, pun la încercare limitele aeroporturilor și ale gestionării traficului aerian. Extinderea UE, alături de o politică de vecinătate activă, a extins piața aeronautică europeană la 37 de țări cu peste 500 de milioane de cetățeni ⁽⁵⁾.

2.3 Fragmentarea gestionării traficului aerian reprezintă un obstacol în calea utilizării optime a capacității existente și creează o povară financiară inutilă de aproximativ un miliard de euro în sectorul aviației (în medie, un avion zboară cu 49 de km mai mult decât este necesar). Ineficiența organizării zborurilor s-a aflat la originea a 468 de milioane de km de zbor în plus în anul 2007, ceea ce reprezintă costuri suplimentare de 2,4 miliarde de euro pentru

(1) JO L 96, 31.3.2004, p. 1.

(2) JO L 96, 31.3.2004, p. 10.

(3) JO L 96, 31.3.2004, p. 20.

(4) JO L 96, 31.3.2004, p. 26.

(5) Mai multe state vecine au hotărât să intre în Spațiul aerian comun european pentru a se bucura de un stimulente pentru creștere și ocuparea forței de muncă.

sectorul aviației. Întârzierile cauzate de gestionarea fluxului de trafic aerian au însumat, în 2007, 21,5 milioane de minute, reprezentând costuri inutile de 1,3 miliarde de euro pentru companiile aeriene și, ca urmare, pentru clienții acestora.

2.4 Ca răspuns la presiunile din partea sectorului în cauză, a statelor membre și a altor părți interesate pentru a se simplifica și spori eficiența cadrului de reglementare al sectorului aviatic în Europa, Grupul la nivel înalt privind viitorul cadrului de reglementare al sectorului aviatic european a înaintat, în luna iulie 2007, un raport care conține o serie de recomandări privind modul de a îmbunătăți performanțele și administrarea sistemului de aviație european. Acest raport, precum și rapoartele Eurocontrol de evaluare a performanțelor confirmă necesitatea conceperii și implementării Rețelei europene de gestionare a traficului aerian (EATMN) în vederea eficienței, siguranței și durabilității, din punctul de vedere al mediului, a întregii rețele de transport aerian la nivel UE.

2.5 În decembrie 2007, AESA a trimis Comisiei un aviz privind aerodromurile. În aprilie 2008, a urmat avizul acesteia privind gestionarea traficului aerian și serviciile de navigație aeriană, care s-a exprimat în favoarea finalizării procesului inițiat în 2002 prin adăugarea aspectelor privind siguranța aerodromurilor, gestionarea traficului aerian și serviciile de navigație aeriană la portofoliul responsabilităților deținute de AESA.

2.6 Pachetul de Comunicări ale Comisiei Europene – Cerul unic european II: pentru a îmbunătăți performanța și viabilitatea sistemului aviatic european, COM(2008) 388, COM(2008) 398/2, COM(2008) 390 a fost făcut public la 25 iunie 2008.

3. Propunerea Comisiei (SES II)

3.1 Pentru a duce la bun sfârșit crearea cerului unic european, este necesară adoptarea de măsuri suplimentare la nivel comunitar, pentru a se îmbunătăți performanțele sistemului aviatic european în domenii-cheie precum: siguranța, capacitatea, eficiența zborurilor și a costurilor acestora, precum și mediul, acestea din urmă fiind subordonate obiectivelor privind siguranța.

3.2 Cerul unic european II (SES) este alcătuit din patru piloni:

Primul pilon constituie un sistem de reglementare a performanței

- a) Îmbunătățirea performanței sistemului de gestionare a traficului aerian (ATM) prin înființarea unui organ independent de evaluare a performanței, care va monitoriza și evalua performanța sistemului. Acesta va elabora indicatori pentru diferitele domenii de performanță și va propune obiective la nivel comunitar (de exemplu, întârzieri ale zborurilor, reduceri ale costurilor, scurtări ale rutelor). Comisia va aproba obiectivele de performanță și le va transmite către nivelul național. Obiectivele asupra cărora se va încheia un acord vor fi obligatorii.
- b) Facilitarea integrării ofertei de servicii va avea loc cu sprijinul Comisiei pentru înființarea blocurilor funcționale ale spațiului aerian, prin: stabilirea de termene-limită clare pentru

implementare (cel mai târziu până la sfârșitul anului 2012); extinderea responsabilităților astfel încât acestea să cuprindă spațiul aerian inferior până la aeroport și eliminarea obstacolelor juridice și instituționale naționale.

- c) Consolidarea funcției de gestionare a rețelei printr-o serie de responsabilități deținute de diferiți actori, printre care: configurarea rețelei de rute europene, gestionarea resurselor limitate, gestionarea fluxului de trafic aerian și gestionarea utilizării tehnologiilor SESAR, precum și achiziția elementelor de infrastructură la nivel european.

Al doilea pilon – cadrul unic privind siguranța

Competențele AESA au evoluat treptat din 2002, astfel încât acestea cuprind domeniile navigabilității aeronavelor, exploatarea aeronavelor și acordării de licențe pentru personalul navigant. În continuarea acestei abordări, Comisia propune să fie extinse competențele Agenției astfel încât să cuprindă restul de domenii-cheie privind siguranța, și anume aerodromurile și gestionarea traficului aerian/serviciile de navigație aeriană.

Al treilea pilon SESAR – partea tehnologică și operațională a SES

Europa trebuie să își accelereze elaborarea sistemului de gestionare a traficului aerian pentru a răspunde provocărilor și pentru a sincroniza evoluțiile din aer și de la sol. SESAR este menit să sporească de zece ori nivelul de siguranță, astfel încât să aibă capacitatea de a coordona un trafic de trei ori mai dens la jumătate din costurile actuale per zbor. În anul 2006, CESE a emis avizul TEN 232, în care susține pe deplin aplicarea SESAR.

Al patrulea pilon: gestionarea capacității la sol

Acesta va include: o mai bună gestionare a infrastructurii existente, planificarea îmbunătățită a infrastructurii, promovarea intermodalității și îmbunătățirea accesului către aeroporturi, precum și Observatorul comunitar pentru capacitatea aeroporturilor.

4. Observații specifice

4.1 CESE susține cu tărie Sistemul de îmbunătățire a performanțelor pentru furnizorii de servicii de navigație aeriană (articolul 11).

4.1.1 CESE salută cu căldură Cadrul propus pentru îmbunătățirea performanțelor (articolul 11 din regulamentul-cadru). CESE este de acord cu crearea unui astfel de cadru, care să garanteze o îmbunătățire a performanței. Pentru ca obiectivele cerului unic european să poată fi îndeplinite, este esențial ca legiuitorul UE (Consiliul și Parlamentul) să nu dilueze propunerea Comisiei în acest sens.

4.1.2 CESE sprijină propunerea privind un Cadru pentru îmbunătățirea performanțelor (articolul 11 din regulamentul-cadru), în măsura în care performanța este evaluată în funcție de patru criterii esențiale, care sunt, în ordinea priorităților, siguranța, capacitatea, mediul și eficiența costurilor.

4.1.3 Este important ca obiectivele naționale/regionale să fie conforme cu obiectivele la nivel comunitar și, prin urmare, este esențială aprobarea de către Comisie a planurilor naționale (regionale) de performanță. Acest lucru necesită, de asemenea, un proces de consultare efectivă și eficientă la nivel european, național și regional, pentru a se asigura compatibilitatea și complementaritatea atribuțiilor și obiectivelor furnizorilor individuali de servicii de navigație aeriană cu obiectivele SES.

4.1.4 CESE este de părere că, într-o primă instanță, ar trebui să se acorde atenție aspectelor precum siguranța, eficiența zborurilor (mediul), eficiența costurilor acestora și capacitatea (întârzierile) înainte de a se lua în considerare alte aspecte. Elaborarea obiectivelor trebuie să includă un echilibru adecvat între diferitele domenii-cheie de performanță, astfel încât să reflecte diversitatea manevrelor aeroportuare din întreaga Europă.

4.1.5 CESE este de părere că obiectivele privind siguranța pot fi elaborate și îndeplinite în momentul în care sistemele de raportare a incidentelor și de gestionare a siguranței vor fi introduse în toate statele europene. Datorită diversității de sisteme legislative din întreaga Europă, datele colectate până în prezent sunt incomplete. Conceptul de politică non-punitivă trebuie implementat în toate statele membre pentru a se asigura o raportare transparentă și completă privind siguranța.

4.1.6 CESE consideră necesară existența unui organ de evaluare a performanței cu adevărat independent, care să dețină resurse adecvate, să monitorizeze și să evalueze performanța sistemului și care să raporteze direct Comisiei Europene și să prevadă dispoziții privind o eventuală procedură de recurs.

4.1.7 CESE dorește să evidențieze faptul că atât organul de evaluare a performanței, cât și Autoritățile Naționale de Supraveghere (ANS) trebuie să fie independente și separate de organizațiile a căror performanță este evaluată (în ceea ce privește administrarea, amplasarea și personalul). Această independență reprezintă o condiție esențială pentru credibilitatea procesului de evaluare.

4.2 Siguranța/AESA

4.2.1 CESE susține cu tărie extinderea responsabilităților AESA, astfel încât acestea să cuprindă domenii precum gestionarea traficului aerian (ATM) și reglementările privind siguranța aerodromurilor, pentru a se asigura o abordare integrată privind siguranța în Europa. Este esențial ca legiuitorul UE să nu întârzie procesul de extindere a responsabilităților AESA. Acest lucru este esențial, în special pentru a se asigura o aplicare reușită a planului general SESAR, care va necesita o integrare în detaliu a sistemelor din aer și de la sol.

4.2.2 Este esențial ca normele de siguranță AESA să fie bazate pe o evaluare acceptabilă a impactului reglementării și ca instituțiile UE să se asigure că este pusă la dispoziție o finanțare publică adecvată pentru ca AESA să poată acumula treptat competența necesară în vederea îndeplinirii funcțiilor suplimentare.

4.2.3 CESE solicită statelor membre UE să asigure elaborarea unei foi de parcurs pentru reducerea treptată a activităților de reglementare cu privire la siguranță ale Eurocontrol (SRC/SRU) și pentru a le transfera către AESA. Eurocontrol va avea un rol esențial în timpul transferului acestora către AESA, însă de îndată ce AESA acumulează competențele necesare, nu va mai fi necesară păstrarea resurselor în cadrul Eurocontrol și, prin urmare, va trebui stabilită o încheiere treptată a tuturor activităților SRC/SRU ale Eurocontrol. În acest context, CESE ar dori să facă referire la modelul de succes utilizat în cazul Autorităților Aeronautice Unite (JAA) (raportul FUJA – aprobat de către toate Direcțiile Generale de Aviație Civilă în cadrul Conferinței Europene de Aviație Civilă – ECAC), care ar putea fi extins și la nivelul funcțiilor SRC/SRU ale Eurocontrol.

4.2.4 CESE este de părere că încetățenirea politicii non-punitive ar trebui să reprezinte unul dintre obiectivele principale ale pachetului, care să includă implementarea sistemelor de gestionare în domeniul siguranței și a raportărilor de incidente. Aplicarea uniformă a conceptului de politică non-punitivă, astfel cum a fost aprobat de către Grupul la nivel înalt, reprezintă o condiție necesară pentru existența statisticilor privind siguranța. Acest lucru va permite sistemului de îmbunătățire al performanțelor propus să monitorizeze cu temeinicie realizările în domeniul siguranței și să elaboreze obiective privind siguranța.

4.2.5 CESE invită Consiliul și Parlamentul să reformuleze articolul 5 din regulamentul privind furnizarea de servicii de navigație aeriană, care este suprimat în cadrul propunerii SES II, pentru a permite o extindere sistemului de certificare la întregul personal care intră în lanțul de siguranță, în primul rând la ingineri și electroniști (ATSEP: *air traffic safety electronics personnel*).

4.3 Politică non-punitivă, factorul uman și competența personalului

4.3.1 CESE regretă că legislația propusă nu cuprinde un al cincilea pilon, privind politica non-punitivă, factorul uman și competența personalului. Gestionarea traficului aerian și serviciile de navigație aeriană vor rămâne încă multă vreme dependente în mare măsură de factorul uman. Acesta este, așadar, strâns legat de menținerea și de creșterea nivelului de siguranță aeriană. Prin urmare, se cuvine să se acorde o atenție specială gradului de competență al personalului însărcinat cu menținerea acestei siguranțe.

4.4 Blocuri funcționale ale spațiului aerian (FAB)

4.4.1 CESE susține cu tărie necesitatea introducerii unei date obligatorii, cel mai târziu sfârșitul anului 2012, până la care toate statele membre sunt invitate să implementeze blocuri funcționale ale spațiului aerian care să îndeplinească o serie de obiective specifice privind performanța, întrucât primul pachet SES nu a inclus un termen-limită referitor la blocurile funcționale ale spațiului aerian, fapt care a dus la absența oricărei puneri în practică a FAB.

4.4.2 În acest context, este esențial ca ministerele transporturilor și ministerele apărării să exploateze la maximum potențialul de blocuri funcționale ale spațiului aerian (FAB) printr-o coordonare îmbunătățită civil-militar și militar-militar în domeniul gestionării traficului aerian, precum și prin consolidarea infrastructurilor și serviciilor de gestionare a traficului aerian.

4.4.3 CESE susține definiția mai cuprinzătoare a blocurilor funcționale ale spațiului aerian, precum și calendarul de dezvoltare a acestora. CESE consideră că este important să se ia măsuri care să vină în întâmpinarea, la nivel național, a obstacolelor referitoare la implementarea blocurilor funcționale ale spațiului aerian, printre care: suveranitatea, răspunderea civilă și integrarea completă a componentei militare. În continuare, ar trebui promovată abordarea de jos în sus ca principiu al punerii în practică a blocurilor funcționale ale spațiului aerian.

4.4.3.1 Având în vedere aceste probleme, CESE se declară dezamăgit, deoarece Comisia nu a urmat întocmai recomandările Grupurilor la nivel înalt privind introducerea unui Coordonator al Sistemului Aviatic în vederea susținerii dezvoltării blocurilor funcționale ale spațiului aerian.

4.4.4 CESE ar dori să insiste asupra necesității reale de a reduce numărul de furnizori de servicii în domeniul gestionării traficului aerian european, dacă se dorește atingerea obiectivelor privind eficiența. Va trebui ca numărul Centrelor de Control Aerian (ACC) din Europa să fie strict adaptat la necesitățile operaționale, indiferent de frontierele naționale, pentru a se crea un cer unic european eficient din punct de vedere al costului. CESE subliniază că, dacă se dorește atingerea obiectivelor de performanță, trebuie dezvoltată o schemă de cooperare consolidată între furnizorii de servicii.

4.4.5 Datorită progreselor tehnologice, precum și reducerii numărului de furnizori de servicii și de Centre de Control Aerian, se poate preconiza o creștere a productivității sistemului de gestionare a traficului aerian. Progresele tehnologice (de exemplu, lucrul la distanță), precum și faptul că sectorul aviatic european reprezintă un domeniu de creștere economică, vor atenua o mare parte din impact, inclusiv la nivelul factorilor sociali.

4.4.6 Conform reglementărilor SES, furnizorilor de servicii de navigație aeriană li se cere să elaboreze planuri de urgență pentru toate serviciile pe care le furnizează, în eventualitatea unor evenimente care ar cauza degradarea semnificativă sau întreruperea serviciilor lor. În prezent, toți furnizorii de servicii de navigație aeriană copiază în infrastructura proprie infrastructura actuală a Centrelor de Control Aerian. CESE evidențiază importanța necesității ca furnizorii de servicii de navigație aeriană să se concentreze asupra unor soluții mai eficiente, în general, dar și din punct de vedere al costului, prin analizarea, într-o primă fază, a opțiunilor de a face apel la infrastructura națională existentă (alte Centre de Control Aerian sau facilități militare) și prin prevederea unei serii de dispoziții privind evoluția blocurilor funcționale ale spațiului aerian pentru astfel de eventualități.

4.4.7 CESE subliniază importanța dialogului social la nivelul EU și la nivelul blocurilor funcționale ale spațiului aerian în cursul gestionării tranziției.

4.5 Tarife de rută și proiecte comune/SESAR

4.5.1 CESE recunoaște dificultățile existente legate de finanțarea de noi tehnologii și de programe de acordare de stimulente. Lipsa de mecanisme de finanțare adecvate reprezintă un obstacol în calea punerii în practică a primului pachet de introducere a SESAR (IP1), precum și în calea etapelor ulterioare ale punerii în practică a SESAR. Prin urmare, CESE dorește să sublinieze necesitatea ca instituțiile UE să furnizeze sprijin financiar de tranziție pentru implementarea SESAR. Acest lucru este important pentru a face față costurilor de tranziție către noul sistem SESAR. CESE a fost un supporter fervent al proiectului SESAR încă de la începutul acestuia.

4.5.2 CESE nu este un susținător al utilizării tarifelor în scopul prefinanțării de proiecte comune, după cum s-a propus în modificarea adusă articolului 15 din regulamentul privind furnizarea de servicii, care continuă să includă ideea de a utiliza tarifele de rută pentru finanțarea de proiecte comune în scopul de a „(...) sprijini categorii specifice de utilizatori ai spațiului aerian și/sau de furnizori de servicii de navigație aeriană pentru a îmbunătăți infrastructurile colective de navigație aeriană (...)”

4.5.3 CESE salută noile concepte operaționale, astfel cum sunt acestea descrise în planul general SESAR de gestionare a traficului aerian, considerate drept complement tehnic/operațional al SES, ca urmare a etapei de definire a SESAR. Cu toate acestea, CESE ar dori să sublinieze faptul că va fi nevoie de un efort și mai mare în următoarea etapă a SESAR, precum și în ceea ce privește Întreprinderea Comună SESAR. Prin urmare, CESE salută decizia Consiliului de a demara următoarea etapă a dezvoltării SESAR. CESE subliniază necesitatea ca următoarea etapă a SESAR să rămână orientată spre utilizator și să producă avantaje imediate.

4.5.4 CESE salută propunerea Comisiei de a interzice subvențiile încrucișate între serviciile de gestionare a traficului aerian pe parcursul zborului și cele de la terminal. Cu toate acestea, CESE se declară dezamăgit, deoarece Comisia nu a propus interzicerea totală a subvențiilor încrucișate între serviciile de navigație aeriană. Întrucât practicarea de subvenții încrucișate duce, în general, la o denaturare a concurenței, problema nu se limitează numai la cazul subvențiilor încrucișate între serviciile pe parcursul zborului și cele de la terminal, ci privește și cazurile în care subvenționarea încrucișată are loc între oricare dintre aceste categorii, în special între serviciile de terminal din diferite aeroporturi.

4.6 Reglementările privind spațiul aerian și Funcția de Gestionare a Rețelei

4.6.1 CESE susține cu tărie necesitatea unei bune gestionări și configurări a rețelei de rute europene, în special în ceea ce privește configurarea de rute, coordonarea și alocarea de resurse limitate (frecvențe radio și coduri de transmisie – recepție automată), precum și alte funcții de rețea, după cum se precizează în planul general de gestionare a traficului aerian. CESE dorește, de asemenea, să sublinieze faptul că principiul garantării unei separări clare între activitatea de furnizare de servicii și activitățile de reglementare trebuie să se aplice în cazul funcțiilor de gestionare a rețelelor; funcțiile de furnizare de servicii ar trebui să fie gestionate de către sectorul în cauză.

4.6.2 Este esențial ca aceste funcții de reglementare să fie realizate la nivel european și separat de interesele specifice ale furnizorilor de servicii de navigație aeriană. Mai exact, lipsa unei abordări paneuropene a condus la parcurgerea de rute neoptimizate, fapt care a determinat un consum inutil de combustibil, precum și o serie de pagube aduse mediului înconjurător, care ar fi putut fi evitate.

4.6.3 CESE se îndoiește de necesitatea unor norme de aplicare care să asigure concordanța dintre planurile de zbor și sloturile de aeroport, precum și coordonarea necesară cu regiunile adiacente. În cazul în care scopul Comisiei este acela de a pune capăt abuzurilor actuale în ceea ce privește normele referitoare la sloturile de aeroport, inițiativă susținută de CESE, atunci acest lucru ar putea fi soluționat având ca punct de plecare cadrul de reglementare existent.

4.7 Reforma Eurocontrol

4.7.1 CESE dorește să sublinieze importanța reformei Eurocontrol, în conformitate cu textul Comunicării (și anume „reforma internă a organizației ar trebui să alinieze structurile guvernamentale la cerul unic european, în scopul de a (i) se supune cerințelor referitoare la atribuțiile rețelelor și (ii) de a consolida gradul de implicare a sectorului, în conformitate cu politica comună în domeniul transportului”).

4.7.2 CESE este de părere că Eurocontrol ar putea continua să ofere consultanță pentru UE, însă este nevoie de un grad mai ridicat de transparență în ceea ce privește rolul său, precum și modalitatea în care ar trebui să fie finanțat. În mod special, atribuțiile guvernelor ar trebui să fie finanțate din fonduri publice. Realizarea de cercetări pe termen lung (2020+) ar trebui să fie finanțată mai degrabă prin utilizarea de fonduri publice decât prin recurgerea la tarife de rută.

4.7.3 CESE consideră că, oriunde este posibil, atribuțiile Eurocontrol referitoare la furnizarea de servicii (de exemplu, Centrul Experimental, Institutul pentru Servicii de Navigație Aeriană) ar trebui să concureze cu alți furnizori de servicii, să fie gestionate în

conformitate cu principiile pieței și să nu fie subvenționate din bugetul general al Eurocontrol sau din tarifele de gestionare a traficului aerian de tranzit.

4.8 Insuficienta capacitate aeroportuară reprezintă un obstacol arhicunoscut în calea îndeplinirii viitoarelor obiective privind performanța. CESE salută recunoașterea importanței capacității aeroportuare și considerarea acesteia drept unul dintre cei patru piloni SES II și, în mod special, recunoașterea necesității de a alinia capacitatea aeroportuară la capacitatea ATM.

4.9 Serviciile auxiliare de gestionare a traficului aerian

4.9.1 Deși este dincolo de orice îndoială necesitatea unei oferte de servicii auxiliare ATM la cel mai înalt nivel de profesionalism, este important de înțeles că aceste servicii au în momentul de față prețuri semnificative. De exemplu, costurile anuale legate de serviciile meteorologice de tranzit însumează o sumă totală excesivă de aproximativ 300 milioane de euro.

4.9.2 CESE solicită modificarea articolului 18a care implică o restructurare pe termen lung a sectorului și deschiderea anumitor servicii către principiile pieței. CESE nu se opune elaborării unui studiu dacă acesta nu este explicit orientat spre deschiderea acestor servicii către concurență. CESE reamintește că acest domeniu de gestionare a traficului aerian are ca obiectiv primordial asigurarea siguranței.

4.10 Conștientizarea caracterului urgent al acestei chestiuni de către părțile implicate creează un mediu favorabil punerii în aplicare a schimbărilor.

4.10.1 CE ar trebui să prezinte o foaie de parcurs cu pașii următori, curând după aprobarea pachetului SES II.

4.10.2 Echipa de management al proiectului ar trebui să includă, de asemenea, experți în gestionarea schimbării. SES II înseamnă totodată modificarea mentalităților și a culturii. Dacă se va aplica cu succes, SES II va genera soluții durabile de trafic aerian pentru generațiile următoare.

Bruxelles, 15 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 717/2007 privind roaming-ul în rețelele publice de telefonie mobilă în interiorul Comunității și a Directivei 2002/21/CE privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice

COM(2008) 580 final – 2008/0187 (COD)

(2009/C 182/12)

Raportor general: **dl HENCKS**

La 6 noiembrie 2008, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 717/2007 privind roaming-ul în rețelele publice de telefonie mobilă în interiorul Comunității și a Directivei 2002/21/CE privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice

COM(2008) 580 final – 2008/0187 (COD).

La 21 octombrie 2008, Biroul Comitetului Economic și Social European a însărcinat Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională cu pregătirea lucrărilor pe această temă.

Dat fiind caracterul urgent al lucrărilor, în cea de-a 450-a ședință plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 15 ianuarie 2009), Comitetul Economic și Social European l-a numit raportor general pe dl HENCKS și a adoptat prezentul aviz cu 132 voturi pentru, 1 voturi împotriva și 0 abțineri.

1. Concluzii

1.1 Obiectivul declarat al Regulamentului (CE) 717/2007, ca utilizatorii de servicii mobile în *roaming* (itinerante) să nu plătească un preț excesiv atunci când inițiază sau primesc apeluri, a fost în general atins; 400 de milioane de consumatori beneficiază de acum înainte de eurotarif.

1.2 Cu toate acestea, potrivit afirmațiilor Comisiei, evoluția tarifului la serviciile vocale itinerante în interiorul Comunității nu este, de la intrarea în vigoare a regulamentului menționat, suficient de convingătoare pentru a presupune că, fără prețuri reglementate, concurența se va manifesta după 2010 în mod durabil pe piețele de gros sau cu amănuntul; prețurile de gros și cu amănuntul nu variază suficient de mult sub nivelurile maxime fixate de regulament, pentru a permite o concurență sănătoasă.

1.3 Prin urmare, pentru a-i asigura pe consumatori că nu plătesc un preț excesiv atunci când inițiază sau primesc un apel itinerant reglementat, Comisia propune, în principal, următoarele:

- prelungirea perioadei de valabilitate a Regulamentului 717/2007, până la 30 iunie 2013;
- pe durata prelungirii, continuarea scăderii prețurilor maxime pentru apelurile pe minut, cu 0,03 euro pe an;
- fixarea de prețuri maxime pentru SMS (de gros și cu amănuntul) și pentru transmisiile de date (preț de gros) itinerante.

1.4 CESE este de acord cu noile reduceri ale prețurilor maxime pentru apelurile vocale itinerante, pe care le consideră proporționate și adecvate.

1.5 Este, de asemenea, de acord cu introducerea unui eurotarif în ce privește prețurile cu amănuntul pentru SMS-uri, precum și a unui plafon pentru prețurile de gros.

1.6 Cât privește serviciile de transmisie de date itinerante, CESE regretă că propunerea de reducere a prețurilor se referă doar la serviciul de date de gros, în timp ce prețurile cu amănuntul sunt tot excesive, datorită lipsei unei presiuni concurențiale suficiente.

1.7 În sfârșit, CESE consideră neapărat necesară consolidarea dreptului consumatorilor de a avea acces la informații, în vederea creșterii nivelului de protecție a acestora și a transparenței prețurilor.

2. Istoric

2.1 Consiliul European din 23 și 24 martie 2006 a conchis că punerea în aplicare, atât la nivel european, cât și național, a unor politici bine orientate, eficiente și integrate, în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, este esențială pentru a atinge obiectivele de creștere economică și de productivitate ale Strategiei de la Lisabona revizuite și a subliniat, în legătură cu acest aspect, importanța reducerii costurilor comunicațiilor transfrontaliere de telefonie mobilă.

2.2 Anterior, Comisia și-a exprimat în mai multe rânduri îngrijorarea provocată de cuantumul excesiv al prețurilor cu amănuntul impuse utilizatorilor rețelelor publice de comunicații mobile, atunci când își folosesc telefonul mobil în străinătate, în interiorul Comunității (costurile pentru itineranța comunitară), acestea datorându-se nivelului ridicat al prețurilor de gros ale operatorului străin al rețelei-gazdă și, în numeroase cazuri, marjelor ridicate pe prețul cu amănuntul utilizate de operatorul rețelei abonatului.

2.3 Cadrul de reglementare pentru comunicații electronice din 2002 nu a oferit autorităților de reglementare naționale un instrument suficient pentru a lua măsuri eficiente în ceea ce privește prețurile excesive ale itineranței comunitare.

2.4 În aceste condiții, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul CE, Uniunea Europeană a intervenit pe piață prin intermediul unui regulament⁽¹⁾, pentru a fixa, pentru perioada 01.09.2007-30.09.2010,

— un plafon al prețului de gros pe minut și

— un *eurotarif* maxim pentru piața cu amănuntul,

pe care operatorii unei rețele mobile le pot aplica în schimbul furnizării serviciilor itinerante pentru comunicații mobile vocale, inițiate și terminate în interiorul Comunității.

2.5 În avizul⁽²⁾ său pe această temă, CESE a aprobat demersul și a considerat că intervenția Uniunii se dovedește necesară, proporțională și că, în plus, ridică nivelul de protecție a consumatorilor, în special prin consolidarea dreptului lor de acces la informații, grație măsurilor de transparență, și protejându-le interesele economice, prin introducerea unui mecanism care constă în fixarea de plafoane tarifare preventive la furnizarea de servicii itinerante pentru comunicațiile mobile vocale între statele membre.

2.6 Luând poziție, Parlamentul European a aprobat instituirea abordării comune pe o perioadă limitată, dar a cerut ca aceasta să poată fi extinsă sau modificată, în urma unei revizuirii efectuate de către Comisie, până la data de 3 decembrie 2008; Comisia ar trebui, de asemenea, să examineze impactul regulamentului asupra micilor furnizori de servicii de telefonie mobilă din cadrul Comunității și asupra poziției lor pe piața comunitară de servicii itinerante.

2.7 Dat fiind că, în plus față de telefonia vocală, noi servicii de comunicații mobile de date câștigă teren fără încetare,

(1) Regulamentul (CE) nr. 717/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 iunie 2007 privind *roaming*-ul în rețelele publice de telefonie mobilă în interiorul Comunității și de modificare a Directivei 2002/21/CE.

(2) Raportor: dl Hernández Bataller, J.O. C 324 din 30.12.2006, p. 42.

Parlamentul European a invitat Comisia Europeană să supravegheze evoluțiile de pe piața serviciilor itinerante de transmisie de date, inclusiv mesajele SMS (serviciul de mesaje scurte) și MMS (serviciul de mesaje multimedia) din Comunitate.

3. Propunerea Comisiei

3.1 Propunerea de regulament supusă avizării are ca punct de plecare o comunicare⁽³⁾ privind reexaminarea funcționării Regulamentului 717/2007 și două documente de lucru⁽⁴⁾ ale Comisiei.

3.2 În conformitate cu aceste documente, prețurile de gros și cu amănuntul ale apelurilor de voce itinerante nu variază suficient, sub nivelurile maxime fixate prin Regulamentul 717/2007, pentru a permite o concurență sănătoasă.

3.3 Serviciile itinerante de mesagerie și date reprezintă 12,3 % și, respectiv, 8,6 % din încasările în *roaming*. Pe parcursul anului trecut, prețurile mesajelor SMS itinerante au variat, în general, puțin, în ciuda presiunilor politice exercitate asupra operatorilor, pentru a-i stimula să scadă prețurile, evitând astfel o reglementare din oficiu.

3.4 Așadar, dat fiind faptul că Regulamentul 717/2007 nu a dus la o concurență sănătoasă și că relansarea concurenței, prin creșterea numărului de operatori disponibili, este imposibilă, deoarece frecvențele sunt o resursă rară, Comisia a fost nevoită să propună:

— prelungirea perioadei de valabilitate a regulamentului actual, după 30 iunie 2010, cu un nou interval de trei ani;

— fixarea de noi limite maxime pentru tarifele apelurilor vocale itinerante pe care operatorii unei rețele mobile le pot percepe în perioada de prelungire;

— precizarea cerințelor de facturare pe secundă;

— devansarea datei de scădere a plafoanelor privind prețurile apelurilor vocale itinerante, de la 30 august 2009, la 1 iulie 2009;

— extinderea domeniului de aplicare a Regulamentului 717/2007 la serviciile de mesaje SMS itinerante în interiorul Comunității;

— fixarea unui plafon pentru tariful de gros al serviciilor de date itinerante și instituirea transparenței și a mecanismelor preventive;

— promovarea transparenței prețurilor.

(3) COM(2008)579 final.

(4) SEC(2008)2489 și SEC(2008)2490.

4. Observații specifice

4.1 În avizul său privind Regulamentul 717/2007, CESE a aprobat în mod hotărât obiectivul Comisiei de a ajunge la o reducere a tarifelor de *roaming* de până la 70 %, ceea ce, pentru consumatori, ar duce la o economie de aproximativ 5 miliarde de euro.

4.2 Prin propunerea sa privind o nouă scădere a prețurilor maxime enunțate mai jos, acest obiectiv va fi depășit în ceea ce privește apelurile de intrare (- 76 %), în vreme ce, pentru apelurile de ieșire, scăderea totală va atinge 55,8 %.

Euro/min. fără TVA	Preț de gros	Dif. %	Preț cu amănuntul MOC (*)	Dif. %	Preț cu amănuntul MTC (**)	Dif. %
preț mediu înainte de 1.9.2007			0,7692		0,417	
Regulamentul 717/2007						
preț max. 1.9.2007-31.8.2008	0,30		0,49		0,24	
preț max. 1.9.2008-30.6.2009 (***)	0,28	6,67	0,46	6,12	0,22	8,33
preț max. 1.7.2009 (***)-30.6.2010	0,26	7,14	0,43	6,52	0,19	13,64
Propunere de Regulament COM(2008)580						
preț max. 1.7.2010-30.6.2011	0,23	11,54	0,40	6,98	0,16	15,79
preț max. 1.7.2011-30.6.2012	0,20	13,04	0,37	7,50	0,13	18,75
preț max. 1.7.2012-30.6.2013	0,17	15,00	0,34	8,11	0,10	23,75
scădere totală			0,4292	55,79	0,317	76,01

(*) MOC = *mobile originating call*/apel de ieșire.

(**) MTC = *mobile terminal call*/apel de intrare.

(***) Comisia propune devansarea cu două luni a datei fixate inițial la 30 august 2009.

4.3 CESE aprobă noile măsuri și felicită Comisia pentru inițiativa sa, pe care o apreciază drept necesară și proporționată și care, în plus, consolidează dreptul de acces la informație al consumatorilor, în vederea unui nivel sporit de protecție a acestora și de transparență a prețurilor.

4.4 CESE ia notă, cu satisfacție, de faptul că, potrivit informațiilor furnizate de Comisie, reducerile de preț introduse prin Regulamentul 717/2007 nu au antrenat scăderea numărului de locuri de muncă, nici deteriorarea condițiilor de muncă din sector.

4.5 În documentele sale de analiză, Comisia face diferența între formulele de plată a serviciilor vocale și a mesajelor SMS *preplătite* și *postplătite*. Or, această diferență nu este luată în considerare în structura tarifară fixată sau propusă de Comisie, în timp ce, pentru operatori, valoarea adăugată economică variază substanțial de la o categorie la cealaltă.

4.6 În plus, CESE estimează că solicitarea Parlamentului European de a evalua impactul regulamentului asupra micilor furnizori de telefonie mobilă din Comunitate și asupra poziției acestora în ansamblul pieței comunitare de *roaming* nu a fost tratată decât superficial.

4.7 În avizul său privind Regulamentul 717/2007, CESE și-a exprimat temerea că aplicarea regulamentului ar putea duce la o reajustare a tarifelor de comunicații mobile naționale și i-ar putea determina pe operatori, în unele situații, să își recupereze costurile, crescând facturile generate de alte servicii.

4.8 De la intrarea în vigoare a primelor prețuri maxime reglementate, Comisia nu a constatat, potrivit propriilor afirmații, nicio creștere a tarifelor naționale care să fi putut fi pusă exclusiv pe seama Regulamentului 717/2007. Trebuie totuși menționat faptul că unii operatori au majorat considerabil prețurile de *roaming* internațional pentru apeluri către țări terțe sau primite din afara Uniunii Europene, acestea nemaifiind de competența Comisiei sau a autorităților de reglementare naționale.

4.9 În ceea ce privește facturarea duratei apelurilor, deși plafoanele tarifului cu amănuntul fixate prin regulament sunt exprimate în prețuri pe minut, soluția preferată de Comisie consta în a permite operatorilor să perceapă un tarif maxim pentru stabilirea apelului echivalent cu primele 30 de secunde ale unui apel itinerant inițiat și apoi să factureze la secundă.

4.10 Cu toate acestea, mulți operatori au continuat să aplice vechile practici, ba chiar au schimbat structura tarifară, pentru a factura în funcție de tranșe superioare celei de 30 de secunde, de până la 60 de secunde. S-a constatat că durata facturată a apelurilor de ieșire depășește în medie cu 24 % durata efectivă a apelurilor respective.

4.11 Noua propunere a Comisiei impune, începând cu 1 iulie 2009, tarifarea la secundă a tuturor apelurilor itinerante reglementate, inițiate sau primite, cu posibilitatea de a aplica, în același timp, o primă tranșă de facturare incompresibilă, care să nu depășească 30 de secunde. Această tranșă de facturare de 30 de secunde se justifică prin faptul că orice apel, oricât de scurt, presupune intervenția unor mijloace tehnice importante.

4.12 Totuși, această derogare de la regula generală de facturare la secundă nu este valabilă decât pentru apelurile de ieșire, în timp ce și apelurile de intrare necesită un suport tehnic substanțial.

4.13 Propunerea Comisiei devansează data scăderii plafoanelor la prețurile de gros și cu amănuntul ale apelurilor vocale itinerante, de la 30 august la 1 iulie 2009, pentru ca utilizatorii să beneficieze deja de noile tarife în perioada în care cererea se află la cel mai crescut nivel. Aceasta presupune ca regulamentul supus examinării să intre în vigoare cât mai rapid.

4.14 Propunerea supusă avizării introduce, începând cu 1 iulie 2009 până la 30 iunie 2012, un „eurotarif” SMS maxim care nu poate depăși 0,11 euro, și un plafon pentru prețurile de gros de 0,04 euro.

4.15 În ceea ce privește serviciul itinerant de date, propunerea Comisiei nu prevede, în acest stadiu, reglementarea nivelului prețului cu amănuntul, ci fixează un plafon al prețului de gros mediu,

stabilit la 1 EUR/MB, începând cu 1 iulie 2009. Comisia constată însă, în considerentele regulamentului supus examinării, un nivel ridicat al prețurilor cu amănuntul al serviciilor itinerante de date și o concurență insuficientă pe această piață, fapt cu atât mai îngrijorător cu cât, potrivit spuselor sale, transparența prețurilor lasă de dorit.

4.16 În aceste condiții, CESE pune serios la îndoială posibilitatea de a asigura presiunea concurențială necesară prin utilizarea altor mijloace de acces la serviciile de date, ca în cazul accesului public la internet prin comunicație fără fir. CESE ar fi preferat ca, în continuare, intervenția Comisiei să vizeze și prețurile de pe această piață.

4.17 De asemenea, propunerea prevede introducerea unui mecanism care să întrerupă serviciul la atingerea unui prag care poate fi definit în mod liber de client, precum și a unui avertisment, prin intermediul unui mesaj automat, la apropierea de acest prag.

4.18 Un astfel de demers, oricât ar fi de util, ridică probleme tehnice considerabile și riscă să îl pună pe client într-o situație de blocaj dacă nu dispune de posibilitatea de a depăși, printr-o manevră simplă, pragul pe care el însuși și l-a fixat. În plus, acesta nu concordă cu principiul transparenței și al orientării tarifelor în funcție de costuri. CESE regretă că aceste chestiuni nu au fost luate în considerare în studiul de impact aferent.

4.19 Propunerea Comisiei vizează promovarea transparenței prețurilor. În acest scop, ea extinde obligația impusă furnizorilor de telefonie mobilă, de a le da abonaților *itineranți* informații personalizate privind tarifele, atunci când intră într-un alt stat membru, inclusiv în ceea ce privește SMS-urile și serviciul itinerant de date.

4.20 CESE aprobă această măsură, fiind de la sine înțeles că vor trebui evitate mesajele repetate de informare la fiecare trecere a frontierei și că, în plus, informațiile cu privire la prețuri vor trebui să fie clare, pe înțelesul tuturor și comparabile cu alte oferte.

Bruxelles, 15 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind tema confruntării cu problemele legate de petrol

(2009/C 182/13)

Raportor general: **dl OSBORN**

La 21 noiembrie 2008, Parlamentul European, în conformitate cu articolului 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Confruntarea cu problemele legate de petrol.

La 12 noiembrie 2008, Biroul Comitetului a însărcinat Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl OSBORN raportor general în cadrul celei de-a 450-a sesiuni plenare din 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie) și a adoptat prezentul aviz cu 140 de voturi pentru, 6 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Rezumat și concluzii

1.1 Cei doi factori critici care vor contura viitorul industriei petroliere în următoarele decenii sunt:

- accelerarea schimbărilor climatice, determinată în mare măsură de emisiile din ce în ce mai mari de CO₂ cauzate de arderea combustibililor fosili;
- disponibilitatea limitată a rezervelor la nivel mondial și creșterea treptată a dificultăților tehnice și politice în obținerea unui acces ușor și sigur la rezervele rămase.

1.2 Interacțiunea acestor doi factori conduce în prezent lumea la o poziție din ce în ce mai instabilă, întrucât emisiile de dioxid de carbon în creștere determină accelerarea schimbărilor climatice, iar creșterea consumului de petrol ne aduce mai aproape de punctul în care constrângerile în ceea ce privește aprovizionarea pot conduce la situații critice de penurie și la perturbări economice.

1.3 Singura modalitate de ieșire cu succes din criza schimbărilor climatice va fi ca economia globală să gestioneze o transformare rapidă a bazei sale energetice, îndepărtându-se de actuala dependență excesivă de arderea combustibililor fosili. Cererea mondială de petrol trebuie să înceteze să crească în anii următori și, ulterior, să scadă constant, până la mijlocul secolului, până la niveluri mult mai mici. Această provocare este deosebit de acută pentru Europa, deoarece ea este foarte dependentă de importurile de petrol.

1.4 Noile surse de petrol sunt tot mai rare și adesea implică probleme politice și de mediu. Lumea, în general (și Europa, în special), vor avea o situație mai bună și vor fi mai sigure dacă dependența de petrol se va putea reduce.

1.5 Cererea din Europa ar trebui redusă cu cel puțin 50 % până în 2050 și probabil cu mult mai mult peste această valoare.

1.6 Piața nu poate realiza de una singură transformarea necesară în direcția reducerii dependenței de petrol.

1.7 Măsurile fiscale pentru determinarea creșterii prețului petrolului ⁽¹⁾ (și a altor combustibili fosili) în raport cu alte surse de energie, prin intermediul taxelor pe emisiile de dioxid de carbon sau pe petrol sau prin comercializarea emisiilor de dioxid de carbon, au un rol important și ar trebui dezvoltate în continuare. Însă vor fi necesare și alte măsuri, diferențiate în funcție de sector.

1.8 Sistemul european de comercializare a cotelor de emisii ar trebui astfel dezvoltat încât să se fixeze un preț minim pentru dioxidul de carbon, pentru a conferi o mai mare certitudine pieței. Prețul minim ar trebui ulterior crescut în mod constant în următoarele trei decenii, astfel încât să se asigure o presiune în creștere și constantă a pieței asupra operatorilor de orice tip, pentru a-și diversifica sursele de energie în defavoarea combustibililor fosili.

1.9 În sectorul transporturilor, schimbările esențiale necesare sunt:

- planificarea orașelor și a celorlalte așezări astfel încât să se reducă, în măsura în care este posibil, lungimea traseelor și timpul necesar efectuării acestora;
- îmbunătățirea continuă a eficienței energetice și a performanței din punct de vedere al emisiilor de CO₂ a avioanelor, navelor, trenurilor și vehiculelor rutiere de toate tipurile;
- încurajarea utilizării:
- trenurilor în defavoarea zborurilor;
- transportului public în defavoarea celui privat;
- vehiculelor electrice sau pe bază de hidrogen în defavoarea celor cu combustie internă;
- bicicletei și mersului pe jos, ori de câte ori este posibil.

⁽¹⁾ CESE comentează chestiunea prețurilor petrolului mai în detaliu în viitorul său aviz CESE 348/2008 pe tema „Răspunsul la provocarea reprezentată de prețurile petrolului”, care reprezintă reacția CESE la Comunicarea „Răspunsul la provocarea reprezentată de prețurile petrolului”.

1.10 Utilizarea, în case și în alte clădiri, a petrolului (și a altor combustibili fosili) pentru încălzire, răcire și gătit va trebui să fie înlocuită treptat cu electricitate provenită din surse ecologice.

1.11 Sursele regenerabile utilizate la producerea de electricitate trebuie extinse cât mai repede posibil. Cu toate acestea, combustibilii fosili vor rămâne principalul combustibil pentru producerea de electricitate pentru mulți ani încă și, de aceea, este vital să se dezvolte și să se construiască cât mai curând posibil tehnologii de captare și stocare a dioxidului de carbon. Utilizarea petrolului drept combustibil pentru producerea de electricitate ar trebui să se reducă, însă, atunci când acesta se utilizează, ar trebui folosită tehnologia de captare a dioxidului de carbon, la fel ca în cazul cărbunelui.

1.12 O nouă generație de centrale nucleare ar putea avea o contribuție în unele țări, facilitând tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon. Însă nu ar trebui să se permită ca investițiile în acest sector să devieze resursele și atenția politică de la dezvoltarea surselor regenerabile de energie.

1.13 Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia au luat, dintr-o etapă incipientă, inițiativa de a orienta politicile în toate aceste domenii în direcția bună, însă trebuie să-și continue și să-și accelereze eforturile. Acestea trebuie, de asemenea, să caute să obțină angajamente similare din partea altor țări dezvoltate și să aloce resurse financiare importante pentru promovarea unor eforturi similare în țările în curs de dezvoltare.

1.14 Societatea civilă trebuie să fie implicată mult mai mult și mai sistematic în procesul de sensibilizare cu privire la schimbările necesare, precum și pentru acceptarea acestora, în special a acelor schimbări care vor afecta stilul de viață și comportamentele.

1.15 Industria mondială a petrolului se confruntă cu o provocare dublă pentru viitor:

- de a ajuta lumea să se adapteze unei situații de reducere constantă a dependenței de petrol;
- de a-și utiliza resursele enorme de cunoaștere și expertiză, precum și puterea financiară pentru a deveni (sau a-i ajuta pe alții să devină) pionieri ai noilor tehnologii care nu se bazează pe combustibilii fosili.

2. Emisiile de dioxid de carbon și schimbările climatice

2.1 Riscul unor schimbări climatice devastatoare determinate de emisiile din ce în ce mai mari de gaze cu efect de seră reprezintă una dintre cele mai mari provocări cu care se confruntă lumea în secolul XXI.

2.2 Grupul interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC) a concluzionat că, dacă se dorește menținerea creșterii temperaturii globale determinate de gazele cu efect de seră la maximum 2 °C peste nivelurile din perioada preindustrială, emisiile de CO₂ ar trebui să înceteze să crească în următorii 5-10 ani și să scadă constant până la 50-85 % din nivelurile din 2000, până în 2050.

2.3 Aceasta va necesita o transformare radicală a modelelor actuale de consum și producție în întreaga lume, la scara unei noi revoluții industriale. Reducerea nivelului emisiilor provenite de la arderea petrolului trebuie să-și joace rolul în reducerea generală a emisiilor de dioxid de carbon. Ar fi utilă stabilirea unei modalități sau a unor repere general agreeate pentru reducerea progresivă a cererii mondiale de petrol în următoarele patru decenii și, în cadrul acesteia, a unei căi specifice pentru Europa. Consumul de petrol din Europa trebuie redus cu cel puțin 50 % până în 2050 și probabil cu mult mai mult peste această valoare.

2.4 În prezent, curba consumului global de petrol crește în continuare de la an la an, acum datorită, în principal, extinderii rapide a cererii în economiile emergente. Deși cererea din Europa este în prezent mai aproape de stabilizare, nu am ajuns însă pe curba descendentă care va fi necesară.

2.5 Tipul de măsuri pe care Europa le pune în prezent în aplicare prin pachetul de măsuri în domeniul energiei reprezintă un început, însă, în opinia Comitetului, Comisia va trebui să propună în curând un al doilea pachet pentru a atinge nivelul necesar al reducerilor.

2.6 Cererea europeană reprezintă de fapt mai puțin de 20 % din cererea mondială de petrol. Va fi la fel de important să se obțină angajamente similare de reducere din partea altor țări dezvoltate și a economiilor emergente în cadrul negocierilor actuale în domeniul schimbărilor climatice.

3. Aprovizionarea cu petrol

3.1 Resursele mondiale de petrol sunt limitate și nu pot dura la nesfârșit. Se mai descoperă încă noi surse de aprovizionare cu petrol, însă noile surse descoperite tind să fie mai mici și mai dificil de gestionat și uneori sunt situate în regiuni ale lumii care sunt instabile sau neprietenoase din punct de vedere politic. Dezvoltarea lor ar putea fi mai costisitoare.

3.2 Unele dintre noile surse sunt situate în zone sensibile din punct de vedere ecologic, cum ar fi zona arctică. Altele, cum ar fi nisipurile bituminoase canadiene, vor fi mai dificil de exploatat, iar procesul de extracție însuși va produce emisii mai mari de CO₂. Ar fi de dorit evitarea utilizării acestor surse, dacă este posibil, sau măcar amânarea utilizării lor până la introducerea unor măsuri de siguranță mai bune din punct de vedere ecologic și a captării dioxidului de carbon.

3.3 Europa se confruntă cu probleme specifice în legătură cu aprovizionarea cu petrol. Sursele de petrol din Europa se reduc, iar Europa devine din ce în ce mai dependentă de importuri, care în prezent reprezintă peste 80 % din consumul total.

3.4 În viitor, poziția Europei ar putea deveni și mai dificilă. Necesarul de petrol ar putea deveni mult mai dificil de asigurat sau numai la prețuri mult mai mari. Situațiile de instabilitate a aprovizionării și a prețurilor ar putea deveni, de asemenea, mai frecvente.

3.5 Această problemă secundară potențială a aprovizionării conferă o mai mare importanță accelerării progreselor în ceea ce privește reducerea dependenței de petrol în Europa. Cu cât putem reduce mai rapid cererea totală și cu cât ne putem diversifica sursele de energie către unele mai ușor accesibile, cu atât mai mari ne vor fi independența și securitatea și cu atât mai mult vom putea exercita presiuni asupra celorlalți pentru a-și aduce contribuția la reducerea cererii, în vederea combaterii schimbărilor climatice.

4. Ce trebuie făcut? – Diversificarea către alte surse decât petrolul

4.1 Petrolul este utilizat în principal în sectorul transporturilor, însă, în proporții importante, și la gătit și la încălzirea locuințelor, la încălzirea și răcirea altor clădiri, la producția de electricitate și ca materie primă în industria petrochimică. În toate aceste sectoare, va fi necesară reducerea sau eliminarea dependenței de petrol cât mai curând posibil.

4.2 În sectorul transporturilor este nevoie de trei schimbări

- planificarea orașelor și a celorlalte așezări astfel încât să se reducă, în măsura în care este posibil, lungimea traseelor și timpul necesar efectuării acestora;
- îmbunătățirea continuă a eficienței energetice și a performanței din punct de vedere al emisiilor de CO₂ a avioanelor, navelor, trenurilor și vehiculelor rutiere de toate tipurile.
- încurajarea utilizării:
- trenurilor în defavoarea zborurilor;
- transportului public în defavoarea celui privat;
- vehiculelor electrice sau pe bază de hidrogen în defavoarea celor cu combustie internă;
- bicicletei și mersului pe jos, ori de câte ori este posibil.

4.3 Este posibil ca aviația să rămână un utilizator privilegiat de petrol, cel puțin în următoarele două sau trei decenii, în scopuri de bază. Însă ar trebui ca, în acest domeniu, să se realizeze îmbunătățirile maxime posibile în ceea ce privește eficiența, iar extinderea serviciilor pe calea ferată de mare viteză ar trebui să fie preferată transportului aerian ori de câte ori va fi posibil. De asemenea, ar trebui descurajată extinderea în continuare a transportului aerian și a aeroporturilor.

4.4 În ceea ce privește transportul naval, ar trebui să se caute în permanență creșterea eficienței și ar trebui încurajate în mod activ ideile inovatoare, cum ar fi adăugarea de energie eoliană suplimentară pentru reducerea consumului de combustibil.

4.5 Consumul de petrol în gospodării

Va trebuie să fie eliminată treptat arderea directă a combustibililor fosili în șemineuri, boilere sau la gătit, iar combustibilul domestic standard ar trebui să fie electricitatea (provenind din ce în ce mai mult din producția locală de energie regenerabilă, precum și din rețea) sau materialul lemnos cultivat în mod durabil. Trebuie să se stabilească un calendar pentru această tranziție.

4.6 Petrolul în sectorul economic

O tranziție similară va fi necesară în sectoarele industrial și al afacerilor din economie, pentru întreaga încălzire generală, precum și în alte scopuri. În situațiile în care procesele economice se bazează în prezent pe utilizarea combustibililor fosili ca materie primă, va fi necesară o analiză specifică fiecărui sector pentru a determina măsura în care emisiile de dioxid de carbon provenite de la astfel de procese pot fi captate și stocate sau pentru a identifica situațiile în care o astfel de utilizare poate fi înlocuită de procese care nu presupun utilizarea combustibililor fosili.

4.7 Producția de energie electrică

În ceea ce privește generarea de energie electrică, vor fi necesare eforturi mai mari pentru extinderea surselor de energie regenerabilă de toate tipurile, cât mai rapid. Țintele pe care și le-a fixat Europa reprezintă un bun început, însă este nevoie să se facă mai mult pentru introducerea pe piață a noilor tehnologii la prețuri accesibile.

4.8 Cărbunele (și, într-o măsură mai mică, alți combustibili fosili) va rămâne un combustibil important pentru producerea de energie electrică pentru câteva decenii de acum înainte. Tehnologia de captare și stocare a dioxidului de carbon ar trebui dezvoltată cât mai curând posibil. După aceea, ar trebui să devină obligatorie de asemenea pentru fiecare centrală electrică care funcționează cu petrol.

4.9 O nouă generație de centrale nucleare ar putea avea, de asemenea, o contribuție. Însă tehnologia de producere a energiei nucleare are propriile probleme de durabilitate și nu ar trebui să i se permită să devieze resursele și atenția politică de la dezvoltarea importantă a surselor regenerabile de energie și de la eficiența energetică, care reprezintă principalul obiectiv al tranziției.

4.10 Pentru susținerea planificării acestor schimbări de către toate părțile interesate, ar fi util să se stabilească direcții orientative pentru nivelurile de reducere a consumului care trebuie atinse în fiecare subsector care utilizează petrol, precum și calendarele probabile pentru aceste tranziții, atât la nivel global, cât și regional.

5. Ce trebuie făcut? Măsuri la nivel de politică pentru reducerea dependenței de combustibilii fosili și pentru încurajarea diversificării aprovizionării cu energie

5.1 Multe dintre aceste măsuri necesare încurajării și promovării transformărilor sunt deja binecunoscute. Setul de măsuri cuprinse în recentul pachet de măsuri al Comisiei în domeniul energiei acoperă multe dintre puncte și ar trebui să constituie o bună bază de pornire pentru dezvoltarea ulterioară. Oriunde în lume, inclusiv în Europa, paleta de măsuri trebuie extinsă și aplicată cu mai multă fermitate și de urgență.

5.2 Măsuri fiscale pentru stabilirea unui preț corespunzător pentru emisiile de dioxid de carbon

Combustibilii fosili ar trebui să suporte costul integral al sarcinii pe care emisiile de dioxid de carbon o plasează asupra globului. Acest lucru necesită fie impunerea unor taxe pe produsele care cauzează producerea de emisii de dioxid de carbon (cum ar fi benzina), fie un sistem de raționalizare sau de permise de comercializare pentru emiterea dioxidului de carbon, fie ambele.

5.3 Sistemul de comercializare a cotelor de emisii de dioxid de carbon din Uniunea Europeană trebuie să fie dezvoltat cu fermitate, astfel încât să dea un semnal de piață clar și stabil în sensul reducerii consumului de combustibili fosili și a diversificării către alți combustibili. Anomaliile trebuie rezolvate și excepțiile trebuie reduse. În primul rând, sistemul trebuie să fie extins la restul țărilor dezvoltate și, cât mai curând posibil, și la economiile emergente. Acesta ar trebui să fie un obiectiv-cheie în contextul negocierilor internaționale privind schimbările climatice.

5.4 Ar putea fi de dorit ca sistemul să fie astfel dezvoltat încât să se fixeze un preț minim pentru dioxidul de carbon, pentru a conferi o mai mare certitudine pe piață. Prețul minim ar trebui ulterior crescut în mod constant în următoarele trei decenii, astfel încât să se asigure o presiune a pieței în creștere constantă asupra operatorilor de orice tip, pentru a-și diversifica sursele de energie în defavoarea combustibililor fosili.

5.5 Măsuri legislative

Măsurile fiscale nu sunt suficiente în sine pentru a determina tranziția necesară către alte surse decât petrolul. Cererea este prea rigidă și există constrângeri politice în raport cu creșterea prețurilor produselor petroliere într-un ritm prea rapid. Este nevoie de un program cuprinzător de măsuri legislative pentru a ridica standardele și pentru a elimina procesele și produsele ineficiente. Este nevoie, de asemenea, ca cercetarea, dezvoltarea și introducerea noilor tehnologii necesare să fie susținute.

5.6 În ceea ce privește eficiența, este nevoie de un program cuprinzător și urgent pentru a ridica standardele privind eficiența energetică a tuturor produselor și serviciilor consumatoare de energie. Europa are încă un drum lung de parcurs, atât în ceea ce privește stabilirea standardelor, cât și asigurarea respectării lor. Încălzirea și răcirea clădirilor, de exemplu, sunt în continuare în mare parte ineficiente și necesită un program de acțiune solid pentru asigurarea unei îmbunătățiri rapide.

5.7 Standardele pentru îmbunătățirea nivelurilor emisiilor de dioxid de carbon provenind de la vehicule sunt deosebit de importante. CESE salută noile standarde aflate în prezent în vigoare, însă solicită stabilirea neîntârziată a unor standarde mult mai stricte pentru anii care urmează, astfel încât să se stabilească un cadru ferm de planificare la care industria auto să se adapteze. Următorul pas necesar de urgență este stabilirea unui program strict similar pentru îmbunătățirea treptată a emisiilor provenind de la camioane și vehicule de marfă mai grele. Din nou, măsurile luate în Europa trebuie să fie însoțite de eforturi similare în alte părți ale lumii.

5.8 Cercetare, dezvoltare și susținere financiară

Unele dintre noile tehnologii care sunt necesare se află încă în etapa de dezvoltare și vor necesita o susținere importantă și încurajare din partea sectorului public, pentru a se asigura introducerea și răspândirea lor timpurie la scară largă. Captarea și stocarea dioxidului de carbon, dezvoltarea în continuare a surselor regenerabile de energie de generație a treia și a patra, a vehiculelor electrice sau pe bază de hidrogen și a infrastructurii de care vor avea nevoie intră toate în această categorie și necesită toate o susținere publică importantă în vederea lansării lor cu succes în lume cât mai curând posibil.

5.9 Sunt necesare investiții majore în sectorul feroviar în vederea extinderii electrificării și transformării transportului pe calea ferată într-o alternativă preferată transportului aerian pentru majoritatea transporturilor pe distanțe scurte în Europa și în alte părți ale lumii.

5.10 Implicarea societății civile

Este nevoie să se facă mult mai mult pentru a implica publicul larg, întreprinderile, sindicatele și alte organizații ale societății civile în parteneriat și a le determina să participe la efortul comun.

- Cetățenii trebuie încurajați și stimulați să-și aducă contribuția, de exemplu prin îmbunătățirea eficienței energetice a locuințelor, utilizarea unor forme mai ecologice de energie pentru iluminat și încălzire, achiziționarea de bunuri și servicii mai eficiente din punct de vedere energetic și reducerea impactului emisiilor de dioxid de carbon rezultate în urma deplasărilor regulate și din timpul vacanțelor. În opinia noastră, un public din ce în ce mai numeros și din ce în ce mai multe organizații ale societății civile ar fi pregătite și dispuse să întreprindă acțiuni în acest sens, cu condiția să primească un semnal politic puternic și eficace cu privire la ceea ce se așteaptă de la ele, precum și stimulentele adecvate.
- Multe autorități locale și regionale și-au demonstrat deja spiritul vizionar și au dat dovadă de spirit de conducere politică curajoasă în acest domeniu. Acestea trebuie încurajate și stimulate să își continue eforturile.
- În mod similar, întreprinderile trebuie încurajate să facă mai multe progrese în acest sens. Acestea trebuie să fie îndrumate și încurajate să își îmbunătățească în permanență eficiența energetică a activităților și să utilizeze energie obținută din surse cu emisii reduse de dioxid de carbon. Ar trebui să se recurgă în mod mai sistematic și mai ferm la reglementare, pentru a îmbunătăți performanța energetică a tuturor tipurilor de produse și de servicii.
- Sindicatele joacă de asemenea un rol important. Mulți dintre membrii acestora se află în prima linie în ceea ce privește realizarea unor îmbunătățiri în termeni de eficiență energetică și difuzarea de informații practice, iar contribuția lor potențială trebuie recunoscută și încurajată. Dacă sunt bine gestionate, noile forme de producție ar trebui să furnizeze tot atâtea posibilități de angajare a personalului ca și vechile metode de producție, cu emisii crescute de dioxid de carbon, și totodată să păstreze condiții bune de muncă.

5.11 Toate aceste măsuri vor trebui adoptate și urmărite cu fermitate în Europa pentru a reduce cererea de combustibili fosili, în general, și de petrol, în special. Acestea vor trebui, de asemenea, să fie promovate în relațiile cu alți parteneri din țările dezvoltate și din ce în ce mai mult în țările cu economii emergente și în cele în curs de dezvoltare.

5.12 Economii emergente și țările în curs de dezvoltare pot deveni ele însele inovatori și pionieri ai economiei cu emisii reduse de dioxid de carbon, iar acest lucru ar trebui încurajat în mod activ. Politicile comerciale nu ar trebui folosite niciodată pentru protejarea industriilor învechite mai puțin eficiente în ceea ce privește emisiile de dioxid de carbon, din orice altă parte a lumii.

6. Adaptarea din industria petrolieră și a gazelor

6.1 Întrucât economia mondială continuă să fie dependentă de petrol, industria petrolieră trebuie, bineînțeles, să funcționeze pentru satisfacerea acestei nevoi. Cu toate acestea, continuarea practicilor actuale nu ar reprezenta un răspuns adecvat din partea industriei petroliere. Sunt mai multe domenii în care industria petrolieră mondială poate să sprijine tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon și ar fi de așteptat să facă acest lucru:

- recunoscând necesitatea tranziției economiei mondiale către o utilizare redusă a petrolului fosil în următoarele decenii și gândind, planificând și comportându-se în consecință;
- continuând să îmbunătățească performanța din punct de vedere al emisiilor de dioxid de carbon a industriei petroliere înseși în activitățile sale;
- înlocuind biomasa sau alte resurse neutre din punct de vedere al dioxidului de carbon pentru utilizarea combustibililor fosili în produsele sale, în măsura în care acest lucru este fezabil și durabil;
- utilizând resursele importante de competențe și puterea financiară a industriei petroliere pentru a susține alte aspecte ale tranziției, precum și dezvoltarea și răspândirea cât mai curând posibil a captării și stocării dioxidului de carbon;
- acționând în strânsă colaborare cu industria de automobile pentru a sprijini accelerarea tranziției către vehicule cu emisii reduse sau fără emisii de dioxid de carbon.

6.2 În ceea ce le privește, Uniunea Europeană, statele membre și alte guverne ar trebui să mențină un dialog susținut cu industria petrolieră de pe glob, pentru a încerca să dezvolte un punct

de vedere comun asupra modalității de reducere a utilizării petrolului care trebuie stabilită și pentru a furniza stimulente corespunzătoare în vederea încurajării (sau, dacă se va dovedi necesar, obligării) industriei să acționeze în aceste cinci direcții-cheie.

6.3 În ceea ce privește investițiile, CESE ar dori ca industria să dedice mai mult efort pentru sprijinirea tranziției către o cerere mai redusă de petrol în viitor și mai puțin pentru dezvoltarea unor surse de petrol mai periferice, mai ales atunci când acestea vor cauza ele însele prejudicii de mediu grave.

6.4 CESE consideră că există posibilități de dezvoltare a biocombustibililor (și, în special, de utilizare mai extinsă a biomasei), dar că trebuie aplicate criterii de durabilitate, iar acestea ar putea limita posibilitățile de extindere a acestei tehnologii. Piroliza biomasei în vederea producerii de cărbune biologic care poate fi aplicat pe sol ca ameliorator, transformând solul în agent de reținere a dioxidului de carbon, pare promițătoare. În sectorul transporturilor, electricitatea sau hidrogenul par a fi mai promițătoare ca soluții pe termen lung. Discuțiile susținute cu sectoarele industriale relevante ar trebui să continue, pentru a încerca să se stabilească direcții optime pentru aceste procese de tranziție.

6.5 Deoarece prețul petrolului a crescut, industria are deja un stimulent financiar puternic pentru îmbunătățirea eficienței extracției și rafinării și pentru reducerea costurilor de transport. Directiva privind calitatea combustibililor va asigura încă un stimulent util în această direcție, precum și pentru introducerea biocombustibililor.

6.6 Taxarea produselor petroliere generează deja un venit important pentru guverne, iar acesta ar putea crește în continuare odată cu licitarea pe o scară mai largă a permiselor de emisii de dioxid de carbon. O parte a acestor încasări ar trebui orientate către susținerea dezvoltării noilor tehnologii necesare în domeniul energiei. Ar putea fi avută în vedere și stimularea industriei petroliere înseși pentru a juca un rol mai important în tranziția către economia cu emisii reduse de dioxid de carbon, oferindu-i-se facilități fiscale sau alocându-i-se capital pentru realizarea investițiilor necesare.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Agenda socială reînnoită: oportunități, acces și solidaritate în Europa secolului XXI

COM(2008) 412 final

(2009/C 182/14)

Raportor: **dna REGNER**

Coraportor: **dl PEZZINI**

La 2 iulie 2008, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Agenda socială reînnoită: oportunități, acces și solidaritate în Europa secolului XXI

COM(2008) 412 final.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 decembrie 2008. Raportor: dna REGNER. Coraportor: dl PEZZINI.

În cea de-a 450-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie 2009) Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 162 voturi pentru, 21 de voturi împotriva și 25 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută Comunicarea Comisiei privind agenda socială reînnoită, considerând-o în contextul celorlalte inițiative sociale actuale drept un pas corect în direcția modernizării statului social european, al cărui scop este de a permite oamenilor să-și dezvolte potențialul deplin și de a conferi Uniunii Europene o față socială mai pronunțată.

1.2 Având în vedere profunda criză financiară și economică la nivel mondial, este cu atât mai important ca Uniunea Europeană să ia atitudine în favoarea unei Europe sociale puternice și competitive. De aceea, CESE se pronunță ferm pentru un program real de acțiuni social-politice – dincolo de o agendă socială reînnoită.

1.3 Comunicarea Comisiei se concentrează însă predominant pe reacția la noile condiții. Este vorba în special de adaptarea politicii sociale la transformările din cadrul societăților și în primul rând la cele din economie și de pe piața forței de muncă. Europa are nevoie urgentă de politici moderne pentru piața forței de muncă și de sisteme sociale durabile, care să încurajeze ocuparea forței de muncă.

1.4 CESE constată reticența Comisiei față de îmbunătățirea în continuare a standardelor minime în materie de legislația muncii. Acestea au constituit în trecut coloana vertebrală a politicii sociale europene și a îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă și, de aceea, ar trebui și pe viitor, în cazurile în care sunt necesare și utile, să reprezinte o parte a oricărei agende sociale.

1.5 CESE constată că dialogul social rămâne în continuare unul din pilonii cei mai importanți ai modelului social european, la nivel național, precum și european. Partenerilor sociali le revine un rol-cheie în toate aspectele legate de transformările sociale și de aceea ar trebui implicați în elaborarea, aplicarea și monitorizarea tuturor măsurilor prevăzute de agenda socială reînnoită. Dialogul cu societatea civilă va reprezenta pe viitor un alt pilon de bază.

1.6 Ar trebui consolidată metoda deschisă de coordonare, în special prin introducerea unui număr mai mare de obiective cantitative și calitative. În acest sens, CESE recomandă implicarea mai puternică a Parlamentului European și luarea în considerare obligatorie a obiectivelor și orientărilor sociale la atribuirea contractelor de achiziții publice.

1.7 CESE consideră necesară sprijinirea statelor membre de către Uniune – în strânsă cooperare cu partenerii sociali – la aplicarea, alinierea și monitorizarea principiilor comune în materie de flexibilitate. De aceea, CESE solicită ca dezbaterile privind flexibilitatea să fie mai strâns legate de extinderea dialogului social la toate nivelurile, precum și de negocierile colective la fiecare nivel în parte.

1.8 În opinia Comitetului, acțiunile comunitare în favoarea promovării egalității, sprijinirii persoanelor cu dizabilități, combaterii excluziunii sociale și promovării incluziunii active ar trebui completate cu măsuri politice active consolidate, care să fie direcționate și către ocuparea forței de muncă vârstnice, precum și către grupuri dezavantajate de populație și șomeri. Și combaterea sărăciei trebuie să constituie o prioritate.

1.9 CESE consideră necesar să se reacționeze în mod adecvat la hotărârile actuale ale CJCE cu privire la detașarea lucrătorilor și la măsurile sindicale. Forumul de discuție stabilit de Comisia reprezintă un prim pas în acest sens. Ar trebui în special prezentate diferite alternative pentru modul în care poate fi rezolvată relația tensionată dintre libertățile pieței interne, pe de o parte, și drepturile fundamentale, pe de altă parte. În cazul în care este necesar și util, ar trebui adoptate cât mai repede măsuri concrete și adecvate pentru protecția lucrătorilor care să clarifice faptul că nici libertățile economice, nici regulile concurenței nu au prioritate față de drepturile sociale fundamentale.

1.10 Date fiind temerile unor părți importante ale populației europene că, în 20 de ani, pentru multe persoane nu va mai fi garantat accesul la o asistență medicală de bună calitate ⁽¹⁾, ar trebui definite obiective corespunzătoare clare și transparente, a căror îndeplinire să fie asigurată prin monitorizare adecvată și mediatizare.

1.11 Pe lângă noile șanse și îmbunătățirea creșterii economice și a competitivității, migrația are și părți negative. Comisia ar trebui să analizeze pe viitor și aceste aspecte negative și să elaboreze măsuri pentru evitarea lor.

1.12 Ca și Comisia, CESE atribuie o importanță majoră aplicării și impunerii normelor legale în vigoare. Simplele apeluri către statele membre nu sunt suficiente în acest context – în special în cazul Directivei privind detașarea lucrătorilor. În acest sens, trebuie să se acorde prioritate mai mare în special elaborării de măsuri eficiente aplicabile realizării de operații transfrontaliere. De asemenea, Comitetul salută solicitarea adresată de Comisie tuturor statelor membre de a stabili un exemplu prin intermediul ratificării și aplicării convențiilor OIM clasificate de OIM ca fiind actuale.

2. Propunerea Comisiei

2.1 Comisia Europeană a prezentat la 2 iulie 2008 o Comunicare privind agenda socială reînnoită ⁽²⁾. În această comunicare, Comisia constată că noile realități sociale necesită răspunsuri noi. Ritmul schimbărilor este înalt și politicile trebuie să țină pasul cu acestea, reacționând în mod inovator și flexibil la provocările legate de globalizare, progresul tehnologic și evoluția demografică.

2.2 Comisia prezintă detaliat faptul că sfera de acțiune potențială este amplă și astfel este necesar să se stabilească priorități. În consecință, agenda se axează pe mai multe domenii-cheie în

(1) A se vedea „Așteptările cetățenilor europeni în ceea ce privește realitatea socială peste 20 de ani”, raport analitic, mai 2008, punctul 2.9; Flash Eurobarometer numărul #227.

(2) COM(2008) 412 final; Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Agenda socială reînnoită: oportunități, acces și solidaritate în Europa secolului XXI.

care măsurile UE demonstrează o valoare adăugată clară și respectă pe deplin principiile subsidiarității și proporționalității:

- copiii și tineretul – Europa viitorului;
- investiții în oameni, locuri de muncă mai numeroase și mai bune, noi competențe;
- mobilitate;
- traiul mai sănătos și durata de viață mai lungă;
- combaterea sărăciei și a excluziunii sociale;
- combaterea discriminării;
- oportunități, acces și solidaritate pe scena mondială.

2.3 Măsurile din toate aceste domenii contribuie la îndeplinirea celor trei obiective ale agendei referitoare la oportunități, posibilități de acces și solidaritate.

2.4 Conform Comisiei, bilanțul realității sociale a confirmat faptul că cetățenii și părțile interesate așteaptă ca UE să aducă dezvoltării sociale o valoare adăugată europeană.

2.5 Comisia intenționează să utilizeze în continuare instrumentele din Tratatul CE (legislația, dialogul social, metoda comunitară, metoda deschisă de coordonare, acordarea de fonduri UE, implicarea societății civile) și – printr-o abordare cuprinzătoare și prin „combinarea mai inteligentă” a instrumentelor politice – să valorifice sinergiile dintre aceste instrumente. În acest context, coordonarea și supravegherea politicilor economice și bugetare joacă, de asemenea, un rol important.

3. Observații generale

3.1 În agenda socială reînnoită, Comisia constată că politicile UE au deja o dimensiune socială puternică și un impact social pozitiv. În orice caz, CESE este de acord cu poziția conform căreia UE trebuie să aibă o dimensiune socială puternică și un impact social pozitiv, în special în perioada unei crize financiare în proverbialul „sat global”. Această criză financiară atrage după sine o criză economică, în statele membre ale UE prefigurându-se o recesiune. Aceasta înseamnă la rândul ei dificultăți pentru întreprinderi și timpuri grele pentru lucrători și pentru societate în ansamblul ei. În ciuda faptului că politica socială ține în mare parte de responsabilitatea guvernelor statelor membre, Comitetul salută inițiativele lansate de Comisie în 2007 prin bilanțul realității sociale și în prezent prin prezentarea agendei sociale reînnoite și consideră că o strategie comună va contribui la demolirea temerilor privind viitoarea evoluție a nivelului de trai. Ar trebui trimis însă un mesaj social mult mai puternic către cetățenii Europei.

3.2 În principiu este, de asemenea, apreciat pozitiv faptul că agenda nu se limitează pur și simplu la domeniile clasice ale politicii sociale, ci acoperă și alte domenii cum ar fi educația, sănătatea și dialogul intercultural.

3.3 În opinia Comitetului, la momentul actual însă, nu este suficientă o abordare comunitară „tradițională”, fie aceasta și înnoită și extinsă la alte domenii. Întrebarea privind orientarea fundamentală a politicii macroeconomice nu poate fi lăsată deoparte. Altfel există riscul de a se stabili direcții importante fără o dimensiune socială palpabilă.

3.4 Comitetul este de părere că dimensiunea socială a Europei trebuie să își găsească expresia printre altele într-un adevărat program de acțiune socială. Doar o agendă socială reînnoită nu este suficientă. Programul de acțiune ar trebui să se bazeze pe cooperarea pozitivă între statele membre și nu pe o nivelare concurențială a drepturilor sociale, a protecției sociale și a condițiilor de muncă, care „să le tragă în jos” pe acestea ⁽³⁾. Acesta trebuie să se concentreze pe aspectele care produc rezultate în ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă, consolidarea sistemelor de asigurări sociale cu luarea în considerare a durabilității acestora și a unui impact pozitiv asupra ocupării forței de muncă, competitivitatea sporită, o mai bună adaptabilitate a întreprinderilor și lucrătorilor, precum și locuri de muncă mai multe și mai bune.

3.5 Este necesară o abordare activă a obiectivelor sociale. O poziție reactivă, care consideră că sarcina politicii sociale este de a reacționa la schimbări și de a-i ajuta pe oameni să se adapteze la noile cerințe ale economiei, este insuficientă. Omul și investițiile în oameni trebuie să se afle în centrul atenției, îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă trebuie să constituie scopul urmărit, iar instrumente clare, eficiente și obligatorii trebuie să constituie coloana vertebrală a unui politici sociale europene.

3.6 Tocmai în contextul actualei crize nu poate fi trecut cu vederea faptul că există o responsabilitate a întregii societăți pentru bunăstarea persoanelor individuale. Aceasta include în special o distribuție echitabilă a veniturilor, suficiente posibilități de ocupare a forței de muncă în întreprinderi competitive, asigurarea socială împotriva riscurilor, ca de exemplu boală, invaliditate, șomaj, vârstă, sprijinirea familiilor, oportunități educaționale pentru toți, asigurarea împotriva sărăciei, precum și servicii de interes general accesibile și de bună calitate.

3.7 Dinamismul economic și progresul social nu sunt opuse, ci se sprijină reciproc. O economie de piață socială asociază competitivitatea cu dreptatea socială. Este important ca domeniile social, economic și al mediului să fie puse pe același plan.

⁽³⁾ Avizul CESE privind un nou program european de acțiune socială, raportor: dl OLSSON (JO C 27, 3.2.2009), punctul 4.1, p. 99.

4. Obiective și priorități

4.1 CESE consideră necesară și utilă sprijinirea statelor membre de către Uniune – în strânsă cooperare cu partenerii sociali – la aplicarea, alinierea și monitorizarea principiilor comune în materie de flexibilitate. Ar trebui sprijiniți cu prioritate oamenii și îmbunătățite condițiile lor de viață și de muncă. Ar trebui să se țină seama în mod special de punctele de vedere sociale. Comisia și statele membre ar trebui să stabilească o legătură între discuția despre posibilele reforme și consolidarea și modernizarea raporturilor de muncă la toate nivelurile. CESE solicită de aceea ca dezbaterile privind flexibilitatea să fie mai strâns legate de extinderea dialogului social la toate nivelurile, precum și de negocierile colective la fiecare nivel în parte. Conceptul de flexibilitate ar trebui să asigure o promovare echilibrată atât a flexibilității, cât și a securității. Conceptul de flexibilitate nu înseamnă o reducere unilaterală și nelegitimă a drepturilor lucrătorilor, o idee pe care CESE o respinge ⁽⁴⁾.

4.2 În special tinerii în căutarea unui loc de muncă sunt confrunțați cu dificultăți majore în a avea acces la muncă. Adesea, pe piața forței de muncă, „generația stagiarilor” se confruntă cu forme de muncă atipice, care în anumite cazuri duc la raporturi de muncă precare ⁽⁵⁾. Măsurile pentru integrarea activă și sprijinirea învățării pe tot parcursul vieții trebuie salutate explicit. Locurile de muncă de bună calitate și sigure depind foarte mult de o educație bună și extinsă. Pe lângă aceasta, Uniunea Europeană și statele membre trebuie însă să elaboreze un pachet de politici, pentru a sincroniza mai bine aptitudinile și calificările, pe de o parte, și cerințele întreprinderilor, pe de altă parte. Ar trebui asigurată o mai bună capacitate de inserție profesională a absolvenților și ar trebui îmbunătățite condițiile-cadru, pentru a se crea locuri de muncă de bună calitate. Mai mult, trebuie adoptate măsuri pentru a se evita raporturile de muncă precare. În ajunul evaluării Pactului european pentru tineret (2005), ar fi util să se facă în sfârșit progrese.

4.3 Utilă ar fi și o inițiativă comunitară pentru promovarea locurilor de muncă de bună calitate pentru tineri. Aceasta ar trebui să urmărească, cu sprijinul activ al partenerilor sociali, recunoașterea calității și performanțelor absolvenților cu ajutorul unui nou punct de contact în cadrul Programului de microcredite JASMINE ⁽⁶⁾.

4.4 CESE consideră că promovarea activității antreprenoriale, transmiterea competenței manageriale și sprijinirea educației financiare în UE sunt importante. Spiritul antreprenorial în

⁽⁴⁾ Avizul CESE privind flexibilitatea – negocierea colectivă și rolul dialogului social, raportor: dl OLSSON (SOC/272; CESE 999/2007), JO C 256, 27.10.2007, punctul 1.4, p. 108.

⁽⁵⁾ În acest sens, a se vedea seria de măsuri preconizate de CESE privind oferirea de alte perspective de viitor tinerilor în afara locurilor de muncă precare din CESE, în Avizul din proprie inițiativă privind ocuparea forței de muncă pentru categoriile prioritare, capitolul 5: „Combaterea eficientă a șomajului în rândul tinerilor”, JO C 256, 27.10.2007, p. 93.

⁽⁶⁾ A se vedea Avizul CESE privind microcreditele, raportor: dl PEZZINI, JO C 77, 31.3.2009, p. 23.

sensul cel mai larg – care poate stimula și încuraja o atitudine inovativă și creatoare – reprezintă un instrument esențial al Strategiei de la Lisabona cu ajutorul căruia poate fi mărită creșterea economică, pot fi create locuri de muncă mai bune, se poate genera coeziune socială și combate exclusiunea socială (7).

4.5 În cadrul strategiei de ocupare a forței de muncă și al metodei deschise de coordonare ar trebuie stabilite obiective mult mai ambițioase, mai eficiente și mai ușor măsurabile, iar Comisia Europeană ar trebuie să dispună de mai multe competențe de punere în aplicare. Este din nou nevoie de concentrare pe obiective europene cantitative, în special în domeniile participării active, educației și învățării pe tot parcursul vieții, ocupării forței de muncă tinere, accesului la o asistență medicală de bună calitate și egalității dintre femei și bărbați (8).

4.6 În cadrul sprijinului acordat învățării pe tot parcursul vieții trebuie să se țină seama în mod special de paradoxul politicii educaționale – și anume că persoanele cu un nivel mai redus de calificare sunt dezavantajate în cadrul formării continue.

4.7 Combaterea șomajului pe termen lung și a șomajului în rândul tinerilor, promovarea egalității dintre bărbați și femei și sporirea procentului de femei active profesional, consolidarea programului comunitar pentru ocuparea forței de muncă și solidaritate socială – Progress 2007-2013 (9) – în special în vederea sporirii capacităților celor mai importante rețele ale Uniunii de promovare și sprijinire a politicilor comunitare și în vederea introducerii unor instrumente progresiste de examinare a nevoilor și perspectivelor (previziune), incluzând proceduri participative conform abordării de jos în sus.

4.8 Condițiile-cadru pentru dialogul social trebuie îmbunătățite. În acest context, Comitetul constată că nu a fost încă creat un cadru opțional pentru negocierile contractelor colective de muncă la nivel transnațional, ca parte a Agendei social-politice din 2005 (10).

4.9 CESE împărtășește punctul de vedere al Comisiei conform căruia este foarte important să se ajungă rapid la un acord pozitiv asupra propunerilor de directivă privind timpul de lucru (11) și privind condițiile de muncă ale lucrătorilor temporari (12). În acest

sens, CESE salută adoptarea Directivei privind munca temporară în Consiliu.

4.10 Mai multe hotărâri recente ale Curții Europene de Justiție (cauzele Laval (13), Viking (14) și Ruffert (15)) au ilustrat în mod exemplar relația tensionată dintre drepturile pieței interne, pe de o parte, și drepturile fundamentale – în special drepturile sindicale, – pe de altă parte, ridicând semne de întrebare fundamentale. De aici rezultă o nevoie corespunzătoare de acțiune. Forumul de discuție stabilit de Comisie reprezintă un prim pas în acest sens. Comisia ar trebui realizeze o examinare aprofundată a efectelor pieței interne asupra drepturilor lucrătorilor și a negocierilor colective. În cazul în care acest lucru este necesar și potrivit, ar trebui luate, cât mai repede posibil, măsuri adecvate și concrete de protecție a lucrătorilor care să clarifice faptul că nici libertățile economice, nici regulile concurenței nu au prioritate față de drepturile sociale fundamentale.

4.11 Mobilitatea persoanelor oferă șanse diverse și contribuie la sporirea creșterii economice și a competitivității. Pe lângă aceste aspecte pozitive, Comitetul consideră că este necesară și analiza-rea părților negative ale mobilității, în special în contextul valurilor mai ample de migrație. Prin acestea se au în vedere în primul rând efectele sociale, cum ar fi situația socială și familială a migranților și a membrilor lor de familie, dumpingul social în special în contextul muncii ilegale, situația locativă a migranților, precum și efectele posibile asupra pieței forței de muncă. În afară de aceasta, ar trebui studiate și efectele pe termen mediu și lung asupra sistemului de învățământ în țara de origine și ale exodului creierelor („brain drain”) (16). Rezultatele ar trebui să constituie apoi baza măsurilor pentru atenuarea unor astfel de efecte.

4.12 CESE salută intenția Comisiei de a acționa în direcția dezvoltării unor servicii sociale de bună calitate, ușor accesibile și durabile. Acesta se pronunță clar pentru ca interesul general față de aceste servicii să rămână prioritar în raport cu dispozițiile privind piața internă și concurența. În orice caz, este necesară clarificarea conceptelor și reglementărilor relevante. Comitetul propune de aceea o abordare progresivă care să aibă în vedere aspecte multiple și în care să fie conectate punctele de vedere sectoriale și tematice. Aceasta ar trebui să ducă la adoptarea unor acte legislative în cazurile în care acestea sunt necesare și/sau la adaptarea acestor principii și condiții la diversele sectoare afectate (abordare orizontală cu orientare specifică în funcție de sector) (17).

4.13 Date fiind temerile unor părți importante ale populației europene că, în 20 de ani, pentru multe persoane nu va

(7) A se vedea Avizul CESE privind spiritul antreprenorial și Strategia de la Lisabona, raportor: dna SHARMA, coraportor: dl OLSSON, (SOC/267; CESE 1460/2007), JO C 44, 16.2.2008; punctul 1.1, p. 84.

(8) A se vedea Avizul CESE pe tema „Orientări pentru ocuparea forței de muncă”, raportor: dl GREIF, JO C 162, 25.6.2008, punctul 2.1, p. 92.

(9) Decizia nr. 1672/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 2006 de stabilire a Programului comunitar pentru ocuparea forței de muncă și solidaritate socială – Progress (JO L 315, 15.11.2006)

(10) Comunicarea Comisiei, „Agenda social-politică” din 9.2.2005, COM(2005) 33 final.

(11) Propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2003/88/CE privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru; COM(2005) 246 final.

(12) Propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind condițiile de muncă ale lucrătorilor temporari; COM(2002) 701 final.

(13) Cauza introdusă în fața CJCE C-341/05: Laval un Partneri Ltd împotriva Svenska Byggnadsarbetareförbundet (sindicatul suedez al constructorilor).

(14) Cauza introdusă în fața CJCE C-438/05: International Transport Workers' Federation și alții împotriva Viking Line ABP și alții.

(15) Cauza introdusă în fața CJCE C-346/06: Avocatul dr. Dirk Ruffert, acționând în calitate de administrator judiciar al societății Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG, împotriva landului Niedersachsen.

(16) Emigrația unor persoane deosebit de bine pregătite sau de talentate dintr-o țară.

(17) A se vedea Avizul CESE pe tema „O piață unică pentru Europa secolului XXI”, raportor: dl CASSIDY; coraportor: dl HENCKS și dl CAPPELLINI, punctele 1.13 și 1.15 (JO C 77, 31.3.2009, p. 15).

mai fi garantat accesul la o asistență medicală de înaltă calitate ⁽¹⁸⁾, ar trebui definite obiective corespunzătoare clare și transparente, a căror îndeplinire să fie asigurată prin monitorizare adecvată și mediatizare.

4.14 Ținând seama de hotărârea CJCE în cauza Ruffert, este hazardat să se vorbească, tocmai în contextul normelor privind achizițiile publice, de un „puternic reflex social” ⁽¹⁹⁾. Nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că orientările europene privind achizițiile publice sunt bazate în principal pe aspecte economice, iar realitatea atribuirii contractelor de achiziții publice este determinată aproape exclusiv de aceste aspecte. Pentru a putea ține seama în mod corespunzător de punctele de vedere sociale, autoritățile publice contractante au nevoie de condiții-cadru clare și obligatorii. În afară de aceasta, atribuirea de contracte de achiziții publice ar dobândi o dimensiune socială, dacă luarea în considerare a anumitor puncte de vedere sociale nu ar fi doar permisă, ci în plus chiar obligatorie. CESE consideră că este, de aceea, util să fie inițiat un proces de reflecție de către Comisie în această direcție. În acest context, ar putea fi stabilite de exemplu obiective sociale pe baza orientărilor europene, pentru a exploata mai bine potențialul metodei deschise de coordonare.

4.15 În Avizul privind timpul de muncă ⁽²⁰⁾, CESE și-a exprimat deja regretul asupra faptului că Uniunea Europeană ratează o șansă, dacă nu ține seama de reconcilierea vieții private cu cea profesională. CESE salută de aceea explicit rezultatele consultării Comisiei cu partenerii sociali privind reconcilierea vieții private cu viața profesională și propunerile publicate între timp privind îmbunătățirea condițiilor pentru concediul de maternitate ⁽²¹⁾ și mai multe drepturi pentru femeile care desfășoară activități independente ⁽²²⁾. Comitetul salută și faptul că partenerii sociali europeni inițiază o revizuire a Directivei privind concediul parental.

4.16 Acțiunile comunitare de promovare a egalității, de sprijinire a persoanelor cu dizabilități, de combatere a excluziunii sociale și promovare a incluziunii active ar trebui completate, în opinia Comitetului, cu măsuri politice active consolidate, care sunt direcționate către ocuparea forței de muncă vârstnice, precum și către grupuri dezavantajate de populație și șomeri. Și combaterea sărăciei trebuie să reprezinte o prioritate. În acest context, femeile și persoanele care cresc singure un copil ar trebui să se bucure de o atenție specială. Totodată este de dorit și o consolidare a măsurilor politice în vederea unei integrări echilibrate a imigranților. CESE poate contribui activ la aceste analize și prin intermediul Observatorului pieței forței de muncă.

⁽¹⁸⁾ A se vedea „Expectations of European citizens regarding the social reality in 20 years' time”, Analytic Report, mai 2008, punctul 2.9; Flash Eurobarometer numărul #227; anchetă realizată de Gallup Organization Ungaria la cererea Direcției Generale Ocuparea Forței de Muncă.

⁽¹⁹⁾ COM(2008) 412 final, punctul 5.6

⁽²⁰⁾ A se vedea Avizul CESE privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2003/88/CE privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru, raportor: dna ENGELEN-KEFER (JO C 267, 27.10.2005, p. 16).

⁽²¹⁾ Propunerea de directivă privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei 86/613/CEE, 2008, COM(2008) 636 final.

⁽²²⁾ Propunere de modificare a Directivei 92/85/CEE din 3 octombrie 2008, COM(2008) 600/4.

5. Instrumente

5.1 În ultimele decenii, UE a elaborat standarde legale minime în domeniile egalității dintre sexe și nediscriminării, precum și în legătură cu câteva aspecte referitoare la condițiile de muncă, precum și la exercitarea colectivă a drepturilor lucrătorilor. Aceste dispoziții legale constituie o parte esențială a politicii sociale europene. Deși au fost făcute anumite progrese, există încă un mare potențial de îmbunătățiri.

5.2 CESE se pronunță pentru utilizarea întregii game de instrumente social-politice (dispoziții legale, metoda deschisă de coordonare, acorduri autonome între partenerii sociali) și pentru alegerea instrumentului celui mai adecvat în funcție de fiecare temă abordată. Realitatea este că anumite domenii nu au fost încă deloc abordate la nivel european, cum ar fi plata în continuare a salariului în caz de boală, definiția calității de lucrător sau protecția în cazul detașării. Alte domenii sunt acoperite doar parțial cum ar fi reconcilierea vieții profesionale și de familie și protecția împotriva concedierii.

5.3 Fără îndoială, este importantă transpunerea eficientă în legislația națională, aplicarea și respectarea dispozițiilor legislative în vigoare. În acest sens, CESE este de acord cu Comisia. Este, de asemenea, important ca la aplicarea standardelor minime acestea să fie considerate drept un punct de pornire pentru îmbunătățirea reală a condițiilor de viață și de muncă și nu un punct final al procesului. O bună transpunere necesită instrumente eficiente și adecvate și sprijin în primul rând în cazul unor raporturi cu caracter transfrontalier. Acest lucru a fost evident în special în cazul transpunerii și aplicării Directivei privind detașarea lucrătorilor ⁽²³⁾. Un simplu apel la cooperare nu este în acest context suficient, ci este nevoie de condiții-cadru obligatorii la nivel european. În acest sens, trebuie să se acorde prioritate mai mare în special elaborării de măsuri eficiente aplicabile realizării de operații transfrontaliere.

5.4 Dialogul social intersectorial, sectorial și transfrontalier rămâne în continuare unul din pilonii de bază ai modelului social în statele membre și la nivelul UE. Lucrătorii și sindicatele joacă un rol-cheie în înfruntarea provocărilor social-politice, deoarece aceștia reprezintă forțele motrice ale progresului economic și social ⁽²⁴⁾.

5.5 Dialogul cu societatea civilă, care trebuie diferențiat clar de dialogul social, va reprezenta pe viitor un alt pilon de bază. Implicarea tuturor cetățenilor și a organizațiilor lor la toate nivelurile în construcția unei Europe sociale va reprezenta o adevărată provocare ⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Directiva 96/71/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 1996 privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii; JO L 018, 21.1.1997.

⁽²⁴⁾ Avizul CESE din 9.7.2008 privind un nou program european de acțiune socială, raportor: dl OLSSON (JO C 27, 3.2.2009, p. 99), punctul 5.6.

⁽²⁵⁾ Avizul CESE din 9.7.2008 privind un nou program european de acțiune socială, raportor: dl OLSSON (JO C 27, 3.2.2009, p. 99), punctul 5.7.

5.6 CESE este de acord cu Comisia că trebuie exploatat mai bine potențialul metodei deschise de coordonare (MDC) și trebuie utilizate, în cadrul acesteia, obiective atât cantitative, cât și calitative. CESE subliniază că metoda deschisă de coordonare ar trebui aplicată „mai puternic la fața locului”, reflectând astfel abordarea participativă de jos în sus și asigurând coordonarea necesară între parteneri și măsurile politice ⁽²⁶⁾. Se recomandă însă în continuare implicarea mai puternică a Parlamentului

European în MDC. Astfel ar putea fi îmbunătățită legitimitatea democratică a MDC.

5.7 Este salută definirea unor obiective pentru bunăstarea cetățenilor care să depășească indicatorul obișnuit al PIB-ului pe cap de locuitor, aceasta putând contribui la relativizarea viziunii predominant economice asupra performanțelor economiilor naționale ⁽²⁷⁾.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

⁽²⁶⁾ Avizul CESE din 9.7.2008 privind un nou program european de acțiune socială, raportor: dl OLSSON (JO C 27, 3.2.2009, p. 99), punctul 7.9.3.

⁽²⁷⁾ Avizul CESE din 9.7.2008 privind un nou program european de acțiune socială, raportor: dl OLSSON (JO C 27, 3.2.2009, p. 99), punctul 7.9.2.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Consiliul European „Un plan european de redresare economică”

COM(2008) 800 final

(2009/C 182/15)

Raportor general: **dl DELAPINA**

La 26 noiembrie 2008, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Un plan european de redresare economică

COM(2008) 800 final

Biroul Comitetului a însărcinat la 2 decembrie 2008 Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl DELAPINA raportor general la cea de-a 450-sesiune plenară din 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 15 ianuarie 2009) și a adoptat prezentul aviz cu 179 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Prin planul global de stabilizare a sectorului financiar, în diversele sale variante naționale, comunitatea internațională a statelor a emis un semnal clar că politica economică și-a asumat în mod clar responsabilitatea pentru stabilitatea economică globală. Prin planul european de redresare economică, Uniunea Europeană și-a exprimat și ea disponibilitatea de a reacționa la criză ferm și cu toate mijloacele existente.

1.2 Efectul psihologic al planului de redresare economică merită apreciat la fel de mult, ca și efectul sumelor de bani investite, deoarece aceste semnale ale politicii economice ar trebui să aibă drept efect restabilirea, într-o largă măsură, a încrederii consumatorilor și investitorilor. Cu toate acestea, trebuie să urmeze rapid acțiuni ale tuturor actorilor implicați – în special Comisia Europeană și statele membre –, pentru ca previziunile pesimiste să nu prindă rădăcini.

1.3 Demersurile pentru redresarea economiei reale nu vor putea avea efectul dorit decât atunci când este refăcută deplina capacitate de funcționare a sectorului financiar. În acest sens, pe lângă diversele pachete de salvare, este nevoie de o nouă ordine și de o nouă reglementare, care să genereze încredere, ale piețelor financiare la toate nivelurile.

1.4 Politica economică europeană a recunoscut necesitatea de a-și completa orientarea existentă către ofertă, printr-o politică macroeconomică anticiclică activă. În continuare, CESE salută și angajamentul în favoarea unei mai bune protecții pentru membrii cei mai vulnerabili ai societății și a unei coordonări mai eficiente a politicii economice. Totuși, planul UE de redresare economică apare ca fiind de dimensiuni relativ mici, în comparație cu pachetele elaborate în alte regiuni ale lumii.

1.5 Comitetul consideră că este vital ca programele de investiții publice și stimulentele financiare propuse în vederea susținerii redresării economice să joace un rol și în sprijinirea tranziției către

o economie bazată pe emisii reduse de dioxid de carbon, care va fi necesară în viitor. Acesta solicită Comisiei și statelor membre să își formuleze planurile și programele de redresare economică ținând seama de acest lucru.

2. De la criza creditelor ipotecare „subprime” la recesiunea globală

2.1 Cauzele crizei economice și financiare actuale sunt diverse. Șefii de stat și de guvern din G-20 au menționat în declarația lor de la summit-ul din 15 noiembrie următoarele: politicile monetare și de curs de schimb care au dus la lichiditate excesivă, absența sau insuficiența reglementării anumitor domenii sau actori, vânătoarea de randamente irealist de mari cu subevaluarea sau cunoașterea insuficientă a riscurilor de către actorii de pe piață, precum și de către instanțele de reglementare și control, efecte de pârghe excesive, coordonarea insuficientă a politicilor macroeconomice, precum și reforme structurale insuficiente. În acest mod, s-au produs evoluții greșite, care au evidențiat clar necesitatea unei revizuirii a regulilor jocului pentru actori, produse și piețe.

2.2 În SUA, la mijlocul anului 2007, s-a prăbușit un joc piramidal cu credite imobiliare, în momentul în care prețurile imobilelor nu au mai crescut. Pe o piață imobiliară supraîncălzită caracterizată de așteptări irealist de optimiste, au fost oferite credite unor debitori cu solvabilitate scăzută, care au fost transferate și puse în vânzare mai departe de către bănci. Au apărut noi produse financiare extrem de speculative și netransparente, care s-au sustras oricărui control sau reglementări. Mulți dintre cei implicați nu au conștientizat amploarea riscului.

2.3 Spargerea bulei imobiliare în SUA, dar și în câteva state UE a avut drept urmare o criză a fondurilor de investiții speculative (*hedge funds*), a băncilor de investiții și comerciale, precum și a asigurătorilor. Prin securitizarea riscurilor, mediul financiar global a fost zguduit profund de unde de șoc. Nesiguranța și neîncrederea între instituțiile financiare au dus și în cazul unor instituții financiare care în sine erau sănătoase la o blocadă a acordării reciproce de credite și la secătuirea pieței interbancare.

2.4 Prin diverse canale de transmisie, criza piețelor financiare s-a materializat în cele din urmă și în economia reală. Printre efecte se numără: criza creditelor, costurile mărite ale finanțării, efectele negative asupra averilor datorate scăderii cursurilor acțiunilor, prăbușirile piețelor de export, scăderea încrederii, precum și deprecierea și riscuri de pierderi în cadrul bilanțurilor contabile. Între timp, a devenit clar că, la începutul anului 2009, întreaga OCDE se găsește într-o recesiune ale cărei durată și amploare experții nu le pot aprecia cu certitudine în momentul de față.

3. Provocările cele mai urgente

3.1 Într-un prim pas, a fost necesară stoparea reacției în lanț de pe piețele financiare. Băncile centrale, în special BCE, au alimentat piețele cu lichidități, pentru a asigura funcționarea în continuare a acestora. La nivel național și internațional au fost elaborate numeroase pachete de salvare, care au inclus măsuri precum subvenții și participări de capital, până la naționalizarea instituțiilor financiare în criză, garanții publice, îmbunătățirea asigurării depozitelor bancare etc. Într-un anumit grad, aceste măsuri au ajutat băncile să își urmeze cursul normal al afacerilor.

3.2 Al doilea pas important constă în consolidarea economiei reale. Trebuie restabilită încrederea consumatorilor și a investitorilor. În acest sens, sunt necesare măsuri pentru relansarea cererii pe piața internă și stabilizarea piețelor forței de muncă. Trebuie în special întărite grupurile cu venituri inferioare, deoarece acestea sunt afectate în special de efectele crizei, dar și pentru că acestea au cel mai puternic impact asupra consumului intern.

3.3 În afară de aceasta, trebuie create condiții-cadru care să atenueze efectele asupra sectorului antreprenorial. Ca producător, investitor, exportator și prin activitățile sale de cercetare-dezvoltare, acestui sector îi revine un rol-cheie pentru redresarea economiei, el contribuind decisiv și la crearea de locuri de muncă și astfel la generarea de cerere pe piața internă. Pe lângă aspectele ciclice, nu trebuie însă neglijate chestiunile privind durabilitatea și aspectele structurale.

3.4 Mai departe, este necesar să se întreprindă o restructurare a arhitecturii finanțelor internaționale și o reglementare mai eficientă a piețelor financiare. Trebuie modificate, de asemenea, pozițiile privind autoritățile de control și coordonarea acestora, pentru agențiile de rating, precum și pentru realizarea bilanțurilor și contabilitate, într-un mod care să garanteze evitarea unor crize precum cea din prezent.

4. Rolul politicii economice europene

4.1 Chiar dacă inițial criza a fost pur americană (SUA), datorită conexiunilor globale, economia europeană a fost și ea afectată. În acest context, Euro și-a demonstrat valoarea de ancoră de stabilitate. În absența monedei unice, efectele asupra economiilor naționale ar fi fost mult mai grave. O criză internațională necesită răspunsuri internaționale. Pentru politica economică europeană există o enormă nevoie de acțiune. Provocările descrise în capitolul 3 reclamă acțiuni proactive rapide, decise, masive, concentrate și coordonate, multe măsuri urmând să aibă caracter temporar.

4.2 În acest sens, este necesar să învățăm din trecut. Atunci când, la începutul deceniului, după spargerea bulei IT și atacurile teroriste din SUA, toate regiunile importante ale lumii au înregistrat o cădere puternică a ritmului economiei, politica economică europeană a fost singura care a renunțat la o redresare economică activă prin politica bugetară și monetară cu implicarea dimensiunii de cerere. Aceasta a contribuit la faptul că depășirea crizei a durat patru ani, iar părți importante ale Europei suferă până astăzi de o slăbiciune a cererii pieței interne, ceea ce a sporit drastic vulnerabilitatea în fața fluctuațiilor cererii internaționale.

4.3 Seriozitatea crizei actuale a fost recunoscută prea târziu de instanțele de decizie economico-politice. Până în septembrie, miniștrii de economie și finanțe ai ECOFIN s-au arătat sceptici față de un plan de redresare economică. Deși economia zonei Euro a înregistrat o scădere deja în al doilea trimestru al 2008, BCE a mărit în vară încă o dată dobânda de referință. Și lipsa unui acord între șefii de guvern la reuniunea acestora de la Paris privind criza financiară a diminuat speranța într-o acțiune comună rapidă. Demersurile naționale necoordonate în vederea îmbunătățirii garantării depozitelor de economii nu au creat impresia unei acțiuni hotărâte în Uniunea Europeană. De aici rezultă clar că activismul pur nu este util. Mai degrabă, este necesară o mai bună coordonare a programelor, precum și a pachetelor de măsuri, în primul rând la nivel național.

5. Planul european de redresare economică al Comisiei Europene

5.1 Cu atât mai îmbucurător este faptul că acum Comisia Europeană și-a anunțat clar voința și disponibilitatea de a acționa decisiv și coordonat. Prin strategia sa de depășire a crizei financiare, trebuie abordate problemele economiei într-un sens larg, iar Europei trebuie să îi revină un rol-cheie în cadrul reacției globale la criza financiară. Mai mult, șefii de stat și de guvern au cerut Comisiei să elaboreze pentru reuniunea lor din decembrie propuneri de discuție pentru o acțiune comună. Acestea au fost prezentate la sfârșitul lunii noiembrie în forma unui „plan european de redresare economică”, care trebuie să fie oportun, pe termen limitat, concentrat și coordonat. Ca urmare, Consiliul European a adoptat la 11 și 12 decembrie 2008, la Bruxelles, un plan corespunzător.

5.2 Concret, se propune un stimulent bugetar de 1,5 % din PIB-ul, adică 200 de miliarde de Euro pentru anii 2009/2010. 170 de miliarde trebuie să provină de la statele membre, 30 de miliarde trebuie să fie puși la dispoziție din bugetul UE și de către BEI.

5.3 Pe lângă consolidarea activităților BEI, în special în ceea ce privește IMM-urile, se urmărește, prin simplificarea și accelerarea procedurilor, punerea la dispoziție anticipată a fondurilor structurale și de coeziune, precum și a fondurilor pentru dezvoltare rurală. Fondul Social European trebuie să finanțeze măsuri de promovare a ocupării forței de muncă, în special în favoarea grupurilor celor mai vulnerabile de populație, iar eficiența Fondului European de Adaptare la Globalizare trebuie îmbunătățită. De asemenea, sunt prevăzute condiții de facilitare a acordării ajutoarelor de stat și măsuri pentru accelerarea procedurilor de ofertare.

5.4 Măsurile statelor membre trebuie să stimuleze, în cadrul flexibilității mărite oferite de Pactul de stabilitate și de creștere revizuit, cererea, pe lângă impactul stabilizatorilor automați asupra cheltuielilor statului și/sau reduceri ale impozitelor, Comisia oferind câteva exemple concrete în acest sens. Dintre acestea fac parte plăți mărite către șomeri sau gospodării cu venituri scăzute, investiții publice în infrastructură și educație, sprijin pentru IMM-uri (de exemplu împrumuturi sau participare la risc), măsuri împotriva schimbărilor climatice, reducerea impozitelor și a contribuțiilor sociale pentru angajatori și lucrători, precum și o reducere temporară a valorii normale a TVA. Durata limitată a măsurilor trebuie să garanteze faptul că pachetul de redresare nu subminează pe termen mediu și lung durabilitatea finanțelor publice.

5.5 Măsurile statelor membre trebuie să aibă loc coordonat, deoarece situația de pornire și marjele de manevră ale fiecărui stat membru sunt diferite. Acestea trebuie să fie limitate în timp, deoarece ulterior trebuie din nou respectate obiectivele bugetare pe termen mediu. Aceste măsuri ar trebuie sprijinite prin reforme structurale, care să asigure o mai bună funcționare a piețelor și o creștere a competitivității.

5.6 Trebuie urmărită o strânsă armonizare a planului de redresare economică cu domeniile centrale ale Strategiei de la Lisabona pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă (populație, economie, infrastructură și energie, cercetare și inovare). Comisia Europeană a adoptat un pachet de măsuri pentru punerea în aplicare a planului european de redresare economică și pentru consolidarea Strategiei de la Lisabona pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă. Adoptarea capitolelor pe țări în care statele membre sunt evaluate în funcție de progresele realizate în aplicarea Strategiei de la Lisabona se va face în anul care începe (1). Planul de redresare economică prezintă în acest sens o gamă largă de măsuri, fiecare guvern fiind invitat să le aleagă pe cele potrivite.

5.7 Un alt impuls important al planului de redresare economică acționează în direcția economiei „verzi”, adică a produselor inteligente pentru o economie săracă în carbon. Dintre acestea fac parte, investiții în eficiența energetică, mediu și protecția climei. Și măsurile de sprijinire a sectoarelor deosebit de afectate de criză, precum sectorul automobilelor și cel al construcțiilor trebuie cuplate cu obiective de mediu și de economisire a energiei.

5.8 Nu în ultimul rând, programul subliniază necesitatea unei abordări armonizate la nivel mondial, cu includerea țărilor emergente, pentru relansarea creșterii economice.

6. O primă evaluare a CESE

6.1 Evaluare calitativă

6.1.1 Documentul Comisiei identifică, într-o formă adecvată, provocările iminente, nevoile de acțiune și necesitățile. Europa

(1) A se vedea comunicatul de presă Decizii ale Comisiei privind Strategia de la Lisabona pentru creștere economică și locuri de muncă.(IP/08/1987) pentru detalii referitoare la pachetul de măsuri.

trebuie să acționeze rapid, cu încredere în sine, în mod orientat și cu ambiție. În acest proces, Europa trebuie să fie conștientă de importanța sa și de greutatea sa deplină în balanța internațională.

6.1.2 Trebuie consolidate încrederea și cererea, pentru a stopa spirala descendentă. Trebuie combătute cu fermitate, în special, efectele negative ale crizei pe piața forței de muncă și asupra membrilor celor mai vulnerabili ai societății. Combinația existentă de politici macroeconomice nu a oferit răspunsuri adecvate pentru problemele cu care ne confruntăm, deoarece a neglijat importanța cererii interne în circuitul economic. Acum, Comisia recunoaște, deși tardiv, așa cum a cerut CESE de mai mulți ani, rolul activ al acesteia în consolidarea cererii politicii bugetare și monetare, care trebuie să se bucure de aceeași prioritate ca și măsurile de consolidare a competitivității, orientate către ofertă. Comisia și statele membre au recunoscut, în cele din urmă, că trebuie luate măsuri ample în domeniul politicii bugetare, deoarece eficiența măsurilor de politică monetară este extrem de limitată în situația actuală.

6.1.3 În acest context, apare interesantă trimiterea Comisiei la flexibilitatea sporită a Pactului de creștere și de stabilitate de la reformarea acestuia în anul 2005. Aceasta trebuie utilizată în situația actuală, ceea ce înseamnă că, în condițiile actuale excepționale de criză financiară și recesiune, apare judicioasă și depășirea temporară a limitei de deficit de 3 %.

6.1.4 CESE salută evidențierea de către Comisie a rolului pozitiv pe care BCE îl poate juca în sprijinirea economiei reale. Comisia subliniază în acest sens contribuția importantă a BCE la stabilizarea piețelor, prin acordarea de credite băncilor și prin aportul său la lichidități, precum și marja de manevră pentru reducerea dobânzilor.

6.1.5 Este evident că, după depășirea crizei și relansarea economiei, trebuie respectate din nou obiectivele pe termen mediu ale politicii bugetare, pentru a nu periclita durabilitatea finanțelor publice. În acest sens, trebuie vegheat să nu se ajungă din nou la împovărarea suplimentară a factorului muncă sau la constrângeri inacceptabile în materie de cheltuieli. De aceea, ar trebui elaborate deja concepte care să facă accesibile, de exemplu, noi surse de venituri. În afară de aceasta, ar trebui luat în considerare, printre altele, faptul că restabilirea nivelului anterior de cheltuieli bugetare mărite în urma crizei nu reprezintă un scop în sine. În condițiile îmbătrânirii populației și ale standardelor sociale ridicate din modelul social european, un nivel mai ridicat de cheltuieli bugetare nu este în mod necesar un rău. În cele din urmă, și acele state care sunt laudate în general datorită strategiei lor reușite în materie de flexibilitate prezintă cheltuieli bugetare peste medie.

6.1.6 Este absolut necesar ca măsurile naționale să fie nu doar completate prin măsuri europene, ci și să fie aplicate coordonat. Prin aceasta trebuie obținute efecte pozitive de *spillover* la nivel transfrontalier și evitată problema parazitismului. Statele care nu participă la planul de redresare economică pot diminua eficiența măsurilor, iar acele țări care contribuie activ la stabilizarea economică pot fi criticate pentru că se fac vinovate de deficite. Privind lucrurile global, o responsabilitate specială revine astfel acelor state membre care prin mărimea lor influențează decisiv evoluția de ansamblu și dispun de marje de manevră bugetară relativ ample.

6.1.7 Trebuie subliniat pozitiv și faptul că, în cadrul stimulării creșterii economice, nu trebuie neglijate obiectivele privind mediul, schimbările climatice și energia, așa cum nu trebuie uitat să se țină seama de lumea de dincolo de granițele statelor industrializate cu grad înalt de dezvoltare. Din perspectivă globală, este importantă și contracararea măsurilor protecționiste nejustificate.

6.2 Evaluare cantitativă

6.2.1 În prezentul aviz, CESE dorește să pună accentul pe evaluarea macroeconomică generală. Comitetul își va continua însă lucrările și va examina și evalua în detaliu propunerile și deciziile într-un aviz ulterior. În acest context, vor trebui discutate modificările care sunt necesare în ceea ce privește legislația în materie de subvenții, precum și modificările regulilor privitoare la Fondul de globalizare. Vor trebui analizate critic unele dintre măsurile cuprinse în amplul „set de instrumente” prezentat de Comisie. Dintre acestea face parte reducerea destul de controversată a contribuțiilor sociale și a taxei pe valoarea adăugată pentru serviciile care necesită o folosire intensivă a forței de muncă. Ar trebui examinată, în acest context, și chestiunea compatibilității cu regulile concurenței a acordării de subvenții și a programelor de sprijin.

6.2.2 Deoarece pachetul de relansare economică trebuie însoțit de reforme structurale, trebuie vegheat ca acestea din urmă să nu contravină obiectivului relansării cererii. Reformele structurale trebuie concepute astfel încât să fie suportabile din punct de vedere social și astfel încât să fie stimulate creșterea economică și ocuparea forței de muncă.

6.2.3 Trebuie însă observat critic că volumul de 200 de miliarde EUR pentru doi ani pare cu mult mai mare decât este în realitate. „Bani proaspeți” se găsesc clar în mai mică măsură. În cazul fondurilor de la bugetul UE și de la Banca Europeană de Investiții este vorba în parte doar de devansarea unor cheltuieli oricum prevăzute. În cazul fondurilor naționale, este vorba adesea nu de inițiative noi, suplimentare, ci de enumerarea unor măsuri care, și fără planul de redresare economică al UE, erau deja planificate de guvernele naționale sau chiar adoptate de acestea.

Bruxelles 15 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

7. Reorganizarea piețelor financiare

7.1 Două crize severe care s-au succedat într-un interval scurt de timp constituie un motiv suficient pentru o nouă reglementare a piețelor financiare, deci a comerțului, a produselor, a participanților, a supravegherii, a agenților de rating etc. în cadrul UE și în special la nivel global. Acest lucru este necesar pentru a restabili cât mai rapid încrederea în instituțiile financiare, încrederea instituțiilor una față de cealaltă, precum și încrederea investitorilor și a consumatorilor. O reformă a piețelor financiare și refacerea rapidă a funcționalității lor reprezintă o condiție centrală pentru ca acestea să-și poată îndeplini din nou misiunea de a sprijini economia reală, asigurând astfel succesul măsurilor de redresare economică.

7.2 Europa a urmat în mod necritic multe dintre evoluțiile provenite din SUA, de la introducerea așa-numitelor inovații financiare, trecând prin finanțarea sistemelor de pensii până la dispozițiile privind contabilitatea – cu rezultatele proaste cunoscute. Pe viitor, trebuie acordată de aceea o mai mare importanță viziunilor, punctelor forte, experiențelor și tradițiilor europene, dintre acestea făcând parte și particularități cum ar fi forma de organizare cooperatistă. În acest context, trebuie utilizată mai bine „masa critică”, atinsă prin extinderi, a zonei Euro. Summit-ul G-20 din Washington a oferit semnale clare că rezultatele obținute în cadrul său trebuie dezvoltate în continuare în vederea summit-ului G-20 de la 2 aprilie 2009 din Londra.

7.3 Planul de redresare economică al Comisie nu face referire la reorganizarea și reglementarea pe baze noi a piețelor financiare. CESE speră că aceasta se datorează doar faptului că Comisia planifică o inițiativă „Supravegherea piețelor financiare din UE”, care ar trebui să fie adoptată în iulie 2009. În cadrul reorganizării condițiilor-cadru, vor trebui verificate și acele studii științifice care arată că pe piețele speculative se produc excese în ambele direcții sub forma unui comportament de masă, și aceasta nu în ultimul rând datorită sistemelor și deciziilor comerciale, bazate pe modele computerizate, ale participanților mari și esențiali de pe piață. CESE își rezervă posibilitatea de a-și prezenta, la un moment ulterior, solicitările și propunerile sale în acest sens și face trimitere în acest context și la conferința organizată de Comitet la 22 și 23 ianuarie 2009 la Bruxelles pe tema „Rien ne va plus – Posibilități de reconstrucție ale economiei sociale de piață europene după declinul «capitalismului de cazinou»”.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 98/8/CE privind comercializarea produselor biodestructive în vederea prelungirii anumitor termene

COM(2008) 618 final – 2008/0188 (COD)

(2009/C 182/16)

La 5 decembrie 2008, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 98/8/CE privind comercializarea produselor biodestructive în vederea prelungirii anumitor termene

COM(2008) 618 final – 2008/0188 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 450-a sesiune plenară din 14 și 15 ianuarie (ședința din 14 ianuarie), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 192 de voturi pentru, 0 voturi împotriva și 6 abțineri.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite componente și caracteristici ale tractoarelor agricole și forestiere pe roți (versiune codificată)

COM(2008) 690 final – 2008/0213 (COD)

(2009/C 182/17)

La 8 decembrie 2008, în conformitate cu articolul 95 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite componente și caracteristici ale tractoarelor agricole și forestiere pe roți

(versiune codificată)

COM(2008) 690 final – 2008/0213 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 450-a sesiune plenară din 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie 2009), Comitetul a hotărât, cu 186 voturi pentru, 1 vot împotriva și 7 abțineri, să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului privind regimul fiscal comun care se aplică societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre (versiune codificată)

COM(2008) 691 final – 2008/0206 (CNS)

(2009/C 182/18)

La 19 noiembrie 2008, în conformitate cu articolul 94 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul Uniunii Europene a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului privind regimul fiscal comun care se aplică societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre (versiune codificată)

COM(2008) 691 final – 2008/0206 (CNS).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 450-a sesiune plenară din 14 și 15 ianuarie 2009 (ședința din 14 ianuarie 2009), Comitetul a hotărât, cu 180 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 6 abțineri, să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus.

Bruxelles, 14 ianuarie 2009

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

Prețul abonamentului în 2009
(fără TVA, inclusiv cheltuieli de transport pentru expediere simplă)

Jurnalul Oficial al UE, seriile L+C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	1 000 EUR pe an (*)
Jurnalul Oficial al UE, seriile L+C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	100 EUR pe lună (*)
Jurnalul Oficial al UE, seriile L+C, versiunea tipărită + CD-ROM, ediție anuală (cumulat)	22 de limbi oficiale ale UE	1 200 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria L, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	700 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria L, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	70 EUR pe lună
Jurnalul Oficial al UE, seria C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	400 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	40 EUR pe lună
Jurnalul Oficial al UE, seriile L+C, CD-ROM, ediție lunară (cumulat)	22 de limbi oficiale ale UE	500 EUR pe an
Supliment la Jurnalul Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice), CD-ROM, ediție bisăptămânală	Multilingv: 23 de limbi oficiale ale UE	360 EUR pe an (= 30 EUR pe lună)
Jurnalul Oficial al UE, seria C – Anunțuri de concurs	Limbă (limbi) în funcție de concurs	50 EUR pe an

(*) Preț cu amănuntul:

- până la 32 de pagini: 6 EUR
- de la 33 la 64 de pagini: 12 EUR
- peste 64 de pagini: preț fixat după caz

Abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, care apare în limbile oficiale ale Uniunii Europene, este disponibil în 22 de versiuni lingvistice. Cuprinde seriile L (Legislație) și C (Comunicări și informări).

Pentru fiecare versiune lingvistică se încheie un abonament separat.

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 920/2005 al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial L 156 din 18 iunie 2005, care prevede că, temporar, instituțiile Uniunii Europene nu au obligația de a redacta toate actele în irlandeză și nici de a le publica în această limbă, Jurnalele Oficiale publicate în limba irlandeză se comercializează separat.

Abonamentul la Suplimentul Jurnalului Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice) cuprinde toate cele 23 de versiuni lingvistice oficiale într-un singur CD-ROM multilingv.

La cerere, abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* conferă dreptul de a primi diverse anexe ale Jurnalului Oficial. Abonaților li se semnalează apariția anexelor printr-un „Anunț pentru cititori” inclus în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Distribuire și abonamente

Publicațiile destinate vânzării, editate de Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, pot fi procurate prin agențiile noastre de vânzări.

Lista agențiilor de vânzări este disponibilă la adresa:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_ro.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) oferă un acces direct și gratuit la dreptul Uniunii Europene. Acest site permite consultarea *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene*, inclusiv a tratatelor, a legislației, a jurisprudenței și a actelor pregătitoare ale legislației.

Pentru mai multe informații despre Uniunea Europeană, consultați: <http://europa.eu>

